

**DE NAAM DES HEEREN GEËERD DOOR
ISRAËL EN DE VOLKEN**

"En de HEERE zal Koning over de hele aarde zijn"

Studie over Zacharia 12, 13, 14.

Door

Willem Westerbeke

STICHTING DE GIHONBRON

**Voltaweg 18
Middelburg
2^e uitgave, 2011**

INHOUD

Voorwoord

Inleiding

Tijd van de profetieën van Zacharia

Vervulling van hoofdstuk 1-11

Hoofdstuk 12

Jeruzalem en Juda strijden en overwinnen de volken
Uitstorting van de Geest van genade en gebeden
De grote rouw

Hoofdstuk 13

De Fontein van rechtvaardiging en heiliging
Uitroeijing van vals profetie
De geslagen Herder en het gelouterd overblijfsel

Hoofdstuk 14

Verband met vorig hoofdstuk
De grote ramp
Verlossing uit de grootste benauwdheid
Het Armageddon, of de holocaust?
De inwoning van de Heere bij Israël en de volken
Jeruzalems uitbreiding
Het oordeel over de ongelovige volken
Het Loofhuttenfeest
Veroordeling van de ongelovigen en de nationale heiligheid

Supplement 1: Chronologie

Supplement 2: De profetieën, door Mr. I. Da Costa

Literatuurlijst

VOORWOORD

De mens is toekomstgericht geschapen. Zowel wat ons leven op aarde betreft, maar ook ten opzichte van onze eeuwige bestemming. Toen de Heere Adam schiep hield hij hem toekomstige ellende voor ogen als hij van de *Boom der kennis des goeds en des kwaads* zou eten. Maar ook een toekomstige geluk, als hij zijn Schepper bleef gehoorzamen.

Wanneer Adam gevallen was, stelde de Heere hem opnieuw daadwerkelijke toekomstige ellende voor in dit leven en tenslotte de dood. Maar bovendien een toekomstige zegen: *het zaad der vrouw zal de slang de kop vermorzelen*. Toen de Heere Abraham riep wees Hij op zijn toekomst: *Ik zal u tot een groot volk maken, het land Kanaän geven, en uit u zal het beloofde Zaad voortkomen*.

Paulus somt in Hebreen 11 een aantal Bijbelheiligen op. Zij leefden allemaal door het geloof op toekomstige zaken. Zij geloofden zowel aan Gods bedreigingen als aan Zijn beloften: Abel, Henoch, Noach, Abraham, Mozes, Rachab, Gideon, Simson, Jeftā, David en de profeten. Eén van deze profeten is Zacharia. Daar willen wij naar gaan luisteren.

In deze brochure wordt alleen aandacht gegeven aan de drie laatste hoofdstukken van zijn boek. Niet omdat de andere profetieën niet van belang zijn, maar de laatste drie zijn voor deze tijd het meest actueel. Waarom? Omdat ze onvervulde elementen hebben, die nu voor onze ogen vervuld beginnen te worden.

Sommige mensen vinden dat helemaal niet belangrijk. Een ding is nodig: *onze eigen zaligheid*. Zeker, dat is voor ons persoonlijk leven het voornaamste, want daardoor wordt Gods naam verheerlijkt. Maar is het dan zo verkeerd ná de bede: *Uw Naam worde geheiligd*, te bidden: *Uw koninkrijk kome*? Is het gebed, het smachtende verlangen, de lijdzame verwachting, het hoopvol uitzien naar de onvervulde profetie, en naar de eer van Godsnaam op de hele aarde, een lage zaak dat men zich daarvan moet afkeren?

Kom, die de eer van Gods Naam en de komst van Zijn koninkrijk wilt zien in de Schrift en op de aarde, kom en zie! Lees met aandacht wat Zacharia er over heeft geprofeteerd. En doe er uw winst mee!

Die naar de goede weg tot het leven vraagt, wordt de weg aangewezen, door wenen en berouw. Die verzoening zoekt, wordt de Messias aangewezen, gekruist en verhoogd. Wie in geestelijke strijd verkeerd, wordt de Overwinnaar getoond. Wie naar de kroon des levens verlangd, wordt de Koning aangeprezen, Die in de hemel een veilige rustplaats heeft bereid.

In deze uitleg van Zacharia's profetie wordt ten eerste de Statenvertaling aangehouden. Daarbij wordt bij de meeste teksten een letterlijke vertaling van het Hebreeuws gegeven. Deze dient om een inzicht te krijgen in de structuur van het Hebreeuws. Tevens kan ze nuttig zijn, om hieruit te zien dat het Hebreeuws ook anders vertaald kan worden. Doordat de kennis van het Hebreeuws zeer toegenomen is de laatste eeuw, is een nieuwe studie heel verrijkend.

De bedoeling van Zacharias' woorden en de vervulling van zijn profetie, was soms heel moeilijk, ja soms onmogelijk te omschrijven. Een heel mooie verklaring is die van G. Hutcheson. Hij heeft niet alleen de *tekst* verklaard en de *onvervulde profetie* aangetoond, maar ook de *geestelijke* leringen eruit beschreven. Die een *bevindelijke* verklaring wil lezen kan bij ds. G. H. Kersten terecht. Bijna elke bladzij in "*De nachtgezichten van Zacharia*" spreekt van een levendig geloofsgetuigenis.

Samen met mijn vriend Jan Weststrate, die een Hebreeuwse analyse en verklaring verzorgde, hebben wij enkele jaren geleden, de betekenis nagespeurd. Van diverse passages is nog nooit een bevredigende verklaring verschenen. Maar eens zal de Heere Zelf Zijn Eigen Woord verklaren. En dat zal afdoende zijn. In navolging van de profeet mogen wij wel vragen: *HEERE der heirscharen, hoe lang zult Gij U niet ontfermen over Jeruzalem, en over de steden van Juda, op welke Gij gram geweest zijt, deze 1900 jaren?* De Heere geve dat wij dit antwoord mogen ontvangen: "En de HEERE antwoordde den Engel, Die met mij sprak, goede woorden, troostlijke woorden." (Zach 2:12, 13)

Laten wij zolang de Heere vertoeft, proberen elkaar wakker te maken en te houden, door te waken en te praten, met de hulp des Heeren. Opdat, als de Heere komt en klopt, wij tegelijk de deur mogen opendoen, met onze reisstaf in de hand, om de zondige kerk en wereld te verlaten. En dan zal de Heere na ons vertrek uit dit leven al Zijn woorden vervullen in het toekomstig geslacht.

Geschreven de 18^e april 2001, in de hoop op Die God, Die doden levend maakt en roept de dingen die er niet zijn, alsof ze er waren. Geloofd zij God!

Middelburg,

Willem Westerbeke

Bijgewerkt Yom Kippoer, 7/8 oktober 2011

Hebreeuwse tekst die door de Statenvertalers werd gebruikt.

- 12 ¹ מִשָּׂא דְּבִרְיָהוּהָ עַל־יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר יְהוָה נָטָה שָׁמַיִם וְ
יָסַד אֶרֶץ וַיִּצַּר רוּחַ־אָדָם בְּקֶרְבוֹ: פ
- 2 ² הִנֵּה אֲנֹכִי שֵׁם אֶת־יְרוּשָׁלַם סִף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים סָבִיב
וְגַם עַל־יְהוּדָה יְהִיָּה בַּמָּצוֹר עַל־יְרוּשָׁלַם:
- 3 ³ וְהָיָה בַּיּוֹם־הַהוּא אָשִׁים אֶת־יְרוּשָׁלַם אֲבֵן מַעֲמָסָה לְ
כָל־הָעַמִּים כָּל־עַמֻּסְיָה שָׂרוּט יִשְׂרָטוּ וְנֶאֱסָפוּ עָלֶיהָ כָּל
גִּוְיֵי הָאָרֶץ:
- 4 ⁴ בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יְהוָה אָכָה כָּל־סוֹס בַּתְּמָהוֹן וּרְכָבוֹ
בַּשְּׁנַעוֹן וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי וְכָל סוֹס הָ
עַמִּים אָכָה בַּעֲוֹנוֹן:
- 5 ⁵ וְאָמְרוּ אֲלֵפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם אֲמָצָה לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם בִּי
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם:
- 6 ⁶ בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׁים אֶת־אֲלֵפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אֵשׁ בַּעֲצִים
וְכִלְפִּיד אֵשׁ בַּעֲמִיר וְאָכְלוּ עַל־יָמִין וְעַל־שְׂמֹאל אֶת־
לְמַעַן לֹא־תִגְדַּל כָּל־הָעַמִּים סָבִיב וַיֵּשְׁבָה יְרוּשָׁלַם עוֹד תַּחְתִּיהָ בִּירוּשָׁלַם
- 7 ⁷ וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת־אֶהְלֵי יְהוּדָה בְּרֹאשֹׁנָה
תַּפְאֲרַת בֵּית־דָּוִיד וְתַפְאֲרַת יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם עַל־יְהוּדָה:
- 8 ⁸ בַּיּוֹם הַהוּא יִגֵּן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל
בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד כְּאַלְהֵים כְּמֶלֶךְ־
יְהוָה לַפְּנִיָּהִם:
- 9 ⁹ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבָקֶשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלַם:
- 10 ¹⁰ וְשִׁפְכְּתִי עַל־בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ חַן וְ
תַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר־דִּקְרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפַּד
עַל־הַיָּחִיד וְהִמָּר עָלָיו כְּהִמָּר עַל־הַבְּכוֹר:
- 11 ¹¹ בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל הַמִּסְפָּד בִּירוּשָׁלַם כְּמִסְפַּד הַדָּד־רַמּוֹן
בַּבִּקְעָת מִגְדוֹן:
- 12 ¹² וְסִפְדָּה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית־
דָּוִיד לְבָד וְנִשְׁיָהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית־נָתָן לְבָד וְנִשְׁיָהֶם
לְבָד:
- 13 ¹³ מִשְׁפַּחַת בֵּית־לֵוִי לְבָד וְנִשְׁיָהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת הַשֹּׁמֵעִי
לְבָד וְנִשְׁיָהֶם לְבָד:
- 14 ¹⁴ כָּל הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפַּחַת מִשְׁפָּחַת לְבָד וְ
נִשְׁיָהֶם לְבָד: ס

INLEIDING

Zacharia luidt in het Hebreeuws Zachariah. Die naam is samengevoegd van *zachar* en *Jah*. Jah is een verkorte schrijfwijze van JEHOWAH, of JEHOVAH. Die allerheiligste Naam - die de Joden uit eerbied niet willen uitspreken - wordt door de Heere verkort. Bovendien wordt die Naam verbonden aan namen van mensen. Dat is gebeurd met toestemming van de Heere. Waar de Heere neerbuigend goed is, mogen wij dat dankbaar aanvaarden. Soms dragen goddeloze mensen die heilige Naam. Denk maar aan de verleider Jóhanan, Jeremia 43:2.

Zachariah betekent: *De Heere heeft gedacht, of de Heere gedenkt*. Zacharia is wellicht in Babel geboren. Zijn ouders hebben met die naamgeving ongetwijfeld een bedoeling gehad. Dat zou kunnen zijn:

- a. De Heere gedenkt (aan ons, door dit kind te geven).
- b. De Heere gedenke (aan dit kind in genade).
- c. De Heere gedenkt (aan Zijn belofte om ons terug te brengen in ons land).

In die zin is het te hopen dat ook nu nog eens een jongen die naam van zijn ouders mocht ontvangen. In het gelovig vertrouwen dat de Heere Zijn oude beloften zal vervullen. Maar helaas, de hoop op de onvervulde verbondsbeloften staat thans bij velen in diskrediet.

Zacharia is waarschijnlijk dezelfde als Zacharia de zoon van Barachia, over wie de Heere Jezus in Matth. 23:35 en Lukas 11:51 spreekt, die gedood werd tussen de tempel en het altaar. De kanttekenaars van de Statenbijbel zijn van mening dat Zacharia waarover Jezus spreekt, de zoon van de (hoge)priester Jójada was, 2 Kron. 24:20-22. Maar de namen van hun vaders komen niet overeen.

Dat zulke gruwelijke dingen, het doden van ambtsdragers, voorkwamen in Juda, weten we ook uit de toespraak van Stéfanus (Hand. 7:52 en uit mededelingen van Joséfus. Hij schrijft dat de priester Jozua, omstreeks 410 v. Chr. door zijn broer op het tempelplein vermoord werd, (vgl. Joséfus, Joodse Oudheden XI, 297 vv.).

Tijd van de profetieën van Zacharia

De eerste wegvoering van de Joden uit Juda naar Babel - waaronder Daniël en zijn 3 vrienden zich bevonden - vond plaats in 607 vóór Chr. De laatste grote wegvoering en tevens de verbranding van de tempel vond 20 jaar later plaats, 587 vóór Chr. 70 jaar ná de eerste wegvoering kwam een klein gedeelte van de Joden terug, 537 vóór Chr. Zij kwamen onder leiding van Sesbazar, een Perzisch satraap (landvoogd) en Zerubbábel een Joods landvoogd. De Joden begonnen de tempel te bouwen, maar door tegenwerking staakten zij het werk toen de fundering gelegd was, Ezra 4:24. Door de opwekkende profetie van Zacharia en Maleáchi gingen de Joden opnieuw aan de slag. Zacharia begon te profeteren in het 2^e jaar van Darius, in de 8^e maand, Zach. 1:1 en Ezra 4:24 en 5:1. Dit vond plaats ca. oktober/november 520 vóór Chr. (Sommige chronologieën schrijven 519 vóór Christus.) Het 4^e jaar van Darius was exact het 70^e jaar ná de verbranding van de tempel, Zacharia 7:5. De tweede tempel werd ingewijd in het 6^e jaar van Darius, februari 515 v. Chr. of 516. Zie de chronologie in supplement 1.

Zacharia dateert zijn 7^e hoofdstuk in het 4^e jaar van Darius. Het schijnt mij toe dat Zacharia 8 rond de inwijding van de tempel is uitgesproken. Want er wordt een antwoord gegeven op de vraag uit hoofdstuk 7:3 of o.a. het vasten in de 5^e maand nog zinvol was. Dat was de maand waarin de verwoesting van de eerste tempel herdacht werd. Nu de tweede tempel herbouwd was, scheen dit vasten niet meer nodig te zijn. Hoofdstuk 9-11 is een nieuwe profetie van Zacharia. Wanneer die uitgesproken werd is onbekend.

Vervulling van hoofdstuk 1-11.

Bijbelverklaarders hebben gezocht naar de vervulling van de profetieën. De vervulling van de grootste gedeelten van Zacharia 1 - 11 vond plaats tussen de herbouw van de tempel in 520 v. Chr. en de verwoesting ervan in 70 ná Chr. Het betreft een periode van 590 jaar. Maar er zijn ook passages tussen die een meervoudige vervulling hebben, waarvan sommige delen nog onvervuld zijn, zoals hoofdstuk 2 en hfd. 10:3 - 12.

G. Hutcheson - een Schots leraar 1615/1674 - schrijft telkens weer in zijn verklaring, dat de volkomen vervulling pas komt als de volheid der heidenen zal ingegaan zijn en Israël zal bekeerd zijn tot hun Messias. Hutcheson was een kundig uitlegger van de Schrift. Niet alleen de profetische betekenis, maar ook de geestelijke leringen die hij uit de teksten haalt, zijn zó mooi dat zij het lezen en mediteren dubbel waard zijn. Hutcheson stond een hoog aanzien bij Th. van der Groe, en niet minder bij dr. A. Comrie. Comrie schrijft dat de uitleg van Hutcheson *zijn gehemelte zoet was*. Beiden schreven een voorrede in één der delen van Hutchesons verklaring over de Kleine Profeten.

M. Henri ziet verband tussen Zacharia 11 en 12. Hij schrijft in zijn opschrift boven hoofdstuk 12:

De apostel, Gal. 4:25, 26 maakt onderscheid tussen Jeruzalem, dat nu is en dienstbaar is met haar kinderen – het overblijfsel en geraamte van de Joodse kerk die Christus verwierp – en Jeruzalem dat boven is, dat vrij is, hetwelk is ons aller moeder (de Christelijke kerk) het geestelijk Jeruzalem dat God verkoren heeft om Zijn Naam aldaar te stellen. In de vorige hoofdstukken lezen wij het vonnis van eerstgenoemde, en lieten dat overblijfsel tot een prooi der arenden, die zich aldaar zouden vergaderen.

In dit hoofdstuk hebben wij de zegeningen van de laatstgenoemde, vele kostelijke beloften van het Jeruzalem van het Evangelie, die ons Zijn macht verkondigd om die te vervullen.

Zacharia 12 begint met een nieuwe profetie, die loopt tot hoofdstuk 13:6. Daarna wordt de profetie van hoofdstuk 11 over de Herder vervolgd, waaraan toegevoegd wordt de volkomen verlossing van Israël tot het einde van hoofdstuk 14. De meningen over exegese en vervulling van het laatste deel zijn echter sterk verdeeld.

Jeruzalem en Juda strijden en overwinnen de volken

Zacharia 12:1

De last van het woord des HEEREN over Israël. De HEERE spreekt, Die den hemel uitbreidt, en de aarde grondvest, en des mensen geest in zijn binnenste formeert.

De last van het woord des HEEREN over Israël.

Het Hebreeuwse woord *massaa* betekent letterlijk een last die iemand opgelegd wordt, of een last die je optilt en draagt; dus een vracht, een gewicht. Het wordt ook figuurlijk bedoeld voor heffing, belasting. In de godsdienstige zin wordt het in de Schrift gebruikt voor een opdracht, leer, een belangrijke onderrichting. In een profetische zin betekent het een belangrijke en gewichtige boodschap, een lastgeving en opdracht van de Heere, die een profeet aan het volk moet brengen.

Het Hebreeuwse woord *debar* betekent een *woord*, een *zaak* van Jehowah. Gods Woord heeft altijd een zaak in zich, want God is de Waarheid Zelf. Zijn belofte en de beloofde zaak zijn bij God één. Bij de mens is het onderscheiden, omdat tussen belofte en vervulling een geruime tijd liggen kan.

Het Hebreeuwse *àl* betekent *tot, over, wegens, aangaande* Israël.

Wat moeten wij verstaan onder Israël?

In de eerste plaats is Israël is een aanduiding voor de in Jeruzalem en in Juda woonachtige gemeente van Jehowah, vergelijk Maleáchi 1:1. Zie ook Ezra 3:1; 6:21 en 9:1.

Israël schijnt hier *een type van Israël en het Jodendom* te zijn. Niet zozeer gedurende de gehele diaspora, na de verwoesting van Jeruzalem in 70, maar veeleer *van het herstelde Israël in het laatst der dagen*. Dat uit te zoeken en te bewijzen is de taak waar we ons nu voor geplaatst zien. Maar hierin, en in alle uitleg van de heilige Schrift, is het zo nodig dat de Heere ons verstand als blank papier maakt en dat Hij Zijn zin en wil er opschrijft. Anders dwalen wij. Als er ergens in gedwaald is door de verstandigste theologen, is het wel in de verklaring van de onvervulde profetie geweest. Maar gelukkig, de trouwe Herder van Israël dwaalt niet. Hij is de Waarheid en Hij leidt in de waarheid. Bovendien wil Hij onze afdwalingen genezen, als we verzoening erover bij Hem zoeken. De Koninklijk Herder van Israël slaapt niet, sluimert niet en Hij verdwaalt niet. Hij gaat ook geen stap achteruit voor de grootste tegenstanders.

De betekenis van Jeruzalem en Juda.

De combinatie Jeruzalem - Juda komt dikwijls voor in het Oude Testament, reeds vanaf Davids tijd. Het is de gewone aanduiding van het koninkrijk van Juda, met Jeruzalem als hoofdstad. De andere provincies van het vroegere land van Israël, namelijk het Tienstammenrijk, stonden ná de Babylonische gevangenschap onder Perzisch bestuur, zoals Samaria, Galiléa, Gilead en Iduméa. Daar woonden in de tijd van Zacharia slechts een minderheid Joden.

Toch heeft Zacharia enkele keren over geheel Israël gesproken, Zacharia 1:19,11:14. In Zach. 9:11 staat: *al de stammen Israëls*. In Zach. 12:14 staat: *al de overige geslachten*.

In Zach. 12-14 komt Israël zonder vermelding van Juda slechts één keer voor, hier in onze tekst. Wellicht dat we Israël in dit vers toch wel ruimer mogen opvatten dan alleen de Joden in Juda. Temeer omdat over een terugkeer van Efraïm naar het beloofde land in de hoofdstukken 12-14 met geen woord meer gerept wordt en dat de aandacht uitsluitend gericht is op het lot van Jeruzalem, waarheen de mannen uit het geheel verstrooide Israël, drie keer per jaar optrokken, Hand. 2:5 v.v.

Er is een tijd geweest dat alle teksten vergeestelijkt werden. Sommige groepen gaan nu weer over tot een ander uiterste over, om alles letterlijk op te vatten. De letterlijke en geestelijke betekenis zijn door Gods Geest ingegeven. Waarom verwerpt men hetgeen God samengevoegd heeft?

Paulus vergelijkt in Galaten 4:25, 26 *Jeruzalem* met de *Joodse Kerk*, omdat de eredienst van de Joden zich concentreerde rondom de tempel te Jeruzalem. Paulus spreekt over Jeruzalem dat *nu (beneden)* is, dienstbaar is en over Jeruzalem dat *boven* is. *Jeruzalem dat boven is, is ons aller moeder*. Dit is de gelovige Joodse moederkerk met Christus, een geboren Jood, als Bruidegom. Dat is niet in de eerste plaats de kerk boven in de hemel, maar de vrije Evangelische Kerk van Christus. Zij wordt vergeleken met een vruchtbare moeder. Diezelfde kerk wordt in Galaten 3:28, 29 Abrahams zaad genoemd.

Het andere type is Jeruzalem dat *nú* is, dat betekent de Joodse Kerk die aan de wet van Mozes dienstbaar bleef. Dus het hele Joodse orthodoxe volk van toen tot vandaag toe. De geestelijke betekenis van beide Jeruzaläim (meervoud) laten we rusten. Er is genoeg over geschreven en gesproken.

Letterlijk kan vers 1 verklaard worden:

Een verkondiging van Jehovah over Israël

Die de hemelen uitspant.

Die de aarde grondvest.

Die de geest van de mens schept in zijn binnenste.

Jehovah spreekt. Anders vertaald: een verkondiging, of een *uitspraak van Jehovah*.

Het Hebreeuwse woord *na'am* wordt dikwijls gebruikt voor het openbaar spreken. Nu, als God spreekt wordt iedereen opgeroepen te gehoorzamen.

Het Hebreeuwse *Nataah* betekent uitspannen; de hemelen *uitspannen*. Het werkwoord betekent ook *buigen*. Er ligt de gedachte in zoals wij de hemel waarnemen, namelijk als een *gebogen* vorm, die voor ons oog als een koepel gebogen over de aarde staat.

Jasad is: de aardbol *funderen, op een grondslag leggen*.

Jietseer: *scheppen, of formeren* van de geest, of van de adem van de mens of de mensheid.

Let op de drie grootste scheppingswerken: de hemel, de aarde en de mens. Alles roept op tot eerbied en gelovige aandacht. De Verbondsgod spreekt, die hemel en aarde en de mens daarop geschapen heeft. Hij belooft nieuwe wonderen te doen in Israël. Zouden wij dan niet moeten luisteren? De harmonie tussen hemel en aarde is door de zonde verstoord. De harmonie tussen de Verbondsgod en Israël werd verstoord, zoals in het vorige hoofdstuk beschreven staat. De eenheid onder de volkeren op aarde is eveneens verstoord. Ze staan tegen Israël en tegen elkaar. Maar luister goed: de Heere schept een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. *Geen stoffelijke hemel, maar Hij Die in de hemel woont zal weer met de aarde verzoend worden, door de geest der genade en der gebeden uit te storten, eerste over de Joden daarna over de volken*. Dit is de korte

inhoud van Gods boodschap: *de herschepping van Israël*. Vandaar dat de Heere zo nadrukkelijk spreekt: Die de hemel en de aarde grondvest; en Die de geest van de mens schept in zijn binnenste. Het wil dus niet alleen zeggen dat iedere ziel door God geschapen wordt, maar *de Heere zal een nieuwe geest in Israël scheppen*. Waarvan straks meer.

Vers 2

Ziet, Ik zal Jeruzalem stellen tot een drinkschaal der zwijmeling allen volken rondom; ja, ook zal zij zijn over Juda, in de belegering tegen Jeruzalem.

Het Hebreeuwse woord *saf ra'al*. *Saf* heeft een dubbele betekenis: een schaal of kom, en een rand, of drempel. Het lijkt alsof dit 2 totaal verschillende dingen zijn, maar bij nader inzien, is er overeenkomst. Een schaal heeft min of meer een omranding. Zie 1 Kon. 7:50; Jer. 52:19. Het woord *ra'al* betekent bedwelming, zie ook Jes. 51:17, 22; Ps. 60:5.

Het valt op dat in het Hebreeuws *amim* (volken) staat en niet *gojim*, zoals de heidenvolken meestal genoemd worden.

Letterlijk: *En het zal ook zijn over (tegen) Juda in de belegering over (tegen) Jeruzalem*. Jeruzalem zal belegerd worden, men zal zich tegen haar verzamelen, vers 4. Wij hoeven niet lang te gissen wat het grote doel van de omliggende volken is. Jeruzalem! Natuurlijk, Jeruzalem. Welke stad anders? Om de stad te belegeren moeten ze vanzelf over het grondgebied van Juda trekken. Dit is een van de redenen dat de beker van bedwelming door Juda gedronken moet worden. De 'belegering' van Jeruzalem en Juda, in het laatst der dagen, hebben we in de voorgaande eeuw voor onze ogen zien gebeuren. Nauwelijks was de Staat Israël uitgeroepen in 1948 of van alle kanten vielen de omliggende volken op het volk aan, als tijgers op hun prooi. Welke listen, aanslagen en oorlogen er vanaf die tijd tegen Israël gepleegd werden door de omliggende landen en de gezamenlijke volken in de Verenigde Naties, kan iedere belangstellende weten. Nooit heeft zo'n klein land, in zo'n korte tijd, zoveel te strijden gehad tegen zo'n grote overmacht.

In Zacharia 12-14 wordt de combinatie Juda en Jeruzalem telkens gebruikt om aan te tonen dat ze hetzelfde lot zullen ondergaan maar ook dezelfde verlossing krijgen. De volkeren staan aan de ene kant, Juda en Jeruzalem aan de andere kant.

Vers 3

En het zal te dien dage geschieden, dat Ik Jeruzalem stellen zal tot een lastigen steen allen volken; allen, die zich daarmede beladen, zullen gewisselijk doorsneden worden; en al de volken der aarde zullen zich tegen haar verzamelen.

Dit vers kan letterlijk vertaald worden:

En het zal geschieden in die dag, Ik zal stellen Jeruzalem een hefsteen, voor al die volken;

alle opheffers zullen zichzelf insnijden

en alle natiën zullen zich tegen haar verzamelen.

Een hefsteen is een zware steen, die bijvoorbeeld bij het bouwen van de tempelmuur gebruikt werden. De letterlijke betekenis is vrij duidelijk. Een zware steen heeft enkele scherpe kanten. Als je zo'n steen opheft, snij je in je handen; en als je krachten het begeven - omdat je het gewicht onderschat - valt die steen op jezelf. Met al de nare gevolgen van dien. Dit beeld is in de achterliggende jaren, tijdens de

opstand van de Palestijnen, duidelijk genoeg. Er zijn al wat stenen op Israël gegooid! Er zijn al wat scherpe resoluties door de Verenigde naties afgevuurd op de Staat Israël!

Als er iemand uit de weg geruimd moest worden, was stenigen, letterlijk en figuurlijk, één van de middelen daartoe. Maar de Heere zegt dat de dag van afrekening volgt.

Alle natiën betekent in de bijbel dikwijls alle volkeren *rondom* Israël, zoals in vers 2 uitgelegd wordt.

Vers 4

Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik alle paarden met schuwigheid slaan, en hun ruiters met zinneloosheid; maar over het huis van Juda zal Ik Mijn ogen openen, en alle paarden der volken zal Ik met blindheid slaan.

Letterlijk luidt de tekst:

In die dag, spreekt de Jehowah, sla Ik alle paarden met (in) verbijstering en hun ruiters met waanzin.

En over het huis van Juda houd Ik Mijn ogen geopend en alle paard van de volken zal Ik slaan met verblindheid.

In hoofdstuk 10:3 wordt Juda bij een paard vergeleken. In dit vers worden de leiders van de heidenvolken en hun legers, vergeleken bij paarden in de strijd. Paard, in het enkelvoud, wordt hier collectief genomen. De Heere slaat die paarden met onzinnigheid. Dus de leiders van de volken nemen besluiten die tot hun eigen ondergang leiden. Let op de tegenstelling. De volken worden met blindheid geslagen en de Heere houdt Zijn ogen open. De strijd is dus indirect tegen de Heere Zelf gericht.

Totnogtoe staat er niet letterlijk dat de inwoners van Jeruzalem en Juda al bekeerd waren, maar de Heere is wel aan het werk en dat gaat volgens vers 5 verder dan alleen de hulp in de oorlog. Trouwens, het lijkt er veel op dat het gehele hoofdstuk een eenheid vormt. In dezelfde tijd als de volken tegen Jeruzalem aankomen, zal de Heere Zijn Geest uitstorten. Maar de uitdrukking: *te dien dage*, die wij in profetieën zoveel tegenkomen, wil niet zeggen dat de gebeurtenissen in een korte tijd plaatsvinden. Uit het oogpunt van profetie kan het in *die tijd* wel een eeuw zijn.

Hutcheson verklaart vers 3 als volgt: *Het summier daarvan is dat de kerk en inzonderheid het bekeerde Israël, - want dit is die dag daar hierop gezien wordt, vers 9, 10, 11 - zo bevestigd zal zijn, dat al degenen die hetzelfde willen bewegen, zichzelf verbreken zullen; al zal ook schoon de hele wereld samenspannen om het uit te werken.*

Polus ziet de vervulling vóór de geboorte van Christus: *Ten tijde dat de heidenen de kerk kwellen, of, van de herstelling van Jeruzalem af tot op de komst van Christus in het vlees toe; en in de volgende tijd.*

Lowth schrijft: *Uit vergelijking van deze plaats met kapittel 14:14 mogen wij gissen dat sommigen der Joden vóór de overigen zullen wederkeren en Jeruzalem in bezit nemen; maar zij zullen niet zodra daar gezeten wezen, of al de Mohammedaanse volkeren zullen tegen hen samenspannen. Dan zullen de andere Joden naar huis vliegen als duiven tot haar vensters, of nesten, Jesaja 60:8, daar zij zullen aangevallen worden door menigte van Turkse (Mohammedaanse) legers en derzelver bondgenoten.... Waarschijnlijk te verstaan van de Joden ná hun bekering, vergelijk kapittel 14:1-3,13, 14; Ezechiël 38, 39; Micha 5:8.*

Is deze uitleg niet waard om aandachtig te onderzoeken? Enkele punten hieruit zijn letterlijk, voor onze ogen vervuld. Het is merkwaardig dat Lowth nooit geciteerd wordt in de literatuur over de onvervulde profetie van Israël. Komt dat omdat hij een 1000-jarige heerlijke kerkstaat verwachtte?

Het is deze week precies honderd jaar geleden dat het eerste Zionistische congres in Bazel werd gehouden, 29 augustus 1897. Er zijn nu 2 jubeljaar-perioden voorbijgegaan. Zouden we in de nieuwe periode de langverwachte bekering van Israël mogen verwachten?

Vers 5

Dan zullen de leidlieden van Juda in hun hart zeggen: De inwoners van Jeruzalem zullen mij een sterkte zijn in den HEERE der heirscharen, hun God.

De letterlijke vertaling luidt:

En (zullen) zeggen de vorsten/leiders van Juda in hun hart/verstand:

sterkte (bemoediging) voor mij (zijn) de inwoners van Jeruzalem in Jehowah Tsebaoth hun God.

Het Hebreeuwse *Leew/leb* betekent hart/verstand. *In zijn hart zeggen*, betekent niets anders dan: bij zichzelf denken. Het woord komt 854 keer voor in diverse Hebreeuwse vormen, zoals van *leew*, *leewaw/lebab*. Het exact verschil is met geen heldere argumenten aan te geven. Slechts circa 10 keer wordt het letterlijk gebruikt voor ons hart. Ons hart is het middelpunt van ons lichaamsleven, het kernpunt van de bloedsomloop wat ons doet leven.

Eigenlijk betekent 'leew' in de Bijbel het centrum van ons menselijk bestaan, het middelpunt van ons leven. Wij westerlingen, maken zo graag een scheiding tussen ziel en lichaam. De bijbelse visie beschouwt de mens veel meer als *een éénheid*. Het hart is het innerlijke van *onze persoon*. Ons verstand, gedachten geheugen en onze wil. En omdat een mens religieus geschapen is, wordt hart ook gebruikt voor het *geweten*, en voor het dienen van God met *onze ziel*.

Elohim is het meervoud van Elohah, afkomstig van, of verwant aan het Hebreeuwse *eel* dat is *machtig*. Als wij van Gods macht spreken, zetten wij er - evenals bij alle andere eigenschappen van God - het woordje *al* voor: almachtig, allerhoogst, alwetend, enzovoort. Als Mozes de schepping beschrijft gebruikt hij het woord Elohim, om Gods macht aan te tonen. De almacht van God is ook altijd Zijn *vrijmacht*. Hij doet wat Hij wil. Vandaar dat de Hebreeuwse Bijbel Elohim noemt wanneer er gesproken wordt over de wetgeving en andere rechtshandelingen van God. Om die reden wordt Elohim ook genoemd bij de Uittocht uit Egypte en de nationale Verbondssluiting met Israël. Met het oog op Gods *almacht* wordt Elohim in Zacharia 12:5 genoemd door de inwoners van Juda.

Een andere Naam van God die in onze tekst wordt genoemd is Jehowah Tsebaoth. Jehovah is de grote en heilige Naam die de Verbondsrelatie het beste uitdrukt. In het woord *Jehowah* liggen drie tijden: *verleden, heden en toekomst*. Dit kan niet beter vertaald worden dan *de Eeuwige*, zoals de Joden het doen. Ook in de Franse Bijbel is Jehowah vertaalt met 'l Eternel, de Eeuwige.

Tsebaoth betekent legers, of legerscharen. Israëls God heeft dus óók een leger. Ongetwijfeld worden hier *de engelen* mee bedoeld. Het komt hierop neer dat de omliggende volken strijd voeren tegen Israëls Verbondsgod en Zijn leger engelen. Een

almachtige Legeraanvoerder en machtige engelen. Kan er een sterkere bemoediging voor Israël zijn in hun doodsbenaauwdheid?

In het Nieuwe Testament wordt Zebaoth als een eigennaam van God geschreven. De Statenvertalers hebben het onvertaald gelaten. Waarom is me niet duidelijk. Alle Hebreeuwse of Griekse namen zijn vertaald, alleen deze naam niet. In het Nieuwe Testament komt Zebaoth 2x voor: Rom. 9:29 Indien de Heere Zebaoth en Jacobus 5:4 ...in de oren des Heeren Zebaoth. In het Grieks staat: Kurion Sebaoth. Paulus citeert in Rom. 9:29 uit Jesaja 1:9 *...indien de Heere der heirscharen ons geen overblijfsel had gelaten*. Paulus volgt de Septuaginta. Die vertalen JEHOWAH met Kurios (Heere) en laten Sebaoth onvertaald. Het lijkt het erop dat Sebaoth een eigennaam is. Echter, C. Vitringa denkt anders. Hij schrijft in z'n commentaar op Jesaja 1:9. *"De 70en begaan een misslag door Sebaoth als een eigennaam van God op te vatten. Ze zijn zichzelf ook niet gelijk. Elders vertalen ze: de Heere, de Almachtige."*

Echter, in de Joodse literatuur schijnt Sebaoth ook als eigennaam opgevat te worden. Een voorbeeld kunnen we vinden in het *ochtendgebed* en in de Haftaroth, de uitleg van de heilige Schrift.

Sebaoth komt het eerst voor in 2 Sam. 1:3. Het betekent heirscharen. De vraag is welke heirscharen worden er bedoeld?

1. Het heir(schaar) des hemels zijn engelen, 1 Kon.22:19, 2 Kron. 18:18 enz. of
2. de sterrenhemel, Deut. 4:19; 17:3; 2 Kon. 21:3,5; 23:5; Jes. 34:4; 40:26; 45:12 etc.
3. Het kan ook de heirscharen op de aarde zijn, zoals heirlegers; of de heirscharen der bekeerde heidenen, Jer. 3:19.

Als Sebaoth een bijvoeglijk naamwoord is betekent het dat de Heere Regeerder, Aanvoerder is van de engelen. Ik denk dat hierop voornamelijk wordt gezien. God regeert op aarde door de engelen; veel meer dan wij weten en begrijpen. In het Oude Testament werd die Goddelijke regering door middel van de engelen dikwijls geopenbaard in de oorlog. Zo wordt de Heere dan de Legeraanvoerder genoemd. Conclusie: Als Sebaoth een eigennaam van de Heere is dan zou de vertaling dus kunnen luiden: De Heermachtige of in beter Nederlands: *De Legeroverste*.

Dat de leiders van Juda steunen op de inwoners van Jeruzalem heeft, vanzelf ook een oorzaak. Maar welke?

Misschien wordt bedoeld dat de inwoners van Jeruzalem een bevoorrechte positie hebben, boven de Judeeërs. Zowel door een veiliger natuurlijke ligging, maar veel meer doordat de tempel daar stond en de hogepriester daar vertoefde, waardoor de bewoners van Jeruzalem een grotere gemeenzaamheid met de Heere hadden. Bovendien ligt erin opgesloten dat de bewoners van het platteland zich óók, - evenals de stadbewoners - zullen sterken in hun God.

Wat deze profetie voor de toekomst betekent, is niet zo duidelijk. Misschien betekent het dat er een tijd zal komen dat Jeruzalem weliswaar niet heiliger zal zijn dan andere plaatsen in Israël, maar toch belangrijker! Want Israël is Gods graadmeter, maar Jeruzalem in het bijzonder. Als dáár vrede heerst, is er in heel de wereld vrede. Als daar Jehovah weer regeert en gediend wordt, wordt het in heel de wereld nagevolgd. Als de Heere zich weer in Jeruzalem openbaart, dan schijnt het licht over heel de wereld.

Vervulling

De oorlogen die er vanaf de oprichting van Israël in 1948 geweest zijn, kunnen als een aanvankelijke vervulling gezien worden van deze profetie. Vooral de juni-oorlog in 1967 toen Jeruzalem bevrijd werd. Maar de profetie houdt meer in. Er is tot nu toe geen vertrouwen op Jehovah geweest, in die mate als hier voorzegt wordt. Het schijnt dat het bekeerde Israël een of meerdere oorlogsaanvallen krijgt te verduren, waarin een duidelijk Goddelijk ingrijpen zal gezien worden. Maar dit is niet met zekerheid te zeggen. Is er een onderwerp waarin meer gedwaald wordt dan in de Schriftuitleg van onvervulde profetie? Als wij daarop zien, kunnen we onze mond wel houden.

Vers 6

Te dien dage zal Ik de leidslieden van Juda stellen als een vurige haard onder het hout, en als een vurige fakkel onder de schoven; en zij zullen ter rechter- en ter linkerzijde alle volken rondom verteren; en Jeruzalem zal nog blijven in haar plaats te Jeruzalem.

Letterlijk:

*In die dag zal Ik stellen de vorsten van Juda als een (kiejoor asj) een bakoven bij (tussen) de houten
en als een fakkel van vuur bij (tussen) de garven
en zij verteren naar rechts en naar links en zal wonen Jeruzalem (de bewoners, vers 5)
in haar plaats in Jeruzalem.*

Wat een oven tussen het hout doet en een vlammeende fakkel tussen garven ('amier zijn afgesneden korengarven, bij elkaar verbonden zijn dat schoven) weet iedereen. Met de hulp van de Heere moet Juda de overwinning op de vijanden bevechten, maar Jeruzalem zal onaantastbaar blijven door de krachtige Goddelijke hulp. De bevolking van Jeruzalem kan in rust in de stad zal blijven wonen, vgl. Zach. 14:10 en Joël 3:17-21.

Verteren naar links en rechts, betekent naar alle kanten, van rondom; zie ook Jes. 9:19. Volgens de Talmud is rechts zuid en links noord. Men oriënteerde zich op de tempel, die oostwaarts gebouwd was. Als men vóór de tempel stond, waar de Heere in woonde, dus met het gezicht gebogen in de richting van het Heilige der Heiligen, dan was het zuiden aan de rechterkant.

Het verteren van alle volken is beeldspraak, zoals dat in veel profetieën voorkomt. Wij moeten ons door beeldspraak niet laten verleiden tot een al te letterlijke opvatting. Want dan zouden wij het in dit geval zal moeten opvatten dat de volkeren tussen Pakistan en Marokko uitgeroeid worden. Dat is in tegenspraak met Zacharia 14:16. Dit zou ook geen troost verschaffen voor de gelovige Israëliet, *die er zó naar uitzag dat de volken behouden en bekeerd werden.*

Vers 7

En de HEERE zal de tenten van Juda ten voorste behouden, opdat de heerlijkheid van het huis Davids, en de heerlijkheid der inwoners van Jeruzalem, zich niet verheffe tegen Juda.

Vers 7 kan letterlijk vertaald worden:

*En zal bevrijden (zaligen) Jehovah de tenten (de inwoners in tenten) van Juda
vooreerst, (als eerste) zodat niets zal verheffen de heerlijkheid (is aanzienlijkheid) van
het huis Davids en de heerlijkheid van het huis Jeruzalem tegen Juda.*

Het huis van David had de leiding in Juda vanaf de terugkeer uit Babel tot de tijd van de Makkabeeën, ca. 165 vóór Christus. Bovendien stond in Jeruzalem de tempel, waar de Heere woonde. Nogmaals wordt de nadruk erop gelegd dat het huis van David en de burgers van Jeruzalem, die van Juda niet zullen overtreffen. De diep ingewortelde zelfverheffing van Jeruzalem, boven andere plaatsen, gaat de Heere sterk tegen. In het slot van hoofdstuk 14:21, 21 wordt verder uitgewerkt waarom Jeruzalem niet heiliger is dan de andere plaatsen: *heel het land zal één heiligheid zijn.*

Vers 8

Te dien dage zal de HEERE de inwoners van Jeruzalem beschutten; en die, die onder hen struikelen zou, zal te dien dage zijn als David; en het huis Davids zal zijn als goden; als de Engel des HEEREN voor hun aangezicht.

Deze verzen kunnen als volgt vertaald worden:

In die dagen beschut Jehovah over de inwoners van Jeruzalem.

En het zal geschieden de struikelende (of de zwakken) bij hen (zal zijn) in die dag als David

En het huis van David als Elohim

En een engel van Jehovah voor hun aangezicht.

De Heere zal Jeruzalem beschutten, zoals een strijder zich oudtijds verschanste achter zijn schild. De Heere is hun Schild. Maar dat neemt het gebruik van de middelen niet weg. De struikelende zal tot een krijgsheld worden, en zich even moedig betonen als David. Welke jonge man wil niet zo dapper zijn als David in de oorlog? Het nageslacht van David, dat ten tijde van Zacharia zo'n belangrijke rol speelde, zal als *elohim* worden. *Elohim* wordt in de Bijbel ten eerste God, of de Godheid genoemd. Het betekent de machtigen. Deze naam wordt ook aan engelen gegeven en aan overheden, met name aan rechters. *God oordeelt in het midden der goden*, (*Elohim*) Psalm 82:1

Waarschijnlijk moeten we hier engelen opvatten, want een kundig rechter kan een laf soldaat zijn. Er zijn verklaarders die vertalen: *als God*. Dat doen ze omdat de volgende zin luidt: *als de engel des HEEREN voor hun aangezicht*. Hoewel in het Hebreeuws niet DE engel staat, maar alleen engel.

Bovendien ligt er een opklimming in de vergelijking. De zwakken worden als David, een dapper geloofsheld en het koningshuis van David wordt als engelen, of als de verbondsendel. Er is nergens in het Oude Testament een uitdrukking te vinden als deze, waar leiders getekend worden als de Verbondsendel. Behalve Mozes, die de middelaar van het Oude Verbond was. Terwijl ik mezelf hierover verwonderde las ik onderstaand citaat over Zacharia 12:8, in het prachtige boek van Mobachius over *de lang gewenste bekering van Israël*, blz. 717:

"Hoedanige luister, sieraad, sterkte in den Heere / en heerschappij betekenen deze woorden niet? Dat het volk zijn zoude als de koning David in Godsvrucht, in macht, sterkte en luister; en of dat nog niet genoeg was / niet alleen (staat er) als David, maar als de engel Gods; ja, als goden! Wat is toch de Israëlieten totnogtoe gebeurd / sedert den tijd der gegevene belofte, dat alle deze delen zoude hebben vervuld? Ofte wat heeft sedert ooit beantwoord dien Koninklijken, opdat ik niet zegge / dien Engelachtigen, ja! Goddelijken staat der Joden, die hier voorspeld wordt?..."

Vers 9

9 En het zal te dien dage geschieden, dat Ik zal zoeken te verdelgen alle heidenen, die tegen Jeruzalem aankomen.

Letterlijk: *En het zal geschieden in die dag Ik zal zoeken te verdelgen alle heidenen (gojim) die aankomen tegen Jeruzalem.*

Ibn Ezra, - 1092/1167 - een beroemd Joods uitlegger, schrijft: In die dag... nl. wanneer Ik Mijn Geest zal uitgieten. Volgens zijn visie gaat de uitstorting van Gods Geest samen met de aanvallen op Juda, hun vertrouwen op de Heere, en met de ondergang van hun tegenstanders.

Uitstorting van de Geest der genade en gebeden

Vers 10

Doch over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene.

Vers 10: "*En Ik zal uitstorten*". Groot is de dag, die tijd wanneer de Heere Zijn werk zal voltooien als Hij de vijanden van Jeruzalem zal ten onder brengen. IK, de HEERE, het is Israëls trouwe Verbondsgod, Die spreekt, volgens vers 1. De Heere Jezus heeft herhaalde keren gezegd dat het eigenlijk Zijn Vader is Die de Geest uitstorten zal, Joh. 14:16, 26. Uitstorten is het beeld van een overvloedige regenval, die de droge rivierbedding (wadi's) in een paar uur tot kolkende rivieren maakt.

De belofte dat de Heere Zijn Geest zal uitstorten over Zijn volk in het laatste der dagen, vinden wij ook in Ezech. 36:26 en 39:29. Deze belofte is duidelijk onderscheiden van de belofte van Gods Geest in Joël 2:28-29. De belofte bij Joël is duidelijk vervuld tijdens de Pinksterdagen, na de Hemelvaart van de Heere Jezus. Petrus zegt: *Dit is het, wat gesproken is door de profeet Joël*, Hand. 2:16. Th. Boston zegt met nadruk in zijn preek over Zacharia 12:12: *Nu, als deze profetie [van Zacharia] vervuld was, dan moest het in verband staan met Handelingen 2:5, 37, 41. Maar omdat de Schrift niet vermeldt dat deze tekst toen vervuld werd, daarom ben ik van mening dat het eigenlijk niet de vervulling was, hoewel het er een onderpand van kan zijn.*

"Over het huis van David en de inwoners van Jeruzalem". Zacharia vertelt in de volgende verzen dat het *hele land van Juda* erin zal delen. De Joden die uit de verstrooiing terug gekomen waren woonden in Zacharias tijd alleen in Juda. Het overige land was nog in heidense handen. Omdat *Juda* het centrum van Jakobs nageslacht was, werd het hele volk *Joden* genoemd.

Zoals we al eerder hebben geconstateerd is Juda hier een type van *het hele volk Israël in het laatste der dagen*.

"De geest genade en smeekgebeden".

In het Hebreeuws staat: *roeah cheen wa tachnunim*. Er zijn meerdere betekenissen van het Hebreeuwse *cheen*. Het betekent genade, gunst, genegenheid, of welgevalligheid, die de ene mens de andere geeft of die God aan een zondaar schenkt. Het werkwoord *chanan* betekent ook nog: *gratie verlenen*; dus iemand genade geven. Dit geeft meerder licht over de kerninhoud van de tekst. *Cheen* is in dit tekstverband *genade verlenen aan ter dood veroordeelden*.

En *tachnunim* zijn smeekbeden om gratie/genade. In het Oude Testament wordt hetzelfde woord steeds voor menselijke smeekbeden gebruikt wordt, zoals Jer. 3:21; Ps. 28:2, 6; Ps. 31:23; Dan. 9:3; enz.

Wij kunnen de vraag stellen: Is de *Geest der genade en smeekgebeden* de Heilige Geest of een gave van God geschonken? Allebei. De gaven of algemene genaden die

de Geest Gods werkt in de mensen worden opgeteld in 1 Korinthe 12. Al die gaven werkt een en dezelfde Geest in Wie Hij wil. Maar niet alle gaven zijn blijvend, 1 Kor. 13:1.

Van de oprecht gelovigen zegt Paulus: *Dat hun lichaam een tempel is van de Heilige Geest*, 1 Kor. 6:19. Die inwoning en werking van de Heilige Geest wordt beloofd door Jezus in Joh. 16. Hij zal als *Trooster* bij hen blijven. (Het Griekse woord paraklétos betekent niet in de eerste plaats Trooster, maar verdediger, advocaat; zoals het latijnse advocata, iemand die rechtbijstand verleent.) Jezus zegt: Het is de Geest die in de Waarheid leidt, Joh. 14:17. Hij vervult het ambt van een Leermeester, een Onderwijzer, Die de waarheid in het heldere licht plaatst tegenover leugenaars. Dit is het eigenlijk werk van de Paraklétos, Joh. 16:7-15; Rom. 8:11. Deze neerbuigende goedheid is groot. Zeer diep was de vernedering van de Zaligmaker dat Hij Zich naakt liet ophangen aan het kruis en liet doorsteken. Maar wie peilt de neerbuigende goedheid van Gods Geest om in een mensenhart te willen wonen?

De Geest van God draagt in de Bijbel Namen Die van Zijn werk afgeleid zijn. Een Geest des oordeels en uitbranding; een Geest des levens; een Geest der heiligmaking, etc. Die Namen wijzen op *Zijn werk* en op *het effect* in de mens. De Geest des levens maakt doden levend, die zich als levenden gaan vertonen. De Geest van heiligmaking heiligt zondaren, die zich in ware Evangelische heiligmaking kenbaar maken.

De Geest van genade en smeekgebeden is dus ten eerste door de Vader gezonden. Die Geest is Zelf God. Dit is moeilijk uit de tekst op te maken. De Heere Jezus heeft immers gezegd dat de Geest nog niet zozeer kenbaar was als een Goddelijk persoon. 'Want de Heilige Geest was nog niet overmits Jezus nog niet verheerlijkt was,' Joh. 7:39. Maar bij de uitstorting van de Geest op de Pinksterdag blijkt duidelijk dat Hetgeen uitgestort werd een Goddelijk Persoon was. De Geest der genade is de Gift van de Vader aan deze schuldige Joden. Zodra deze Geest begint te werken gaat de mens ook werken. Dit is wonderlijk: het smeken om genade is reeds genade. De mens wordt vernederd en handelbaar, enz. Hij gaat om genade/gratie smeken.

De Geest der genade betekent in de volste zin de Geest van God Zelf, maar ook dat die Geest de mensen bewerkt, dus, het effect en de vrucht ervan, ten opzichte van God en de mensen.

"en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben."

Het is opmerkelijk dat hetzelfde Hebreeuwse woord *hàlal* ook voorkomt in Jesaja 53. Daar wordt gesproken over de Man van smarten, Die veracht en verworpen werd en daarna *doorstoken* werd: "Hij is om onze overtredingen verwond", (Hebr. *hàlal*; Jes. 53:5). Het woord *hàlal* komt ook voor in Zach. 13:7.

De tekst kan volgens taalkenners als volgt vertaald worden: *"Zij zullen naar Mij opzien, vanwege Die zij hebben doorstoken."* Na langdurige overweging neig ik naar deze vertaling, om de volgende redenen:

1. Is het geheel naar de Hebreeuwse taal.
2. Het komt overeen met de samenhang. De sprekende Persoon is de Vader, de JEHOVAH, vers 1. De Vader spreekt hier bijna dezelfde taal in Zach. 13:7. *Zwaard ontwaakt tegen Mijn Herder, tegen de Man Die Mijn Metgezel is.* Het doorsteken door het volk, wat in vers 10 genoemd wordt, is met hetzelfde zwaard dat tegen die Metgezel moest ontwaken!
3. De Vader was beledigd. Hij gaf Zijn eigen Metgezel, Die verworpen en doorstoken werd. Nu spreekt de Vader in ondoorgrondelijke liefde: "Zij zullen op Mij zien (en

genade van Mij afsmecken) vanwege Die (Mijn Metgezel) zij doorstoken hebben." Rashi, een beroemde Rabbi – 1040/1105 - verklaart de tekst van het doorsteken van het Joodse volk. Men zal over de verdrukte en vervolgte Joden wenen met medelijden, of sympathie. (Rashi, Twelve prophets, blz. 384.)

"en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene."

Om deze Doorstokene zal een rouw bedreven worden, die te vergelijken is met de diepe rouw en het bittere gewezen om een enige zoon; vgl. Jer. 6:26; Amos 8:10. In de tekst kunnen we ook nog een ander beeld vinden. Er wordt een gelijkenis gebruikt van een enige zoon die door z'n ouders niet wordt begrepen. Die jongen doet niet anders dan goed. Hij leert en waarschuwt z'n ouders tegen hun verkeerd gedrag, maar zij willen er niet aan. Tenslotte gaan ze naar de rechter. Ze klagen hem aan als een weerspannige zoon, ja als een vals profeet. Volgens de Wet moet hij sterven, Deut. 21:18-21. Hij krijgt de doodstraf. Jaren later komen die ouders er achter dat hun zoon het goede met hun voor had. Zij krijgen berouw en wroeging. Ze zouden de haren uit hun hoofd trekken van spijt. Dit beeld is Bijbels. Want in Zacharia 13 wordt het ook gebruikt, maar dan precies andersom, in oprechte ijver tegen de valse profeten.

Het Sanhedrin meende werkelijk dat ze goed deden om Jezus te laten doorsteken. Want ze zeiden: *Hij heeft God gelasterd; Hij is des doods schuldig!* Matth. 26:65. Dit is niet teveel gezegd, want Petrus zegt dit in Handelingen 3:17: *"En nu, broeders, ik weet, dat gij het door onwetendheid gedaan hebt, gelijk als ook uw oversten."* Waarom smeken de Joden om gratie? Ze zijn des doods schuldig. Maar ze hebben een Koning die genadig is. In dit smeken gloort een glimpje hoop. In Israël verleende men gratie aan misdadigers op Pascha. Daardoor kreeg Barabbas de vrijheid. Vroeger werd op de verjaardag van een Koning wel eens gratie verleend. Christus verleende bij Zijn verhoging gratie aan 3000 zielen, op de Pinksterdag.

De profetie dat de Metgezel van de Vader zal doorstoken worden, heeft z'n vervulling gekregen op Golgotha. Het valt op dat er steeds in het meervoud wordt gesproken over het doorsteken. Het was in feite maar één soldaat die zijn speer nam en Jezus in Zijn hart stak. De achterliggende gedachte is dus kenbaar dat er meerdere verantwoordelijke personen zijn. Johannes citeert in hoofdstuk 19:37b deze tekst uit Zacharia. *"En wederom zegt een andere Schrift: Zij zullen zien in Welken zij gestoken hebben"* De Griekse vertaling, de Septuaginta, heeft vertaald: *"Zij zullen opzien naar Mij, terwille van Wien zij gehoond hebben."* Naar mijn gedachten een goede vertaling, als we onder *gehoond* verstaan dat Hij ook *doorstoken* is. Waarom Johannes nóch de Hebreeuwse tekst letterlijk volgt, nóch de Griekse is niet zo duidelijk.

Ik geef een persoonlijke gedachte weer: Johannes wist maar al te goed toen hij het Evangelie schreef, dat de complete tekst en de hele profetie nog niet vervuld was. Alleen het doorsteken van de Messias had hij met eigen ogen gezien. Maar het zien op de Vader en het komen met smeekgebeden tot Hem om genade en gratie was er bij de meeste Joden niet bij. Zeker niet in het hele land. Daarom haalt hij alleen een samengetrokken zinnetje aan: *Zij zullen zien in Wien zij gestoken hebben.* Met andere

woorden: Toen werd de Schrift vervuld, die spreekt over het doorsteken van de Messias. Eenmaal zal vervuld worden dat ze op de HEERE zullen zien. Dán zal het hele land zal rouwklagen.

Wil men de tekst verklaren zoals ze in het Nieuwe Testament door Johannes wordt geschreven, namelijk *"Zij zullen zien in Welken zij gestoken hebben"* dan houdt het in dat de berouwvolle Joden op de *doorstoken Christus* hebben gezien. Het is niet tegen de *inhoud* van de Hebreeuwse tekst. Want het Zien op de Vader om genade gaat altijd samen met het zien op Jezus, Die men doorstoken heeft. "Die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien," Joh. 14:9. En "Ik en de Vader zijn ÉÉN," Joh. 10:30.

Wat is het toch jammer dat het Godsbeeld, - om dit woord eens te gebruiken - in de Gereformeerde, bevindelijke kringen zo verduisterd is. De traditionele opvatting ziet als 't ware een tweespalt tussen de Vader en de Zoon. Alsof de Vader minder barmhartig zou zijn dan de Zoon. En alsof de Zoon gauwer genegen is tot liefde dan de Vader. En bij anderen leeft de gedachte dat men nooit iemand mag aandrigen tot geloof in Jezus, maar de mensen moeten tot God roepen om genade. Tot Jezus mag niet, want Die moet eerst geopenbaard worden. Wat wordt het zalig Evangelie van de gekruiste Middelaar toch misvormd, naar links en naar rechts, op een zogenaamde Evangelische manier en op een wettische manier. Maar als de Geest komt, dringt men door alle beletsels heen en ziet op Hem, die wij doorstoken hebben. Is het niet in de zekerheid van het geloof, dan toch in het toevluchtnemen naar Hem.

Dit gelovige zien op de Vader en de Zoon vond plaats bij een klein deel van het Joodse volk, als een profetisch type, op de Pinksterdag. Ze werden verslagen van hart. Het Griekse woord betekent o.a.: doorsteken of doorboren. Wat een zalige vergelding! Het zwaard stak door het liefdehart van Christus. En Jezus steekt door Zijn Geest met het zwaard van Zijn woord in hun hart. Tegen zulke liefde is geen mens bestand. Het rouwklagen begint.

In Openbaring 1:7 haalt Johannes onze tekst aan. *"Ziet, Hij komt met de wolken en alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven; ja amen."* Als er ooit een bewijs is dat profetieën in het Oude Testament een meervoudige vervulling kunnen hebben, dan is het deze tekst. De eerste vervulling vond plaats op Gólgatha en op de Pinksterdag. De tweede vervulling zal een veel grotere omvang krijgen bij het hele Joods volk. En de derde vervulling is op die grote dag, waarop alle mensen die ooit geleefd hebben, Hem zullen aanschouwen.

Het is de moeite waard om te lezen wat Josef Hart, de beroemde Engelse dichter schreef, in zijn Kort Verhaal, blz. 19:

"Met het oog des geloofs zag ik Hem gebukt onder de last mijner zonden, kermende en kruipende in Gethsémané voor mij. De vleesgeworden God werd meer en meer aan mij geopenbaard. En ik ontving geheel andere inzichten in Zijn lijden dan ik tevoren voedde. Nu zag ik dat de smart van Christus de smart was van mijn Maker; dat Zijn wonden de wonden waren van de Almachtige God. De minste druppel van Zijn bloed scheen mij nu toe meer waarde te hebben dan tienduizenden werelden. Had ik weleer gedacht dat Zijn lijden te klein voor mij was, nu scheen het mij te groot toe. Dikwijls riep ik uit in vervoering en zalige verwondering: 'Heere, het is te veel, 't is te veel; gewis was mijn ziel zulk een grote prijs niet waardig!' Mij was zulk een geest van

gevoelige liefde tot de Heere Jezus geschonken, dat ik nadat ik opgehouden had over mezelf te treuren, gedurende enige maanden over Hem leed droeg en bitterlijk weende. Ik aanschouwde Hem, Dien ik doorstoken had. Ik gevoelde een heilige wroeging in mij die tegelijkertijd vermengd was met zoveel medelijden (Engels: sympathie) dat de smart en de vreugde die ik ondervond beter gevoeld dan beschreven kan worden."

Hieronder volgt nog een citaat uit een vers van Mr. I. Da Costa:

Aan Israëls verstrooiden nog een woord der toekomst uitgebracht.

*'zij zullen zien Wiens Wet, Wiens hart zij braken,
- verbreken doet Hij nimmer Zijn verbond -
en kussen zullen z' eens Wien zij doorstaken!
Genade komt ons tegen uit de wond.'*

Let nog eens op die laatste regel: Genade vloeit voort uit de wonde. Die wonde wordt de Fontein tegen de zonde van doorsteken, Zach 13:1. Ziet u hier het buitengewone mysterie van oordeel en barmhartigheid? De grootste zonde van 't Jodendom was het doorsteken van de Middelaar. Maar juist uit die wonde - door die grote zonde - vloeit de allergrootste genade. In deze hof wordt de Tweede Adam te slapen gelegd en bouwt de Heere God uit Zijn zijde een bruid. Waarvan de bruidegom verwonderd uitroept: *Dit is vlees van Mijn vlees en been van Mijn been*. Is er een nauwere band denkbaar? Hier staat je verstand stil. Hier werp je geen stenen op de Joden. Maar zeg je met Paulus: ze hebben moeten struikelen (moeten doorsteken) opdat de zaligheid de heidenen zou toekomen. O, diepte van Goddelijke Wijsheid die al onze verstand verslaat en te boven gaat!

Nog niet lang geleden is onze geliefde vriendin Vrouw Heemskerk, van Katwijk overleden. Ze was bijna 110 jaar. Zij wist bevindelijk wat het was om te kermen over haar zonden die de speer gestoken had in het dierbaar lichaam van haar beminde Zaligmaker. Zij kende zich als bruid van Koning Jezus. Ze kon er in ootmoed verslag van afleggen. Weer een oude geliefde pelgrim weg. Wat blijft er over?

*Straks leidt men haar in statie uit haar woning,
In kleding rijk gestikt, tot haren Koning.
Zo treedt zij voort met al den maagdenstoet,
Die haar verzelt, U vrolijk tegemoet.*

De grote rouw

11 Te dien dage zal te Jeruzalem de rouwklage groot zijn, gelijk die rouwklage van Hadadrimmon, in het dal van Megiddon. 12 En het land zal rouwklagen, elk geslacht bijzonder: het geslacht van het huis van David bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder; en het geslacht van het huis van Nathan bijzonder, en hun vrouwen bijzonder. 13 Het geslacht van het huis van Levi bijzonder, en hun vrouwen bijzonder; het geslacht van Simeï bijzonder, en hun vrouwen bijzonder. 14 Al de overige geslachten, elk geslacht bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder.

Zach.12:11 *Op die dag zal er zijn die grote rouwklacht in Jeruzalem als de rouwklacht Hadadrimmon in dal Megiddon.*

Het Hebreeuws luidt: *"En zij zullen rouwklagen over hem als een rouwklacht over de enige (zoon) en bitterheid aangedaan worden zoals men bitterheid aangedaan wordt over de enige"*. Ik schrijf even bewust zonder hoofdletter, omdat het Hebreeuws het ook zonder doet.

Het werkwoord *biekaah*, *bitter wenen*, staat in hifiel, evenals Job 27:2 en Ruth 1:20. *Hifiel* is de Hebreeuwse grammatica voor *causatief*: iets laten doen. Het schijnt dat *biekaah* nog meer inhoudt dan rouwend wenen over een gestorvene. Het is m.i. kermen van zielsmart en *spijt*. Het vertoont niet alleen het verdriet over een gestorvene, maar ook het ingrijpend berouw, omdat men iemand heeft *dood laten steken*. Naar mijn gedachte luidt de vertaling: *Zij zullen bitterheid aangedaan worden*. Op het Pinksterfeest werden ze verslagen van hart. Het Griekse *katanussomai* is volgens het woordenboek: pijnigen, steken, doorboren, diep bedroeven. Het is dus de Geest van God die hen bitterheid en berouw aandoet. Dit komt geheel overeen met de woorden van Jezus *dat de Geest zal komen om te overtuigen van zonde, omdat ze in Mij niet geloven*.

Dus de uitwerking van de Geest is een gezicht op de HEERE om gratie af te smeken vanwege hun doorsteken van Christus, en een smartelijk wenen over Hem en met bitterheid aangedaan te zijn over Hem.

Dit alles is het werk van de Heilige Geest. Wij mogen ons wel afvragen met welke ingrijpende omstandigheden dit zal samengaan? Ik weet het niet, maar misschien valt er nog licht over als we hoofdstuk 14 behandelen. Bij de Heere is alles mogelijk.

Nog steeds bestaat er verschil van mening over de vraag of met Hadadrimmon een plaatsnaam of een godheid bedoeld is.

De meeste verklaarders vatten Hadadrimmon op als een Kanaänitische God van de vruchtbaarheid. Reeds in Oegaritische teksten wordt Baäl met Hadad, de Babylonische God van onweer geïdentificeerd. Als Aramese god vinden wij Rimmon in 2 Kon. 5:18. De Bijb. Enc. citeert Hieronymus: Adadremmon, stad in de nabijheid van Jizreël, die eens zo genoemd werd en die thans Maximainopolis heet, in het veld van Megiddo... Hadad(rimmon) is/zijn naam(en) van de god van de donder. Die naam is dus gegeven aan die stad voordat Israël in Kanaän woonde.

Bij de Gereformeerde theologen wordt algemeen aangenomen dat de Heere hier spreekt over de rouwklacht bij de dood van koning Josia, 2 Kron. 35.

Die rouwklacht was nationaal, zoals het volgende vers zegt:

De Hebreeuwse tekst luidt:

Vers 12: *En rouwklagen zal dat land, familie met familie apart. Familie David apart en hun vrouwen apart. Familie huis Nathan apart en hun vrouwen apart.*

Vers 13 *Familie huis Levi apart en hun vrouwen apart. Familie de Simeïeten apart en hun vrouwen apart.*

Vers 14 *Al de overige families, familie met familie apart en hun vrouwen apart.*

In deze passage worden vier leidinggevende families genoemd, waarvan twee uit het koninklijk geslacht en twee uit het heilig priestergeslacht. Met de familie Nathan wordt niet Nathan de profeet bedoeld. Israël werd bestuurd door de het huis van David en het priesterhuis van Levi. Uit het huis van David wordt Nathan genoemd, vgl. 2 Sam. 5:14; 1 Kron. 3:5, zie ook Luc. 3:31. Uit dat geslacht was Zerubbabel afkomstig, de vorst van Juda; zie Lukas 3:27, 31. Hij was een stamvader van Jozef, de pleegvader van Jezus.

Met het huis van Levi kan niemand anders bedoeld zijn dan de priesterstam. Simeï, was een kleinzoon van Jacob, vgl. Num. 3:17; 1 Kron. 6:26. Waarschijnlijk had dit geslacht in Zacharia's tijd een leidinggevende functie.

De scheiding tussen mannen en vrouwen tijdens rouwbeklag is in het Midden-Oosten een vaste gewoonte. Trouwens onder alle volken leefden vroeger mannen en vrouwen veel meer gescheiden dan nu.

Het is opmerkelijk dat er 11 keer in deze passage voorkomtapart. Is er in de profetie één passage te vinden waar 11 keer dezelfde uitdrukking voorkomt? Hoe belangrijk moet deze gebeurtenis zijn! Hoe overtuigend tekent het de persoonlijke deelname aan de nationale rouwklacht door overheid en onderdaan! *'Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame!'*

Tot slot nog 2 citaten.

Eén van I. Da Costa, Bijbellezingen deel III, blz. 296.

Zulk een rouwfeest van een geheel volk is dan ook enig in de geschiedenis. En wellicht dat wij er uit moeten afleiden, dat de Joden onbekeerd naar hun land zullen terugkeren, en dáár bekeerd worden; want het is moeilijk zich voor te stellen bij de algemene verstrooiing, dat iedere Jood op zijn plaats zal bekeerd worden. Er schijnt een samenvloeiing dezer wateren te moeten zijn.

Ds. G. H. Kersten in zijn "Nachtgezichten van Zacharia," schrijft met innerlijk verlangen, over Zach. 12:10-14, pag. 297:

"Och, of de tijd kwame, dat Israël tot de Heere wederkeren mocht; dat de verharde Jood voor Abrahams God de knie mocht buigen. Och, of onze vorsten en raadslieden, leraren en volk, die nu Christus verloochenen en kruisigen, tot Hem met bittere rouwklagen over de zonden komen mochten. Ons volk heeft zich met zijn oversten afgewend van God en Christus. Wij doorsteken Christus. De gruwelijke atheïsterij is tot alle standen doorgedrongen. Weent en klaagt volk van God, over uw doorwonden van uw Immanuël. Elke zonde is een doorsteken van Hem."

Zacharia 13

13 ¹ ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד ולישבי ירושלים לחטאת ולנדה:
² והיה ביום ההוא נאם יהוה צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיָה כִּי יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעִבִיר מִן־הָאָרֶץ:
³ והיה כִּי־יִנְבֵּא אִישׁ וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאָמַר יִלְדִּיו לֹא תַחֲיֶה כִּי שָׁקֵר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם יְהוָה ודַּקְרָהוּ אֲבִיהוּ וְאָמַר יִלְדִּיו בְּהִנָּבְאוֹ:
⁴ והיה ביום ההוא יבשו הַנְּבִיאִים אִישׁ מִחֻזְנוֹ בְּהִנָּבְאוֹ וְלֹא יִלְבְּשוּ אֲדָרֶת שֶׁעַר לְמַעַן כְּחָשׁ:
⁵ וְאָמַר לֹא נָבִיא אֲנִי אִישׁ־עֶבֶד אֲדַמָּה אֲנִי כִּי אָדָם הִקְנִנִי מִנְעוּרַי:
⁶ וְאָמַר אֵלָיו מָה הַמְּכֹות הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הִכִּיתִי בֵּית מֶלֶךְ בֵּי: ס
⁷ חָרַב עוֹרֵי עַל־רַעִי וְעַל־גֹּבֶר עֲמִיתִי נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת הַיּוֹם פִּי־שָׁנִים בָּהּ יִכָּרְתוּ אֶת־הָרֶעָה וְתִפּוּצִין הַצֹּאן וְהִשְׁבֵּתִי יָדִי עַל־הַצֹּעֲרִים
⁸ וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נֶאֱמָר יְהוָה יִגְוְעוּ וְהִשְׁלֵשִׁית יוֹתֵר בָּהּ:
⁹ וְהִבֵּאתִי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ וְצָרְפִתִּים כִּצְרָף אֶת־הַכֶּסֶף וּבַחֲנֻתִים כִּבְחָן אֶת־הַזָּהָב הוּא יִקְרָא בְּשֵׁמִי וְאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אֲמַרְתִּי עִמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי: ס

De Fontein van rechtvaardiging en heiliging

Zacharia 13:1 *Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid.*

Letterlijk vertaald, luidt de tekst:

In diezelfde dag zal er zijn Fontein/Bron geopend voor huis David en voor inwoners Jeruzalem tot ontzondiging en tot reinigmaking.

Het eerste vers van hoofdstuk 13 behoort duidelijk bij het voorafgaande hoofdstuk. Tevens vormt het de overgang naar het vervolg van de profetie in vers 2, waarin de reiniging en reformatie in het land beschreven wordt. Evenals in hoofdstuk 12:9-14 wordt hier *het huis van David en de inwoners van Jeruzalem aangesproken*. Het huis van Levi en Simeï wordt niet apart genoemd, ze zijn bij de inwoners inbegrepen.

Als er in de Bijbel over een fontein gesproken wordt, moeten we niet allen denken aan het water wat spontaan uit een rots -of uit de grond- opspuit, maar ook aan de stromen water die daaruit naar een lager gebied vloeien.

De fontein of bron (*màqór*) die geopend zal worden, komt overeen met Joël 3:18b: *En er zal een fontein uit het huis des Heeren uitgaan, en zal het dal van Sittim bewateren.* Met dit verschil, dat de beeldspraak in Zacharia ziet op het wassen van het lichaam en in Joël op de bevoeiing van onvruchtbare grond. Meer overeenkomst heeft onze tekst met Ezech. 36:25. Ezechiël spreekt evenals Zacharia over Israël in het laatst der dagen. *"Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden."* Zie ook Ezech. 47:1-12. Het water dient *tegen de zonde en tegen de onreinheid*. In het Hebreeuws staat *hattát*, dat is 'schuld, zonde', en *niddá*, wat 'menstruatie en de daaruit volgende bevlekking', betekend. Wij worden gewezen naar het *ontzondigingswater* (*mé hattát*) voor de Levieten, wat beschreven wordt in Num. 8:7 en naar het *reinigingswater* (*mé niddá*) van Num. 19:9, 10 en Num. 31:23, (*water der afzondering genoemd*).

M. Henri verklaart de tekst: *'Deze geopende fontein is de doorstoken zijde van Christus, waarvan gesproken is in Zach. 12:10, want daar kwam bloed en water uit.'*

Wat het bloed van Christus was, is wel duidelijk. Het bloed is de bron van ons lichaamsleven. Christus gaf Zijn bloed, dus Hij gaf Zijn leven tot verzoening met God en tot vergeving van onze zonden.

Wij moeten echter goed onderscheiden. Uit de Doorstokene kwam bloed, maar uit deze Fontein vloeide water. In de wet van Mozes werd het *bloed* van Christus op talloze manieren afgebeeld door de bloedstorting van offerdieren. In Hebr. 9:18-28 leert Paulus ons het doel ervan: Christus moest Zijn eigen Offer brengen en dat bloed alleen kon God verzoenen. Want zonder bloedstorting is er geen vergeving mogelijk. En dat is de tweede zaak waar we op moeten letten. *God is in Christus verzoend*, maar die verzoening moet de mens persoonlijk deelachtig worden. Dat is de *persoonlijke verzoening*, en wordt meestal *rechtvaardigmaking* of *vergeving* genoemd. Daarmee samen gaat de heiligmaking. Of, met andere woorden, na de verzoening en rechtvaardiging volgt de heiligmaking.

Dus, ten eerste gaat Christus als de Hogepriester in het hemelse heiligdom om de dingen te doen die bij God te doen waren, namelijk de zonden des volks verzoenen, Hebr. 2:17. Ten tweede zendt Christus Zijn Geest in zondaren om hen te overtuigen van hun schuld en *de verzoening bekend te maken*. Dat is in Bijbelse woorden vergeving van zonden te ontvangen, gerechtvaardigd te worden door het geloof in Christus. De wedergeboorte, *rechtvaardigmaking van zondaren* wordt echter nooit bij *bloed* vergeleken, maar bij *water* wat wast en reinigt.

Christus offer was bloedig, Zijn rechtvaardigmaking geschiedde op grond van Zijn bloed, maar daarna hoeft er geen bloed meer te vloeien, noch van Hem, noch van ons om door God gerechtvaardigd te worden. Wij hebben alleen de Geest nodig die ons de verzoening door Christus openbaart, bekendmaakt en toepast opdat wij in Christus rechtvaardig voor God zouden gerekend worden. Dus als er in het Oude Testament wordt gesproken over *reiniging door bloed*, dan wijst het op Christus' offer, als de verdiende oorzaak. En als er wordt gesproken van *reiniging door water* dan ziet dat meestal op de Heilige Geest Die de vergeving werkt in het hart.

Vervulling

Nu, de vervulling hiervan staat Israël nog te wachten. Dezelfde beloften voor het laatst van de dagen staat in Ezech. 36: 25-32 en in Ezech. 47 waar de 2 stromen water vloeien uit het Huis des Heeren. Het water betekent de Heilige Geest, Die over hen uitgestort wordt om de verzoening die Christus verdiend heeft, toe te passen aan Zijn beminde volk en gunstgenoten. Het is de Geest der genade en der gebeden, Die het diepe berouw in al de stammen heeft gewerkt en Die in Zach. 13:2 wordt beschreven in Zijn heiligmakend werk.

Uitroeijing van de valse profetie

2 En het zal te dien dage geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen, dat Ik uitroeien zal uit het land de namen der afgoden, dat zij niet meer gedacht zullen worden; ja, ook de profeten, en den onreinen geest zal Ik uit het land wegdoen.

3 En het zal geschieden, wanneer iemand meer profeteert, dat zijn vader en zijn moeder, die hem gegenereerd hebben, tot hem zullen zeggen: Gij zult niet leven, dewijl gij valsheid gesproken hebt in den Naam des HEEREN; en zijn vader en zijn moeder, die hem gegenereerd hebben, zullen hem doorsteken, wanneer hij profeteert.

4 En het zal geschieden te dien dage, dat die profeten beschaamd zullen worden, een iegelijk vanwege zijn gezicht, wanneer hij profeteert; en zij zullen geen haren mantel aandoen, om te liegen;

5 Maar hij zal zeggen: Ik ben geen profeet, ik ben een man, die het land bouwt; want een mens heeft mij daartoe geworven van mijn jeugd aan.

6 En zo iemand tot hem zegt: Wat zijn deze wonden in uw handen? zo zal hij zeggen: Het zijn de wonden, waarmede ik geslagen ben, in het huis mijner liefhebbers.

Vers 2a kan letterlijk vertaald worden:

En het zal geschieden op die dag, is een uitspraak van Jehowah Tsebaoth, Ik zal uitroeien de namen van de afgoden uit het land en zij zullen nooit meer aan hen denken.

Het uitroeien van namen van afgoden, wil zeggen dat Israël die afgoden geen eer zal bewijzen. Ze zullen niet meer in de gebeden noch in de prediking voorkomen. Hetzelfde komt voor in Hosea 2:16, waar eveneens geprofeteerd wordt over Israëls bekering: *"Ik zal de namen der Baäls van haar mond wegdoen."* De Enige ware God alléén zal aangeroepen worden.

Vers 2b

en ook de profeten en de geest van onreinheid zal Ik wegdoen uit het land.

Dit is een heel belangrijk facet. Het land wordt gezuiverd van afgoderij en van valse profetie. Israël had zich voordat het uit hun land weggevoerd werd, schuldig gemaakt aan afgoderij. Maar na hun terugkeer lezen we daar niet meer van. Integendeel, de angst voor afgoderij dreef hen tot een strenge afwijzing daarvan.

De afgodendienst krijgt maar kort de aandacht. De valse profetie wordt veel uitvoeriger behandeld. Profeteren heeft voor ons de betekenis van de toekomst voorspellen. Maar in Israël heeft dit woord een veel breder betekenis. Profeteren is *Gods Woord uitleggen, bespreken, en er over onderhandelen*. Vandaar dat ook van vrouwen wordt gezegd dat ze profeteren, 1 Kor. 11:5. Paulus heeft deze gave uitvoerig toegelicht in 1 Kor. 14. In vers 3 zegt hij: *"Maar die profeteert, spreekt den mensen stichting en vermaning en vertroosting."*

Het verkeerd uitleggen legt Zacharia ten laste van een menigte Joden. Daarin hebben ze geleefd tot aan de tijd dat ze door Gods Geest tot de geopende Fontein komen. Is er nu iets waar *het orthodoxe Jodendom* meer aan schuldig is, dan aan 'valse profetie'? De Joden hebben de Schrift, ze hebben prachtige oude geschriften, uit de tijd van het Oude Verbond. Maar waar zijn ze met de *uitleg* terecht gekomen? Hoe wordt de Schrift uitgelegd met betrekking tot de Messias? Hoe worden de profetieën van Daniël uitgelegd, waar hij spreekt van de 490 jaar voorafgaand aan de komst van de Messias?

Welke vloekspraken zijn niet uitgesproken over degenen die Jezus van Nazareth als hun Messias mochten aannemen? Dit is de valse profetie in onze tekst bedoeld!

De waarheid strekt zich verder uit. Waar moeten de Christenen blijven, die de Schriften verdraaid hebben ten ongunste van de Joden? Hoeveel misbruik en Schriftvervalsing is er niet gepleegd, om in Naam van Jezus Zijn oude Bondsvolk zelfs uit te roeien? Hoeveel dierbare verbondsbeloften, en on vervulde profetieën die spreken over Israëls herstel en de bloei van de Kerk in het laatst der dagen worden niet verminkt, en vervalst? Ook de uitleg over deze hoofdstukken, waar wij nu al enige tijd onszelf zo in verlustigen, zijn een sprekend voorbeeld van vervalsing van profetie.

En nu hebben we het nog niet gehad over de vervalsing en oppervlakkige uitleg van Gods Woord inzake het geloof in Jezus Christus. Hoeveel mensen worden niet bedrogen door verdraaiing van het Evangelie, tot hun eigen verderf en tot de ondergang van anderen? Dit alles is valse profetie. En geloof gerust, dat als de Heere komt, Hij niet alleen het Jodendom onder handen neemt, maar wij zullen weten dat Hij de valse profetie zal uitroeien. Ook onder het Christendom.

Uitroeien herinnert ons aan de vloek die beschreven wordt in Deut. 18:20. Trouw aan de zaak des Heeren en liefde tot Hem, gaat daarbij boven natuurlijke genegenheid en bloedverwantschap, vgl. Matth. 10:37.

"en den onreinen geest zal Ik uit het land wegdoen."

Rest nog de vraag of met de onreine geest de Satan bedoeld wordt. Waarschijnlijk wordt hier geest in enkelvoud genoemd, maar moet collectief worden opgevat. Wij zeggen soms hetzelfde: *een onreine geest heeft het land vervuld*. Geesten van de duivelen worden in de Bijbel ook onreine geesten genoemd, Openb. 16:13. Alle soorten duivelse, afgodische, zondige geesten worden uitgeroeid uit het land.

Het gaat hier nog steeds over de hoofdzonden van Israël. En dat was de verwerping van Hem, Die ze doorstoken hadden. En Die ze als een valse Profeet beschouwden. Nu worden de rollen omgekeerd. De Profeet heerst en de valse profetie wordt uitgeroeid, vers 2. De valse profeten worden doorwond, (misschien niet dodelijk, althans niet allen), vers 3 maar ze worden beschaamd, wellicht bekeerd, vers 4. De Geest van God wordt uitgestort en de geest van de duivel moet wijken.

Vers 3

Letterlijk kan vertaald worden:

En het zal geschieden wanneer een man dan nog profeteert

En (dat) tot hem zullen zeggen zijn vader en zijn moeder die hem hebben voortgebracht:

Je zult niet leven want leugen heb je gesproken in de Naam van JEHOWAH.

En zij zullen hem doorsteken, zijn vader en zijn moeder die hem hebben voortgebracht, in zijn profeteren.

Vers 4

En het zal geschieden in die dag: De profeten zullen beschaamd zijn;

ieder vanwege zijn visioen (openbaring) in zijn profeteren.

En zij zullen geen harigen mantel aandoen om te liegen.

De valse profeten keren terug naar een normaal beroep. Dat is ook het beste. Als je geen roeping voor profeet hebt, dan moet je een ander beroep zoeken wat bij je talent past.

In Israël was dat landbouwer of veehoeder. *Een ieder blijve in die roeping waarin hij geroepen is.* Als ditzelfde in Nederlands Kerk ook eens zal plaats vinden, dan zullen de mensen onthutsende dingen zien gebeuren.

Vers 5

Letterlijk kan vertaald worden:

*En hij zal zeggen: Ik ben geen profeet, een landbouwer;
want een mens heeft mij ervoor gekocht (aangesteld) van mijn jeugd af.*

Naar mijn gedachten ontving die 'profeet' de Geest van God. Het gevolg van zijn bekering was, dat hij terug ging naar zijn oude beroep waar zijn ouders hem toe aangesteld hadden; of waar iemand hem toe opgeleid had. De bekering maakt een valse profeet nog geen geroepen ware profeet. Maar als een rechtzinnig predikant bekeerd wordt, moet hij dan zijn ambt neerleggen? Ik heb dit zelden of nooit gehoord. Wel dat hij niet verder kon, maar door de Heere verder geleid werd.

Vers 6

Kan letterlijk vertaald worden:

*En hij zal tot hem zeggen: Wat? Die wonden tussen uw handen?
En hij zal zeggen: daar werd ik verwond, in het huis (van) mijn liefhebber.*

Wonden, slagen of plagen zijn gevolg van kastijding met een hard voorwerp. Het Hebreeuwse *hàlal* betekent doorwonden, (of *doorsteken* van het hart, zoals bij de Messias) zoals we al gezien hebben. Onze Statenvertaling heeft vertaald: *in uw handen*. Het Hebreeuwse woordje *be* betekent net zo dikwijls: *tussen*. *Tussen uw handen* wil zeggen: tussen de armen, of schouders; dus op je rug!

De vertaling: *wonden in uw handen*, zou op zich niet verkeerd zijn, maar het jammerlijke ervan is dat deze tekst door diverse voorgangers op Christus wordt toegepast. Het is onbegrijpelijk dat er voorgangers zijn die dit toepassen op Christus, terwijl er gesproken wordt over een valse profeet. Onze kanttekening geeft dit toch helder weer?

Deze boerenjongen is geslagen in het huis van zijn liefhebber. '*Mijn liefhebber*' kan het ouderlijk huis zijn volgens vers 3, maar misschien ook het huis waar de valse profetie werd bedreven. In elk geval blijkt dat zijn ouders hem niet dodelijk verwonden.

Van der Woude verklaart het als volgt:

Door de visioenen die de valse profeten in profetische verrukking schouwen, zullen zij in ernstige verlegenheid geraten. Voor wat eens hun glorie was, zal in de toekomst geen markt meer zijn; de leugenprofetie, die eertijds opgeld deed, zal veeleer met kracht tegemoet worden getreden. Daarom zullen de profeten hun ongelooide mantel, (1 Kon. 19:13, 19; 2 Kon. 1:8; Matth. 3:4) als uiterlijk teken van hun professie, niet meer aantrekken om zich aan valse profetie te wagen. Zij zullen zelfs met aan Amos 7:14 ontleende woorden ('*Ik ben geen profeet*') ontkennen tot de verfoeide kringen te behoren en beweren dat zij van jongs af aan slechts landarbeider zijn geweest.

De slotwoorden van vers 5, door het NBG vertaald met 'want iemand heeft mij in mijn jeugd gekocht' (als slaaf of als veehoeder), leveren problemen op. Het excuus is bij

genoemde vertaling niet erg overtuigend. Het was gemakkelijk te achterhalen of men op jeugdige leeftijd in schuldsavernij verkocht was. Als dat al soms het geval kon zijn geweest, dan gold dat niet voor alle pseudoprofeten. Daarom leest men doorgaans in navolging van Wellhausen: 'want akkergrond (*dàmà*) is mijn bezit (*qinyàni*) sedert mijn jeugd'. Deze verklaring veronderstelt de vroege dood van de vader van de profeet, maar ook hier geldt dat dit nauwelijks van toepassing kon zijn op alle profeten. Bovendien kan men zich afvragen of grondbezit iemand er van kan weerhouden als profeet op te treden. Gezien de gesignaleerde moeilijkheden verdient het voorstel van Rudolph om *hiqnani* niet van *qáná*, 'verwerven', 'kopen', maar van *qànà*, 'ijveren voor', 'zich inzetten voor' (vgl. 1:14), af te leiden. In dat geval kan men *àdàm* als een neenvorm van *dà-má*, 'aardbodem', 'akkergrond', beschouwen, vgl. Spr. 30:14. De profeet verontschuldigt zich derhalve met de opmerking: "Ik ben een landbouwer, want de akkergrond heeft mij van mijn jeugd af aan met geestdrift vervuld." Niet profetisch enthousiasme, maar hartstocht voor het boerenbedrijf heeft hem bezielde! Tot zover Van der Woude. Overigens volg ik hem absoluut niet in zijn schriftkritiek.

De geslagen Herder en het gelouterd overblijfsel

Zach. 7:7-9

7 Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder, en tegen den Man, Die Mijn Metgezel is, spreekt de HEERE der heirscharen; sla dien Herder, en de schapen zullen verstrooid worden; maar Ik zal Mijn hand tot de kleinen wenden.

8 En het zal geschieden in het ganse land, spreekt de HEERE, de twee delen daarin zullen uitgeroeid worden, [en] den geest geven; maar het derde deel zal daarin overblijven.

9 En Ik zal dat derde deel in het vuur brengen, en Ik zal het louteren, gelijk men zilver loutert, en Ik zal het beproeven, gelijk men goud beproeft; het zal Mijn Naam aanroepen, en Ik zal het verhoren; Ik zal zeggen: Het is Mijn volk; en het zal zeggen: De HEERE is mijn God.

Thans begint een nieuwe profetie.

De verklaarders zoeken naar verband met de voorgaande profetie over de bekering van Israël en de reformatie in het land. Als dat waar zou zijn dan is vers 7-9 en hfd. 14: 1+2 nog geheel toekomstig. En dat schijnt te strijden tegen de vervulling in Christus de ware Herder en tegen de verwoesting van Jeruzalem in 70. Wellicht moeten we denken aan een meervoudige vervulling. De geslagen Herder wordt éérs letterlijk vervuld in de Leidsman Christus en in de toekomst in de leidsliden van Israël. Dan zou Israël ná hun bekering een uitroeiing en verwoesting ondergaan die niet minder is dan alles wat ze tevoren meegemaakt hebben. Persoonlijk voel ik met George Hutcheson nog het meest voor de stelling dat Zacharia een nieuwe profetie begint in vers 7. Wel is waar dat wij zouden verwachten dat een nieuwe profetie begint met: *Zo zegt de Heere*, of met: *En het zal geschieden in die dag*. Toch gebeurt dit niet altijd. Een ongewoon begin van een nieuwe profetie vinden we ook in hoofdstuk 11:1. Ook daar gaat het over de Herder en de kudde!

Heel waarschijnlijk dat Zacharia een nieuwe profetie begint. Eerst zegt hij in 't kort (vers 7) iets van de dood van Christus, waar hij in hoofdstuk 11 niet breedvoerig over gesproken had. Hij vervolgt over de loutering van de eerste Christengemeente en het oordeel over het Joodse land en volk, vers 8, 9 en hoofdstuk 14:1, 2. Vervolgens keert Zacharia terug naar zijn hoofdmotief de verlossing en bekering van Israël in de laatste dagen, vanaf hoofdstuk 14:3.

Vers 7

Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder en tegen de Man Die Mijn Metgezel is, enz.

Letterlijk kan het vertaald worden: *Zwaard ontwaak over (of tegen) mijn herder en over (of tegen) de man mijn metgezel (of kameraad).*

De uitdrukking '*de man mijn metgezel*' houdt iets bijzonders in want ze komt nergens voor dan hier, in zover ik weet. Als er alleen *amiti* d.i. *mijn metgezel* zou staan dan zou het duidelijker zijn. De combinatie *geber amiti* houdt meer in dan alleen *amiti*. *Amit* komt 12x voor in het Oude Testament, volgens Trommius Concordantie. 11 x wordt het vertaald met *naaste* en hier met *metgezel*. *Geber* = *een sterke, volwassen man*. Van der Woude wijst erop dat de uitgang *it* ook als een collectivum (= gezelschap) kan gebruikt worden. Dan is *geber amiti* een (leids)man van een gezelschap of gemeenschap.

Het zwaard is bij uitstek het wapen van YEHOWAH als Krijgsman: Hij gebiedt het Jer. 47:7, Amos 9:4; zendt het Jer. 9:16 en roept het op Jer. 25:29, Ez. 38:21. Het zwaard wordt toegesproken, alsof het een persoon is: Jer. 47:6-7, Ez. 21:3, 4, 16. Het zwaard wordt opgeroepen 'op te waken' tegen Mijn Herder. De Herder moet door het zwaard worden gedood, zodat de kudde verstrooid raakt. Zelfs de kleinen ontkomen niet aan het oordeel.

Laten we verder gaan met een aanknopingspunt te zoeken in het Nieuwe Testament. In Mattheus 26:31 zegt Jezus: "*Want er is geschreven: Ik zal de Herder slaan en de schapen der kudde zullen verstrooid worden.*"

Markus 14:27 "*Want er is geschreven: Ik zal den Herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden.*"

De Septuaginta, de Griekse vertaling van het Hebreeuws die de evangelisten dikwijls gebruikten, luidt :

"Ik zal de Herder slaan en de kudde (of kleinvee) zal verstrooid worden en keren mijn hand tegen de kleinen."

In het Hebreeuws luidt de tekst: '*Sla die herder en die kudde zal verstrooid worden*'.

Het valt het op dat Mattheüs aan de tekst toevoegt: *de schapen*. Markus schrijft in plaats van kudde, *de schapen*. Het komt dikwijls voor dat de Evangelisten de Hebreeuwse tekst afwijkend citeren. Dus we moeten op onze hoede zijn met conclusies.

In de Bijbelverklaring van Patrick, Polus en Welsh en Whitby schrijft laatstgenoemde dat Mattheüs de woorden van Zacharia niet in zijn verband citeert, maar alleen gebruikt en toepast op de omstandigheden van Jezus. Whitby gaat ervan uit dat de profetie nog toekomstig is.

De vervulling van de profetie is volgens de vergelijking met Matth. 26 en Markus 14 begonnen in Gethsémané. De Heere spreekt: *Zwaard ontwaakt*. God de Vader roept het zwaard tot ontwaking. Wat is dit zwaard? Velen zeggen dat het de geschonden deugden Gods zijn, die wraak oefenen over de Borg. Dit is niet zo aannemelijk, hoewel het een volle waarheid is dat Gods geschonden deugden rechtsherstel eist. Dat de Vader tot Zijn eigen deugden roept, is een gedrongen taalgebruik.

Ik denk dat het *de Wet* is, die hier als een personificatie voorkomt. Op de verbreking van de Wet van het werkverbond was de dood bedreigd. Deze bedreiging werd gesymboliseerd door een engel die bij de uitgang van het Paradijs stond om de weg te bewaken tot de Boom des Levens. Deze engel had een zwaard in zijn hand om Adam dodelijk te treffen als hij had doorgebroken.

Het is 4003 jaar verder. De Tweede Adam gaat als Borg, beladen met een oneindige schuld, naar het Hemels Paradijs. Bij de ingang treft Hem het zwaard van de Wet die de dood eist. Het zwaard treft Hem dodelijk. [Het beeld van het paradijs is Bijbels, Jezus zei: *heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn.*]

God noemt deze Herder: Mijn *Metgezel* of *Naaste*. Dit kan toch niet anders betekenen dan de Goddelijke natuur van de Gods Zoon. Johannes zegt: *Niemand heeft ooit God gezien; Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons geopenbaard.*

De bijvoeging *Man* ziet op de menselijke natuur van Christus. Wij kunnen volgens deze tekst ook spreken van de *mannelijke natuur* van Christus.

Letterlijk kan vertaald worden:

Sla de herder en die kudde zal verstrooid worden en Ik zal mijn hand keren over of tegen de kleinsten (of geringsten). Van der Woude wijst erop dat *-hesib yad al-* (*Mijn hand keren tegen*) in het Oude Testament zonder uitzondering gebruikt wordt voor een dreigend gericht tegen een bepaalde gemeenschap, Jes. 1:25. Ez. 38:12; Amos 1:8; Ps. 81:15. De minsten van de kudde worden hier bedreigd. Bedoeld worden vromen, arme rechtvaardigen.

In de tekst komt 3x *al* voor in de betekenis van *tegenin*. Noch Mattheüs, noch Markus citeert de tekst van Zacharia: *Ik zal Mijn hand tot de kleinen wenden*. De Evangelisten voegen er aan toe hetgeen Jezus zijn discipelen persoonlijk beloofd had: *Maar als Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galiléa*.

Er zit ook een parallel in de tekst: De herder en de kudde - de (leids)man en de geringsten - samen worden ze geslagen: de Herder gedood, de kudde verstrooid.

Hierin ligt ook het verband tussen Zach. 11:17 en Zach. 13:7 e.v. Christus was de Herder van Israël. De Joden verwierpen Hem en daarna verbrak God Zijn verbond met Israël. Hij gaf de kudde over aan de verharding. En 40 jaar later aan een vernietigende herder, de Romeinen. *En zo hebben en ellendigen (armen) onder de schapen bekend dat het des Heeren woord was*. De bedreiging is vervuld. Daarmee stopt Zach. 11. Zacharia gaat in hoofdstuk 13:8 verder spreken over de verharding en de verwoesting van het land en van Jeruzalem, tot hoofdstuk 14:1, 2.

Vers 8

Kan letterlijk vertaald worden:

*En het zal geschieden in het hele land, spreekt de Heere Jehowah
twee delen in haar worden uitgeroeid, (zullen vergaan)
en het derde zal overblijven in haar.
vers 9 Het derde (deel) doe Ik gaan in het vuur
en Ik zal hen louteren (verfijnen, smelten) zoals men zilver loutert
en Ik zal beproeven hen zoals men goud beproeft
hij zal in (door) Mijn Naam roepen
en Ik zal hem verhoren (beantwoorden)
en zal zeggen: Mijn volk is hij
en hij zal zeggen: Jehowah mijn God.*

Zeer ingrijpend is het rechtvaardig oordeel van de God van Israël, omdat Zijn volk Hem verworpen had en Zijn Metgezel met het zwaard had gedood. Tweederde van de bevolking van het land zal worden uitgeroeid, slechts éénderde zal het oordeel overleven.

Het aan het oordeel ontkomen derde deel zal gelouterd worden, zoals een goudsmid zilver- en gouderts in een smeltoven van onzuivere bestanddelen loutert. Hetzelfde beeld komt voor in Ps. 66:10; Jes. 1:25; 48:10; Jer. 6:28; Ez. 22:17. Uit het louteringsproces komt een rest voort die van goddeloosheid gereinigd is. Als wij dit toepassen op het volk, dan houdt het in dat slechts een gedeelte van het derde deel overblijft. Immers velen onder hen bleken geen zuiver goud te zijn. Passen we dit toe op het persoonlijk geloofsleven, dat houdt het een persoonlijke zuivering in. Met de overigen wil de Heere opnieuw in verbondsgemeenschap leven. Hij zal hun antwoorden als zij Hem aanroepen. Hij zal hun tot een God en zij zullen Hem tot een volk zijn. Zie ook Jer. 31:33; Hos. 2:22; Hebreeën 8:8-13. Uit de laatstgenoemde tekst

mogen we concluderen dat de vervulling plaats heeft gevonden in Israël na de komst van Christus. De gelovige Hebreëen kwamen in Juda en overal ter wereld in verdrukking en vervolging, Hebr. 10:32-36.

Is er een meervoudige vervulling van deze passage te verwachten? Het slaan van de Herder, de Messias, zal nooit meer herhaald worden vanzelf. Maar de Verbondsvernieuwing zal zeker en gewis herhaald worden, als Israël hun Messias aanneemt, zie ook Levit. 26:40-46. Ezech. 16:60-63; 37:21-28.

Zo is het ook in het persoonlijk leven. De Heere brengt iemand in de smeltoven met het doel dat Hij Zijn Verbond openbare. Onze oude vriendin, weduwe Tanis uit Ouddorp, zei dikwijls: *'De Heere doet Zijn goud net zo lang in de smeltkroes totdat Hij Z'n eigen beeld erin ziet.'* Ook dit persoonlijk verbond wordt telkens weer vernieuwd. Want wij kunnen niet anders dan het telkens verbreken en afwijken van de Heere. Maar als we als een verbondsbreker weer aan de Genadetroon mogen komen, wordt het verbond weer vernieuwd.

Dit is een kenmerk van een ware bekering: de oven, de smeltkroes, de loutering, het roepen tot God, het antwoord van God en dan de *wederzijdse liefde* en eigendomserkenning.

Het zuiveren van goud is een beeld van het reinigmakend werk van Gods Geest. Dat is hetzelfde als hetgeen in vers 1 bedoeld wordt. Daar wordt de zuiverende kracht van de Geest van God, bij een fontein vergeleken.

Maar er ligt verschil in de ondervinding en de beleving hiervan. Zichzelf schoon te wassen ziet op de *werkzame geloofsdaden*, namelijk zich te zuiveren door het geloof in Jezus' bloed en het uitgaan uit alles wat van zichzelf is, door een gelovig gebruiken maken van Jezus' hogepriesterambt. Maar gelouterd te worden, is een heel pijnlijke zaak. En toch is het zo nuttig.

Iedere mens heeft zijn drie afgoden: de liefde tot de wereld, de liefde tot zijn vlees, d.w.z. zijn lichamelijke verlangens, en de liefde tot de 'grootheid des levens', d.w.z. de verlangens van onze ziel. Wij willen iets weten, werken, beleven, kortom iets groots of bijzonders worden. Wij kunnen dit ook uitbreiden naar godsdienstige verlangens. Wij willen graag iets meer zijn dan een ander. Sommigen zoeken deze dingen in een uiterst stipte levenswandel, strenge eisen, strikte gedraging, enzovoort. Anderen zoeken het in nederigheid, een soort zelfverloochening, een evangelische visie op de Schrift en op ons leven, enzovoort. Al deze dingen, nodig en nuttig als ze op hun plaats betracht worden, staan de vrije rechtvaardigmaking van een goddeloze in de weg. En verhinderen de zuivere Evangelische heiligmaking, die wij alleen kunnen beoefenen door de kracht van Christus' Geest.

Maar de Heere weten daar wel raad mee. Hij werpt Zijn brokjes goud in een smeltoven. Wij weten hoe pijnlijk vuur voor ons lichaam is. In deze oven worden wij gesmolten en gelouterd. O, daar gaat al onze eigengerechtigheid eraan! Al onze werkzaamheden, ja zelfs ons vermeend geloof en liefde, wordt verteerd. Het huis van onze werkheiligheid gaat in vlammen op. Weet u wat er dan overblijft? Een hoopje ellende, maar geen wanhopige. Een goddeloze zondaar, maar geen goddeloos leven meer. Een vijandig mens tegen God en Zijn strenge rechtvaardigheid, maar geen mens die zonder God kan leven. Een verachter van Christus, maar niet iemand die buiten Christus nog gelukkig worden kan. Ieder heeft in deze oven zijn eigen

gewaarwordingen en ondervindingen. Sommigen zelfs tot de wanhoop toe. Anderen krijgen juist steeds meer een vaster hoop op de eeuwige levende God.

In deze oven kunnen wij wel eens een tijdje ons gebedsleven verliezen. Daar heeft de Heere ook een doel mee. Wij moeten onze hoop op eigen ondervindingen kwijtraken, ons vertrouwen op onszelf verliezen, want dat maakt ons tot verwaande hoogvliegers. En die maken meer kapot dan dat ze tot nut zijn. Maar gewoonlijk drijft de oven ons tot de Heere. Nooit is er meer aankleven aan de troon der genade, nooit meer hopen op de hulp van de Heere, nooit meer verwachting van Hem alleen, dan in de oven van beproeving. Toen die drie dappere jongens in Babel, in de gloeiende oven werden geslingerd, verteerden hun boeien en banden, maar zelf kwamen ze er ongedeerd uit. De oven schuurt de roest van wereld gelijkvormigheid en geesteloosheid van onze ziel, zodat het gebed weer verlevendigd wordt en ons geloof in de eeuwig beminnelijke Zaligmaker vaster en hechter wordt. Gevoel en genot kan verteren, maar het eenvoudig geloof laat alles over aan Christus en rust voor honderd procent op Zijn offer, Zijn bemiddeling en Zijn voorspraak.

Het zal Mijn Naam aanroepen en Ik zal het verhoren.

Dat kinderlijk geloofsvertrouwen rust op de Vader, omdat Hij Zijn liefdehart opent in en door Zijn Zoon. Als ons oog daarvoor geopend wordt - want wij moeten alles van de Heere persoonlijk leren - dan zien wij zo'n oneindige liefde in het hart van de Vader, dat het ons overweldigt. Er ligt in het hart van de Vader een liefdedrang, die vergeleken wordt bij de liefde naar een enige zoon. Is die vurig of niet? Die liefde van de Vader wordt vergeleken bij een bron die met grote kracht ontspringt en door geen rotsblokken of beletsels tegen te houden is. Die liefde wordt vergeleken bij de vurige drang van een moeder om haar uitgehongerd kind haar borst te geven. De liefde van de Vader gaat al ons verstand te boven. "In Christus is des Vaders in heerlijkheid, die al haar glans verspreid." In Hem woont de volheid der Godheid lichamelijk. Dan is ons leven werkelijk door Christus verborgen met God. In deze openbaringen klinkt de stem van de Vader in Zijn woord, waarvan de echo in de ziel klinkt: *Het is Mijn volk. Gij zijt de Mijne en Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; niemand zal u ooit van Mijn liefde kunnen scheiden.*

Of, als de Vader Zich openbaart in een diepere weg van afsnijding, wordt er veel meer van ondervonden, dan ik uit de kleine beleving ervan kan schrijven. Maar al is het beleving in de kleinere geloofsoefeningen, het is toch dezelfde kinderlijke liefdesbetrekking die opwelt in de ziel: *het zal zeggen: de Heere is mijn God.* Hierop rust een gelovige. Hoewel men elke dag alles verzondigd, rust de ziel op Zijn eeuwige verbondstrouw.

Er komt zo helder voor mijn aandacht, de tijd dat ik voor het eerst licht in deze tekst kreeg. Hoe weinig gebruikelijk het is persoonlijk te worden, kan ik niet laten iets ervan te zeggen. Het is ca. 30 jaar geleden dat ik geruime tijd in de oven van beproeving had verkeerd. Lichamelijk was ik een wrak geworden, geestelijk geknakt en kerkelijk nergens meer geaccepteerd. Behalve door enkele kinderen Gods, die zagen wat er aan de hand was. Kortom, deze tekst viel open en ik zag daarin de bedoeling des Heeren. O, wat dat uitwerkt in je ziel! Een en al verwondering. In die tijd nam ik een schrift en schreef een Verbondsinwilliging, om op kosten van Christus' borgtocht behouden te mogen worden. Zo nam ik Hem aan in Zijn ambten. Daarna prikte ik bloed uit mijn

vinger en ondertekende het contract om voor eeuwig de Zijne te zijn. De duivel zei nog tevoren: 'doe het niet, want als je het dan weer breekt, krijg je het dubbel zwaar in de hel'. Maar de liefdetrekking kreeg de overhand.

Helaas verstonden Gods kinderen mij niet goed. Behalve één predikant die enkele jaren later preekte over de verbondsvernieuwing uit Psalm 50:5: *Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten, die Mijn verbond maken met offerande*. Hij bediende tegelijk het Heilig Avondmaal, waarvan ik af moest blijven, omdat men mij onder stille censuur had geplaatst. Hoewel de predikant daar niet in mee deed. Maar, wat doet er op? Ik moest die dag kosterwerk verzorgen, en kreeg zo de gelegenheid om alleen Avondmaal te houden. *Ik zal met hem Avondmaal houden, en hij met Mij*. Door die beproeving kreeg ik zowel het brood en wijn, maar veel meer nog, de Heere Zelf. Ook hierin komt het openbaar dat de meeste lessen geleerd worden in de heetste ovens. Maar de zaak was te groot, ik durfde het niet te zeggen. Jezus zei soms tegen iemand, die Hij genezen had: *zie toe dat gij het niemand zegt*.

ZACHARIA 14

14 ¹ הנה יום-בא ליהנה וחלק שללך בקרבך
 וְאַסְפֹּתִי אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם אֶל-יְרוּשָׁלַם לְמִלְחָמָה וְ
 נִלְכְּדָה הָעִיר וְנִשְׁסוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשְׁכַּבְנָה
 וְיֵצֵא חֲצֵי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיִתָּר הָעָם לֹא יִכְרֹת מִן-הָ
 עִיר:
 3 וְיֵצֵא יְהוָה וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כִּיּוֹם הִלָּחֲמוּ בְּ
 יוֹם קָרֵב:
 4 וְעָמְדוּ רִגְלָיו בַּיּוֹם-הַהוּא עַל-הַר הַזֹּתִים אֲשֶׁר עַל-
 פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקֵּדָם וְנִבְקַע הַר הַזֹּתִים מִחֲצִיו מִזְרָחָה
 וְיִפֹּה גֵיא גְדוֹלָה מְאֹד וּמֶשׁ חֲצֵי הָהָר צְפוֹנָה וְחֲצִי-
 נִגְבָּה:
 5 וְנִסְתָּם גֵּיא-הָרִי כִּי-יִגִיעַ גֵּי-הָרִים אֶל-אֶצֶל וְנִסְתָּם
 כָּאֲשֶׁר נִסְתָּם מִפְּנֵי הָרָעַשׁ בִּימֵי עֲזִיָּה מֶלֶךְ-יְהוּדָה
 וּבָא יְהוָה אֱלֹהֵי כָל-קְדוֹשִׁים עִמּוֹ:
 6 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִיָּה אֹר וְקִרְוֹת וְקַפְאוֹן:
 7 וְהָיָה יוֹם-אֶחָד הוּא יִנְדַע לִיהוָה לֹא-יוֹם וְלֹא-לַיְלָה וְ
 הָיָה לַעֲתֵד-עָרֵב יְהִי-הָאֹר:
 8 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִיַּם-חַיִּים מִיְּרוּשָׁלַם חֲצִיִּם
 אֶל-הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי וְחֲצִיִּם אֶל-הַיָּם הָאַחֲרוֹן בְּקִיץ
 וּבְחֹרֶף יְהִיָּה:
 9 וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה
 יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:
 10 יִסּוּב כָּל-הָאָרֶץ כְּעָרֵבָה מִגִּבֵּעַ לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלַם
 וְרֶאֱמָה וַיִּשְׁבָּה תַּחֲתֶיהָ לְמִשְׁעַר בְּנִימָן עַד-מְקוֹם שַׁעַר
 בִּטְחָ: יְרוּשָׁלַם לָ הָרָאשׁוֹן עַד-שַׁעַר הַפָּנִים וּמִגִּדֵּל חֲנָנִאל עַד יְקָבִי הַמֶּלֶךְ
 11 וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ וְחָרָם לֹא יְהִי-עוֹד וַיִּשְׁבָּה
 12 וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגָּפָה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת-כָּל-הָעַמִּים
 אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל-יְרוּשָׁלַם הֵמָּה בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל-רִגְלָיו
 וְעֵינָיו תִּמְקְנָה בַּחֲרִיתָן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמְקַן בְּפִיהֶם:
 13 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְחִימַת-יְהוָה רַבָּה בָּהֶם וְ
 הַחַיִּיקָנוֹ אִישׁ יָד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל-יָד רֵעֵהוּ:
 14 וְגַם-יְהוּדָה תִּלָּחֶם בִּירוּשָׁלַם וְאַסְף חֵיל כָּל-הַגּוֹיִם
 סְבִיב זָהָב וְכֶסֶף וּבִגְדִים לָרֵב מְאֹד:
 15 וְכֵן תִּהְיֶה מַגָּפַת הַסּוֹס הַפָּרָד הַגָּמֶל וְהַחֲמֹר וְ
 הַבָּאִים עַל-יְרוּשָׁלַם כָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יְהִיָּה בַּמַּחֲנוֹת הַהֵמָּה כַּמַּגָּפָה הַזֹּאת
 16 וְהָיָה כָּל-הַנּוֹתָר מִכָּל-הַגּוֹיִם

וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת לַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
וְלַחֲגֹג אֶת־חַג הַסִּכּוֹת:
¹⁷ וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפַּחַת הָאָרֶץ אֶל־יְרוּשָׁלַם
בָּאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם לְהַשְׁתַּחֲוֹת לַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יְהוָה הַגִּשְׁם
¹⁸ וְאִם־מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא
תִּהְיֶה הַמִּגְפָּה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ
לַחֲגֹג אֶת־חַג הַסִּכּוֹת:
¹⁹ זֹאת תִּהְיֶה חֲטָאת מִצְרַיִם וְחֲטָאת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ
לַחֲגֹג אֶת־חַג הַסִּכּוֹת:
²⁰ בַּיּוֹם הַהוּא יְהוָה עַל־מַצְלוֹת הַסּוֹס קָדַשׁ לַיהוָה וְ
הָיָה הַסִּירוֹת בְּבֵית יְהוָה כַּמִּזְבְּחִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
²¹ וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה קָדַשׁ לַיהוָה צְבָאוֹת
וּבָאוּ כָּל־הַזִּבְחִים וְלִקְחוּ מֵהֶם וּבָשְׁלוּ בָהֶם וְלֹא־
יְהוָה כֹּנְעֵנִי עוֹד בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא:

Verband met vorig hoofdstuk

De eerste vraag bij het begin van hoofdstuk 14 is: begint hier een nieuwe profetie of vervolgt het de voorgaande profetie? Naar mijn gedachten begon Zacharia een nieuwe profetie in hoofdstuk 13:7.

Zacharia ziet daar in zijn visioen de Herder van Israël met Zijn kudde. De Heere roept het zwaard op om de Herder, Zijn 'Metgezel' te slaan. Ja, dood te slaan! De kudde wordt verstrooid, want de hand des Heeren keert zich ook tegen de schapen. Datzelfde oordeel van de verwoesting van de kudde, had Zacharia reeds moeten profeteren in hoofdstuk 11.

De vervulling is niet moeilijk te vinden. Jezus heeft het Zelf aangewezen toen Hij naar Gethsémané ging. Er kwam een bende Hem tegemoet met zwaarden en stokken gewapend. Die namen Hem gevangen en later op de dag werd het doodsvonnis over Hem uitgesproken. DAT was het zwaard, wat Hem trof. Dat de Heere dat zwaard opriep wil zeggen, dat dit geschiedde naar Gods Raad. *God stond achter het wereldlijk gericht.*

Maar de oversten, de leiders van Israël waren zelf verantwoordelijk. Ze werden hierover zwaar gestraft. De Heere bedreigde hen ermee dat Hij een dwaze herder naar Israël zou sturen om het land uit te roeien, Zach. 11:15. Het schijnt dat Zacharia de oordeelsaankondiging die hij besloot in hoofdstuk 11 weer vervolgt in hoofdstuk 13:8 tot en met hoofdstuk 14:2.

Over de tijd van vervulling van Zacharia 14 wordt hevig gediscussieerd. Globaal genomen zijn er 2 soorten verklaringen.

Ten eerste, de visie van de oude Rabbi's die de tijd van de vervulling zien in het laatst der dagen, wanneer het Koninkrijk van de Messias stand zal nemen over Israël en de hele wereld. Daarbij sluiten diverse theologen zich aan, alleen met dit verschil, dat Christus als Overwinnaar zal zegevieren, door Zijn komst met Woord en Geest, zoals Hutcheson, Gill, Henri enz. Maar de Rabbi's verwachtten de Messias in Zijn eerste openbaring.

Sommige Christelijke theologen verwachten alsdan de Persoonlijke komst van Christus, aan het begin van het Duizendjarig rijk. Omdat ik in de brochure: *De hoop van Christus' kerk* daar uitvoerig bij stilgestaan heb, kunnen we het nu overslaan.

Andere theologen, waaronder de kanttekenaars, verklaren de inhoud geestelijk, ziende op de Christelijke kerk.

Ik voeg hier de zienswijze van Dr. Jan Weststrate bij, die ontleend is aan zijn analyse over Zacharia 12-14.

"Voor mij is heel duidelijk dat de profetie uit Zacharia 14 ziet op de eindtijd en niet op de tijd die volgt op de kruisiging van de Heere Jezus. Immers in die tijd is niet een van de beschreven zaken gebeurd. Tenzij we het volledig geestelijk uitleggen.

Misschien ben ik wel een beetje te extreem in deze gedachte want het Hebreeuwse tijdsbegrip is heel anders dan het begrip dat wij van 'tijd' hebben. Wij hebben een strikte scheiding tussen verleden, heden en toekomst. Bij de Hebreeën is dat anders. In het Oude Testament stromen verleden, heden en toekomst in elkaar over. Daardoor kunnen de grenzen tussen de tijden in vervagen en in elkaar overvloeien en lopen verleden, heden en toekomst door elkaar heen. De profetie in hoofdstuk 14 behoeft om die reden niet op één tijdstip te slaan maar kan z'n vervulling in de gehele Nieuwtestamentische tijd hebben.

Er is een duidelijke parallel tussen hoofdstuk 13:7-9 en hoofdstuk 14:1-5. Beide perikopen bespreken de verwoesting van Jeruzalem. En, beide spreken de verwachting uit dat een deel door en uit het oordeel behouden zal worden. Er zijn verschillen tussen Ezech. 38 en Zach 14:1-5. In Ezechiël 38 gelukt het Gog, Magog en hun vazallen niet Jeruzalem in te nemen en te verwoesten. Dit lukt de optrekkende volkeren in Zacharia 14:1-5 wél. Waarschijnlijk is Ezech. 38 weer een ander 'gezicht' op de eindstrijd. Volgens Kimchi is er wel een parallel tussen hoofdstuk 14:1-5 en Ezechiël 38:18-39:16. De Joodse exegeten lossen dit op door te veronderstellen dat er drie oorlogen met Gog zijn. Twee ervan worden beschreven in Ezechiël en de derde en laatste in Zacharia. (Zie P. Siebesma, *Door het oog van de Rabbijnen*, blz 102). Binnen de Joodse exegese wordt Zacharia slechts zelden geestelijk uitgelegd. Als het gebeurd is dat alleen ter aanvulling op de letterlijke uitleg. Volgens de rabbijnen zullen de gebeurtenissen uit Zacharia 14 letterlijk in het land Israël plaatsvinden in de tijd van Gog en Magog. Maimonides waarschuwde voor een al te gedetailleerde uitleg van de gebeurtenissen in de eindtijd. Hij zegt: "Kennis van deze zaken leidt niet automatisch tot liefde of ontzag voor God. Pas op het moment waarop deze dingen in vervulling gaan, zullen wij daarover zekerheid hebben. Tot die tijd zullen we genoeg moeten nemen met een globaal overzicht". Ik sluit me hier graag bij aan." Tot zover Weststrate.

De grote ramp

1 Zie, de dag komt den HEERE, dat uw roof zal uitgedeeld worden in het midden van u, o Jeruzalem! 2 Want Ik zal alle heidenen tegen Jeruzalem ten strijde verzamelen;

De letterlijke vertaling luidt:

Vers 1 Zie de dag komt voor Jehowah

En uw roof/buit zal verdeeld worden in uw midden

Vers 2 En Ik zal al die heidenen verzamelen tegen Jeruzalem tot de strijd.

Zie. Als *zie* wijst op een toekomstige gebeurtenis, dan leidt het meestal een plechtige verklaring van de profeet in.

Het eerste wat opvalt in deze passage is dat de uitdrukking ontbreekt: *Spreekt de Heere*. In dit hele hoofdstuk wordt alleen in vers 2 gezegd: IK (de Heere) zal, enz. Telkens spreekt de profeet in de Naam des Heeren, dus in de 3e persoon.

Zie, de dag komt betekent m.i. dezelfde dag, of, dezelfde tijd waarvan Zacharia hfd. 13:8 spreekt: de tijd waarin twee delen van het land Israël worden uitgeroeid. Het lijkt erop alsof éérs het land aan de beurt is en daarna de stad Jeruzalem.

De aanvallers zijn: *alle heidenen*. We hebben over Zacharia 12:2 al opgemerkt dat alle heidenen, of alle volkeren in de samenhang betekent: al de *omliggende* volken. Niet alle heidenen van de aarde. Deze volken overwinnen Jeruzalem en verdelen hun buit binnen de stadsmuur. Dat is een bewijs van volledige overwinning. Geen tegenstand binnen de stadsmuur bleef over.

Vers 2b: En de stad zal ingenomen, en de huizen zullen geplunderd, en de vrouwen zullen geschonden worden; en de helft der stad zal uitgaan in de gevangenis; maar het overige des volks zal uit de stad niet uitgeroeid worden.

Letterlijk kan vertaald worden:

En de (die) stad zal ingenomen worden

En de vrouwen zullen verkracht worden

En de helft van de stad zal uittrekken in ballingschap

En een restant van het volk zal niet uitgeroeid worden uit die stad.

Het Hebreeuwse woord *helft* wordt straks ook gebruikt in vers 4. Om de aan te geven dat de Olijfberg in tweeën splitst. Het geeft hier aan dat er twee delen zijn, een deel dat in ballingschap gaat en een deel dat er uitblijft. Er wordt dus niet gezegd dat het een hoeveelheid van 50% is.

Op een wrede manier gaan de overwinnaars met de weerloze vrouwen in de stad om. De helft gaat in 'gevangenschap', volgens de Statenvertaling. Een betere vertaling is: *ballingschap*. Het overeenkomende woord in het Arabisch betekent: *een emigrant*. Zie ook Jer. 29:16 en 48:7. Wij hebben hier een mooi voorbeeld hoe belangrijk het is om de Bijbel met goede woorden te vertalen, die de exacte betekenis weergeven. Het Joodse volk dat 'uitgaat in de gevangenis' spreekt ons niet zo aan. We denken dan aan Joden die opgepakt worden en achter slot en grendel worden gezet. Dit is wel dikwijls gebeurd, denk maar om de verschrikkelijke concentratiekampen. Maar het Joodse volk wat na de inname van de stad uittrekt in *ballingschap*, of in *de diaspora*, DAT spreekt voor ons boekdelen! Dat spreekt van 19 eeuwen vervolging en van dwalen over de hele aarde.

Het restant mensen wat in de stad zal blijven wonen na Jeruzalems verwoesting is m.i. niet hetzelfde als het derde deel waarvan Zacharia spreekt in hfd. 13. (Zie voor overblijfsel ook: Zef. 2:9; Jer. 36:9 (2x); 2 Kon. 25:11; Jer. 52:15) Want dat derde deel zou door de Heere gelouterd worden en Zijn Naam aanroepen, als de Heere het verbond met dat deel van Israël vernieuwd. Maar het restant wat in Jeruzalem blijft wonen na de verwoesting, is in de tijd dat de Heere het nationale verbond met Israël verbreekt. Een restant Joden bleef in Jeruzalem tot de tijd van haar nationaal herstel in 1948.

De exegese over Zacharia 14:1-2 is bij alle Schriftuitleggers die ik totnogtoe ingezien heb, niet bevredigend. De profetie is gesloten. Men weet er niet goed weg mee. Zelfs de visie van Dr. Gill, een groot geleerde en een Godzalig man, is ook onduidelijk. Hij schrijft dat *de heidenen* die Jeruzalem zouden verwoesten niet de Romeinen zijn maar dezelfde volkeren die beschreven worden in de slag te Armageddon, Openbaring 16:14-16, met name de Turken, in de strijd met de Gog en Magog. De helft van de stad die in gevangenschap gaat, ziet op de Nieuw Testamentische Kerk, die ten tijde van de twee getuigen, 1260 jaar in afzondering profeteerden.

Verlossing uit de grootste benauwdheid

Vers 3 En de HEERE zal uittrekken, en Hij zal strijden tegen die heidenen, gelijk ten dage als Hij gestreden heeft, ten dage des strijds.

Letterlijk kan vertaald worden:

En Jehowah zal uitgaan (hetzelfde woord als vers 2 uittrekken)

En Hij zal strijden tegen die heidenen

Zoals de dag van Zijn strijden in de dag van de oorlog/ het gevecht.

Eindelijk, zouden we zeggen, staat de Heere op. Het uitgaan des Heeren is een figuurlijke manier van spreken. De Heere woont in Zijn hemels heiligdom. Maar onder het Oude Verbond woonde de Heere ook op aarde, namelijk in Zijn tempel. Nu Hij uitgaat en Zich met een wapenrusting aangordt, is de overwinning zeker.

Er wordt een verband gelegd met de dag van de 'strijd'. Volgens bijna alle verklaarders wordt daarmee gedoeld op de wonderlijke redding van het Joodse volk bij de Rode Zee. "De Heere zal voor u strijden en gij zult stil zijn," was het woord van Mozes in Exodus 14:14. Toen werd de zee gekliefd. Nu zal de Olijfberg gekliefd worden.

Volgens het blad *Tenachon* werd dat al zo verklaard in de Targum. Ook Rashi, Kara (een tijdgenoot van Rashi) en Kimchi verwijzen in hun verklaring naar de wonderlijke verlossing van Israël bij de Rode Zee. Volgens Calvijn wordt niet alleen verwezen naar de uitredding bij de Rode Zee maar ook naar alle voorgaande reddingen.

Vers 4 En Zijn voeten zullen te dien dage staan op den Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt, tegen het oosten; en de Olijfberg zal in tweeën gespleten worden naar het oosten, en naar het westen, zodat er een zeer grote vallei zal zijn; en de ene helft des bergs zal wijken naar het noorden, en de helft deszelven naar het zuiden.

De letterlijke vertaling luidt:

En Zijn voeten zullen staan (zich vestigen) op de Olijfberg

Die is voor het gezicht van/ tegenover Jeruzalem in het oosten

*En de Olijfberg zal splijten/ klieven vanuit zijn helft
 Vanuit de zonsopgang (=oosten) en de zee (=westen) een vallei/dal zeer groot
 En wijken de helft van de berg noordwaarts (waar de zon zich verbergt) en zijn helft
 zuidwaarts (naar het droge, de woestijn)*

Als wij het beeld van de doordocht door de Rode Zee, in onze gedachten vasthouden, houdt het in, dat de Heere door een buitengewoon ingrijpen komt om Zijn volk te verlossen. De tekst zegt het niet letterlijk, maar toch is het mogelijk - volgens sommige uitleggers - dat de berg zal splijten als gevolg van een aardbeving. Deze visie volgt met name uit vers 5 waar nadrukkelijk verwezen wordt naar de verschrikkelijke aardbeving in de dagen van Uzzia, Amos 1:1. Maimonides 1135-1204 vat de uitspraak: *"En Zijn voeten zullen te dien dage staan op den Olijfberg"* figuurlijk op. Volgens hem wilt het niets anders zeggen dan *dat God Zelf de Oorzaak* zal zijn van deze grote natuurramp. Kimchi legt het als volgt uit: "En Hij zal te dien tijde geopenbaard worden in Zijn macht"

Volgens Rashi zullen de volken die Jeruzalem hebben aangevallen al deze wonderen zien. Hierdoor zullen ze erkennen dat God de Heerser is van de aarde en dat Hij de natuurverschijnselen onder controle heeft. Dan zullen de volkeren hun afgoden verlaten en erkennen dat de HEERE God is. Zijn Naam zal door iedereen genoemd worden. Het Messiaanse tijdperk is aangebroken.

Calvijn zegt eenvoudig: "het is de bedoeling dat de macht van God bij de bevrijding van Jeruzalem zeer duidelijk naar voren komt."

Deze tekst is de reden waarom veel orthodoxe Joden op de Olijfberg begraven willen worden. Immers, zo gelooft men, zullen de doden op de Olijfberg als eerste opstaan, wanneer de Messias komt.

Bijna alle verklaarders vragen zich af waarom zo nadrukkelijk gezegd wordt dat de Olijfberg tegenover Jeruzalem in het oosten gelegen is. Deze geografische aanduiding kan verwijzen naar Ezechiël 11:23: "En de heerlijkheid des HEEREN rees op van het midden der stad, en stond op den berg, die tegen het oosten der stad is". De heerlijkheid des Heeren - de Schechina - vertrok vanuit het Heilige der Heiligen, eerst naar de dorpel van de Tempel en vestigde Zich daarna op de Olijfberg. Daarop vertrok de Heere uit het land. De Schechina was de zichtbare tegenwoordigheid van Israëls Verbondsgod. De Heere vertrok toen de Tempel verbrand werd. De Schechina keerde niet terug, wanneer de Tweede Tempel werd ingewijd.

In Ezechiël 43 staat dat de HEERE langs dezelfde weg zal terugkomen: "Toen leidde hij mij tot de poort, de poort, die den weg naar het oosten zag. En ziet, de heerlijkheid des Gods van Israël kwam van den weg naar het oosten; en Zijn stem was als het geruis van vele wateren, en de aarde werd verlicht van Zijn heerlijkheid. En alzo was de gedaante van het gezicht, dat ik zag, gelijk het gezicht, dat ik gezien had, toen ik kwam, om de stad te verderven; en het waren gezichten, als het gezicht, dat ik gezien had aan de rivier Chebar; en ik viel op mijn aangezicht. En de heerlijkheid des HEEREN kwam in het huis, door den weg der poort, die den weg naar het oosten zag."

Er zijn verklaarders die denken dat de Olijfberg gekozen is omdat deze berg het beste uitzicht biedt op Jeruzalem. Ook Polus geeft deze verklaring. Hij legt hem echter geestelijk uit. Hij stelt dat "God, menselijkerwijs sprekende, belooft Zijn Kerk te

helpen, en verzekert haar van Zijn nabijheid en van Zijn toevorrecht over al hetgeen omtrent en in haar gebeurt, opdat zij opgewekt en aangemoedigd worden om op God te wachten Die zo nabij is".

In deze tekst worden alle windrichtingen genoemd. Het Hebreeuwse woord dat wij door 'west' vertalen, betekent eigenlijk 'zee' en dat wij door 'oost' vertalen, betekent letterlijk: 'de plaats waar de zon opkomt'. Dus vrij vertaald staat in deze tekst: De ene helft van de berg valt naar de plaats waar de zon opkomt en de andere helft valt naar de richting van de (Middellandse) zee. Het woord met 'noord' vertaald komt van een wortelwoord dat 'verbergen' betekent. Wellicht omdat de zon zich daar 's nachts verbergt. Het woord dat wij door 'zuiden' vertalen komt af van de wortel die 'droog zijn' betekend. Als je het woord op z'n Hebreeuws uitspreekt staat er *Negev*. De Negev woestijn is dus een droge woestijn, ten zuiden van Jeruzalem.

Als de Bruid in het Hooglied 4:16 bidt: "Ontwaak, Noordenwind, en kom gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien", bedoelt ze dat de verkoelende noordenwind moge waaien. En met de zuidenwind bedoelt ze de verwarmende en droogmakende wind. Onze begrippen noordenwind en zuidenwind zijn gericht op de situatie in Nederland. Er staat in Job 37:17 dat *Hij de aarde stil maakt uit het zuiden*. En in Spreuken 25:23: *de noordenwind verdrijft de regen*. De bede van de Bruid in het Hooglied om de Noordenwind en Zuidenwind kan niet anders betekenen dan de heilzame werkingen van de Heilige Geest. Hoe dikwijls wordt een verwarde uitleg hieraan gegeven!

Zacharia 12:5

Dan zult gijlieden vlieden door de vallei Mijner bergen (want deze vallei der bergen zal reiken tot Azal), en gij zult vlieden, gelijk als gij vloot voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, den koning van Juda; dan zal de HEERE, mijn God, komen, en al de heiligen met U, o HEERE!

De vertaling luidt letterlijk:

*En gij zult vluchten tussen(door) het dal Mijner bergen
want/omdat reiken zal het dal (der) bergen tot/naar Atsal;
En gij zult vluchten zoals gij zult vluchten voor het aangezicht van de
beving in de dagen van Uzzia, koning van Juda.
En Hij zal komen de Heere, Mijn God
En alle heiligen met u.*

Het eerste letterlijke probleem in de Hebreeuwse tekst is: *en gij zult vluchten*. De Statenvertalers volgen de Masoretische tekst afkomstig van de stam NUS. Prof. Van der Woude vraagt aandacht voor het feit dat deze vlucht nauwelijks past in het verband van de tekst, omdat de Heere reeds uitgetrokken was tot hulp van het volk. Hij geeft de voorkeur aan een aantal Hebreeuwse handschriften, de Targum en de Septuaginta die vertalen: *en zal afgedicht/toegestopt worden*, volgens het Hebreeuwse SATAM. De Tenachon geeft deze verklaring: 'Waarschijnlijk wil de Targum het wondere van de Rietzee accentueren'. Israëls doortocht was de ondergang van hun achtervolgers. Het beeld uit Zacharia 14:1-3 ziet er dan als volgt uit: vers 1 en 2 beschrijft de ondergang van Jeruzalem etc. In vers 3 verschijnt de Heere op de Olijfberg waardoor het dal in tweeën splitst. Het vrijkomende dal wordt toegestopt en er wordt een weg aangelegd voor de komst van de Heere tot binnen Jeruzalem, enz. Het beeld van een berg in de

profetieën duidt bijna altijd onoverkomende bezwaren en moeilijkheden aan. En een 'weg' ziet op verlossing en ontkoming.

De uitdrukkingen 'dal Mijner bergen' toont aan dat deze bergen de Heere toebehoren. Hetzij dat het een zinspeling is op de Tempelberg en de berg Sion, die de Heere toebehoorden, of dat de gespleten Olijfberg(en) nu ook aan Hem toebehoord. Christus' komst tot Zijn volk wordt in Jesaja 40:3 – 5 met dezelfde soort beelden voorzeggd: "Een stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des HEEREN, maakt recht in de wildernis een baan voor onzen God! Alle dalen zullen verhoogd worden, en alle bergen en heuvelen zullen vernederd worden; en wat krom is, dat zal recht, en wat hobbelachtig is, dat zal tot een vallei gemaakt worden. En de heerlijkheid des HEEREN zal geopenbaard worden; en alle vlees te gelijk zal zien, dat het de mond des HEEREN gesproken heeft."

De Targumien en de Septuaginta vocaliseren het werkwoord SATAM anders dan de Masoretische tekst. Volgens die vertalingen wordt het woord gebruikt om het dichten van bressen aan te duiden. De betekenis hiervan is dan: *'en afgedicht zal worden'*. Ze vertalen deze tekst: *"De vallei der bergen zal gevuld worden; want de vallei der bergen zal reiken tot Azal, ja, zij zal gevuld worden, gelijk ze gevuld werd door de aardbeving in de dagen van Uzzia"*. Ook Van der Woude volgt deze vertaling.

Het werkwoord NUS komt in totaal 140 keer voor. Onder andere in Gen. 39:15: Jozef vlucht voor Potiféra; Num. 16:34: Israëli vlucht voor het verschrikkelijke geroep van de Korach, Dathan en Abiram; 2 Kon 7:7: De vlucht van het Syrische leger. In deze teksten blijkt duidelijk dat het vluchten dat uitgedrukt wordt met NUS een plotseling, overhaast vluchten uitdrukt.

De manier waarop men vlucht door de 'vallei Mijner bergen' herinnert aan de paniek die ontstond na de aardbeving in de dagen van Uzzia, koning van Juda. Deze aardbeving wordt beschreven in Amos 1. Flavius Joséfus beschrijft deze aardbeving in Boek IX van de Joodse Historiën, Hoofdstuk 11(blz 228-229), als volgt:

"Eens op een feestdag kleepte deze koning zich met een priesterlijk gewaad en kwam in de tempel om God reukwerk te offeren op het gouden altaar. De hogepriester Azaria kwam daarop toelopen vergezeld met 80 priesters, en zei dat zulks niet geoorloofd was, en dat hij niet verder mocht treden maar terug moest gaan, als hij God door zulk een heilloze daad niet wilde vertoornen. Ozias (Griekse naam voor Uzzia) werd hierom zo vergramd dat hij dreigde de hogepriester en alle andere priesters te zullen doden als ze hem in zijn voornemen zouden beletten. Nauwelijks waren deze woorden uit zijn mond, of er ontstond een grote aardbeving, het dak van de tempel opende zich, een straal van de zon sloeg de goddeloze koning in het gezicht, en hij bevond zich op dat ogenblik gans van melaatsheid bedekt. Deze aardbeving scheurde ook vaneen (op een plaats dicht bij de stad Eroge) de berg die naar het westen lag. Waardoor de helft 4 stadiën van daar tegen een andere berg (die zich tegen het oosten strekte) gevoerd werd. Hetwelk de ganse weg verstopte en de tuinen van de koning met aarde bedekte".

Flavius Joséfus beschrijft dus niet dat de mensen uit paniek op de vlucht sloegen. Maar hij noemt wel de verstopping van het dal. Dit pleit dus voor de vertaling van de Targum, de Septuaginta en vele vertalers die hun hierin nagevolgd zijn. Het is duidelijk dat het verhaal van Joséfus een beschrijving geeft van wat beschreven wordt in 2 Kronieken 26:16-20.

Volgens rabbijn Kara (tijdgenoot van Rashi) vertaalden Joden in Jeruzalem de tekst als "*En gij zult vlieden etc.*" De Joden in Babel vertaalden: "*En het zal afgedicht worden, etc.*" Rashi en meerdere rabbijnen volgen de vertaling van de Joden in Babel.

Het aldus ontstane dal zal reiken tot Azal. Volgens de Targum en Septuaginta is Azal een plaats dicht bij Jeruzalem. De kanttekenaren, Pollus en Lowth denken dat het om een berg gaat of om een deel van een berg. Volgens Bierman is er in de 'ganse heilige schrift geen woord dat zwaarder is, en dat de uitleggers meer te doen gegeven heeft dan dit woord'. Hij stelt dat de Septuaginta, de Targum, Aquilla, Theodotion, Vatablus, Pagninus en de kanttekenaren het allemaal als een eigenaam hebben opgevat. Hij zelf volgt 'de grote uitlegger der schriften Johannes Coccejus' die het als volgt vertaalt: "*want de vallei der bergen zal reiken tot hetwelk hij afgezonderd heeft*". Het woord 'afgezonderd' heeft hier de betekenis van 'voor de verwoesting bewaard worden'. Bierman (in navolging van Coccejus) beschouwt het woord dus als een werkwoord. Opmerkelijk is dat Thomas Moore dezelfde uitleg geeft. Rashi beschouwt het als een woord voor een hoogte aanduiding. Volgens hem duidt het de hoogte van de vallei aan. Kimchi beschouwd het als plaatsnaam.

De Olijfberg ligt ten oosten van Jeruzalem. De berg splitst naar noord en zuid, zodat de vallei loopt van 'de opgang der zon', dat wil zeggen, van oost naar west. Zij reikt tot *Atsal*. Van der Woude die verwijst naar de huidige *Wadi Jasul*, een beekje die ten zuidoosten van Jeruzalem uitmondt in het Kidrondal. Dus de vallei zou bijzonder breed zijn, van de noordkant van Jeruzalem tot het uiterste zuiden, zo breed als heel de stad. De weg om *naar* en *van* Jeruzalem in oostelijke richting te gaan, of vanuit het oosten Jeruzalem binnen te gaan ligt nu open en gebaad. De weg is breed genoeg voor een talrijk volk. Misschien dat de profeet bedoelt dat de Joden een berg van problemen op hun weg krijgen, zo groot als de Olijfberg. Geen sterveling in de wereld kan hen nog helpen. Maar *de weg* door de vallei biedt ontkoming.

Het woord dat vertaald kan worden door (aard)beving of *schudding* wordt vaak figuurlijk gebruikt om de oordelen van God uit te drukken. Zie bijvoorbeeld: Jesaja 29:6: "Gij zult van den HEERE der heirscharen bezocht worden met donder, en met *aardbeving*, en groot geluid, met wervelwind, en onweder, en de vlam eens verterenden vuurs." En Ezechiël 38:19: "Want Ik heb gesproken in Mijn ijver, in het vuur Mijner verbolgenheid: Zo er niet, te dien dage, *een groot beven* zal zijn in het land Israëls!" In het boek Openbaring wordt drie maal gesproken over een aardbeving. In Openb 6:12 (bij de opening van het 6e zegel); Openb. 11:13 (als de 2 getuigen naar de hemel opvaren), en in Openbaring 16:18 (bij de uitstorting van de 7e fiool). Aardbevingen zijn figuurlijke aanduidingen van grote omwentelingen onder de volken en koninkrijken en van vervolgingen in de kerk. Midden in die vreselijke gebeurtenis krijgen de Joden ontkoming.

Het Armageddon, of de holocaust?

Een van de grootste problemen die wij bij de verklaarders tegenkomen is het feit dat de Heere opstaat tot verlossing, en in dezelfde tijd een vreselijke aardbeving voorvalt. Als er gesproken wordt over *het opstaan van de Heere*, wil het zeggen dat Hij dingen doet, die voor alle Joden waar ook ter wereld, duidelijk en zichtbaar zijn. En als er

sprake is van een aardbeving en het splijten van een der grootste bergen die vóór Jeruzalem ligt, moeten dit gebeurtenissen zijn die zeer ingrijpend zijn en voor ieder kenbaar.

Nu, deze dingen heeft de Heere gedaan, zichtbaar voor de ogen van heel de wereld, die een grote invloed hebben op de hele wereldpolitiek. De Heere stond op om het land van Israël toe te wijzen aan het Joodse volk, in 1917. Maar toen kwam de vreselijke aardbeving. Zo ingrijpend, dat er geen woorden voor te vinden zijn: de gaskamers voor de Joden. Deze dingen waren totale onmogelijkheden om ooit een eigen staat te verkrijgen. Maar, wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. De Staat Israël werd opgericht op 14 mei 1948. De vallei toont ons de doodsbenauwde Joden, die naar Israël vluchten. Op 7 juni 1967 werd de oude stad Jeruzalem veroverd op de Mohammedaanse machten. O, wat een aandoenlijk schouwspel was dat! Nooit zal ik de emoties vergeten die op de gezichten te lezen stonden van het eerste bataljon soldaten die bij de klaagmuur aankwamen, terwijl een rabbi de sjofar blies! Ik was in de wolken en riep vol verbazing uit: *de Heere is gekomen, de Heere is gekomen!*

Maar ik kan het niet beter weergeven dan met de woorden van een Jood.

De dag breekt aan... door L. Lambert; citaten uit blz. 86-97.

De grootste aardbeving die ooit in de geschiedenis heeft plaatsgevonden, in zo'n omvang, waarbij zoveel mensenlevens te betreuren waren, is ongetwijfeld de 1ste en de 2^e Wereldoorlog geweest.

Het is begonnen met de eerste wereldoorlog van 1914-1918. Het was een oorlog die eigenlijk niemand wilde - dat zeggen de historici tenminste - en die ook weinige van de hoofdrolspelers in dit drama verwachtten. Desondanks gebeurde het, alsof al de deelnemers de slaven waren van het noodlot en de omstandigheden, verstrikt in een oorlog die hen uiteindelijk zou vernietigen. Het was het begin van een beving die de hele manier van leven en de maatschappij zou ontregelen. Er wordt dikwijls gedacht dat de tweede wereldoorlog de oorzaak is geweest van de veranderingen in deze eeuw maar er werd slechts voltooid wat begonnen was met de eerste wereldoorlog. Toen die oorlog eindigde, was de leefwijze die door de tijden heen weinig was veranderd, totaal verdwenen. Weinigen begrepen destijds wat gebeurde, de volle omvang ervan werd pas duidelijk naarmate de tijd verstreek. Wereldrijken en tronen waren verdwenen om nooit meer terug te keren: het Oostenrijks-Hongaarse rijk en zijn keizers, het Turkse rijk en zijn sultans, het Russische rijk en zijn tsaren, het Duitse rijk en zijn keizers, en kort voordat de oorlog begon in 1914 verdween het Chinese keizerrijk. Deze keizerrijken, koninkrijken en tronen hadden in sommige gevallen duizenden jaren bestaan, maar in vier jaar tijd werden ze allemaal weggevaagd.

Voor de menselijke beschaving is het een tijd geweest die met niets te vergelijken is: Het marxisme kwam tot bloei in 1917, temidden van alle ontredde, en trad naar voren om de mensheid te domineren voor de rest van deze eeuw. Er bestaat geen twijfel over dat de oorlogvoerende machten de tsaar te hulp zouden zijn gekomen, ware het niet dat ze gevangen waren in de oorlogvoering met elkaar. Zij zouden de bolsjewistische revolutie in de kiem hebben kunnen smoren. Maar omdat Europese en Britse mannen in de bloei van hun leven gedood waren, konden de oorlogsmoede landen slechts symbolische strijdkrachten naar Rusland sturen, en het bolsjewisme zegevierde. Deze jaren van omwenteling en verwarring zouden leiden tot een andere geboorte, met de Balfour-verklaring in november 1917 en Jeruzalems bevrijding van

vierhonderd jaren Turkse overheersing in december 1917. Het was de geboorte van een Joodse staat.

Uit alle veranderingen die het gevolg waren van deze oorlog, kwamen mannen en vrouwen tevoorschijn met nieuwe levensopvattingen. Er ontstond grote leegloop binnen de kerken, een groei van secularisatie, agnostiek en atheïsme; het begin van nieuwe opvattingen over huwelijk, echtscheiding, familieleven en sexuele reinheid; verder de opkomst van intellectuele en politieke bewegingen, die tot doel hadden om Joodse en Christelijke levensopvattingen te vernietigen en deze te vervangen door vroegere heidense normen. Er was echter een tweede wereldoorlog voor nodig om deze machten in beweging te zetten die niet slechts zouden veroorzaken dat deze nieuwe zienswijzen geaccepteerd zouden worden, maar ook dat veel radicalere opvattingen en ideeën werden geïntroduceerd.

Bij de tweede wereldoorlog waren veel meer landen betrokken, en deze besloeg een veel groter gebied dan de eerste wereldoorlog. Het lijden was afschuwelijk doordat er nieuwe en dodelijker wapens gebruikt werden, en ook door de manier waarop de burgerbevolking erbij betrokken was. De schatting is dat 55 miljoen mensen om het leven kwamen, 20 miljoen van hen stierven in concentratiekampen in Europa en in het Verre Oosten. Het begin van het atoomtijdperk brak aan met de explosie van een atoombom boven de Japanse stad Hiroshima. Het gevolg was dat de stad in een enkel ogenblik totaal vernietigd werd en 100.000 mensen verbrandden.

Sinds die tijd heeft de wereld de ontwikkeling van nog machtiger nucleaire wapens te zien gekregen; deze wapens zullen in staat zijn alle leven te vernietigen en de aarde zelf op te blazen.

De tweede wereldoorlog heeft geleid tot het verdwijnen van de Britse heerschappij en haar bijna onherkenbare herverschijning als het Britse Gemenebest. De oorlog leidde ook tot het einde van het kolonialisme van de sterke machten, met als resultaat het verschijnen van zoveel nieuwe staten, dat de politieke landkaart van de wereld totaal veranderd is en nog steeds verandert. Temidden van al deze beroering en ondanks het feit dat zeker een derde deel van het volk geliquideerd was, werd Israël herboren om zijn plaats in te nemen op de ranglijst van soevereine staten in de wereld.

Tot aan de tweede wereldoorlog was het marxisme beperkt gebleven tot de Sovjetunie en tot kleine revolutionaire groepen van rebellen die in andere landen vochten. Het had nog geen macht gekregen in enig land. Maar vanaf die tijd verscheen het als een wereldmacht die half Europa in zijn ijzeren greep kreeg. Het was voorbestemd om vele naties te onderwerpen, totdat de helft van wereldbevolking onder zijn invloed was gekomen. Het is een van de belangrijkste onderdelen van de beving geworden, want maar weinig machten in de geschiedenis hebben zo'n enorme verandering en lijden in de geschiedenis teweeggebracht als het communisme.

Het is een onbetwistbaar feit dat het enige teken dat niet toegepast zou kunnen worden op enige andere periode in de tijd - uitgezonderd de laatste generatie - de *wedergeboorte van Israël* is.

De geschiedenis van Israël bevat vele schijnbare "toevalligheden" die naar mijn mening de hand van God laten zien. Ze variëren van de totale vernietiging van Jeruzalem door Nebukadnézar op de 9e Av (juli-augustus) in 587 v. Chr. en door Titus op precies dezelfde dag in het jaar 70; (beide keren leidde dit het begin van een uittocht voor de Joden in) tot de dood van de Messias, de Heere Jezus als het Lam van

God, tijdens het Paasfeest in het jaar 30, toen de paaslammeren geofferd werden en het Pascha werd gegeten als herinnering aan Gods uitredding uit Egypte.
De recente geschiedenis van Israël bevat eveneens zulke schijnbare "toevalligheden".

Bijvoorbeeld in september 1897 tijdens het eerste Zionisten Congres dat in Zwitserland in het Stadscasino in Basel werd gehouden, en dat toevallig ook de eerste wereldwijd beroemde samenkomst van Joodse leiders was sinds het Sanhedrin werd ontbonden. Theodor Herzl schreef toen in zijn dagboek: "Als ik het Basel Congres in enkele woorden zou moeten samenvatten - die ik niet openbaar zou durven maken - zou ik zeggen: "In Basel grondvestte ik de Joodse staat!" Als ik dit hardop zou zeggen, zou de hele wereld me uitlachen. Maar over vijf, misschien tien, maar zeker over vijftig, jaar zal iedereen het zien." (De dagboeken van Theodor Herzl, uitgegeven door Marvin Lowenthal, Londen, 1958, blz. 224).

Zijn voorspelling is na precies vijftig jaar uitgekomen, want in november 1947 namen de Verenigde Naties met een tweederde meerderheid een resolutie aan die opriep tot het vestigen van een Joodse staat. Deze vijftig jaren zouden de meest roerige jaren in de lange, bewogen geschiedenis van het Joodse volk blijken te zijn. Zij begonnen met een nationale vlag en een volkslied, maar zonder officiële staat of land, en zij zouden eindigen - ondanks de nazi-tijd - met de vestiging van de staat Israël. Gods Woord spreekt van het Jubeljaar, het vijftigste jaar waarin alle eigendommen worden teruggegeven aan de rechtmatige eigenaar (zie bijvoorbeeld Leviticus 27:24; vgl. Leviticus 25:9-55). Was het toeval, of was het door een Goddelijk plan dat datgene wat begon met alleen een nationale aanspraak en streven gebaseerd op de Bijbel, in het Jubeljaar eindigde als een wedergeboren natie in haar eigen land?

Het was op 11 december 1917 dat Generaal Edmund Allenby blootshoofds tussen de juichende menigte de oude stad van Jeruzalem binnenliep, om vanaf de stoep van de Citadel van David officieel de bevrijding van zeven eeuwen Islamitische overheersing te proclameren. De Turken hadden zich officieel overgegeven op 9 december. 'Toevallig' was 11 december de eerste dag van het Joodse feest van licht en vrijheid, waarop de wonderbaarlijke Maccabese overwinning op de wrede Seleucidische veroveraars in de tweede eeuw v. Chr. gevierd wordt; een overwinning die een nieuw tijdperk van nationale roem inluidde.

De maand ervoor was men er ooggetuige van geweest dat een andere historische mijlpaal bereikt werd die van geweldige betekenis was voor het Joodse volk: de Balfour-verklaring op 2 november 1917, waarin de Britse regering verklaarde dat ze "stemde vóór de vestiging van een nationaal tehuis voor het Joodse volk in Palestina ...". Vijftig jaar later, op 7 juni 1967, werd door een briljante zet van de Israëlische legermacht de oude stad Jeruzalem heroverd en herenigd met West-Jeruzalem, om uitgeroepen te worden tot "de eeuwige en ondeelbare hoofdstad van Israël en het Joodse volk". Was het toeval, of was het volgens een Goddelijk plan dat het een Jubeljaar was - het vijftigste jaar waarin de eigendommen teruggegeven moesten worden aan de rechtmatige eigenaar - toen Jeruzalem werd teruggegeven aan het Joodse volk, en toen ze zegevierend tevoorschijn kwamen uit een oorlog die hun was opgedrongen door buurlanden, in het bezit van veel meer van het beloofde land?
Tot zover citaat Lambert.

*Naar mijn gedachten komt de hele beschrijving het meest overeen met de profetie van Johannes over de vreselijke gebeurtenissen in ARMAGEDDON. Zonder anderen te veroordelen in hun uitleg ben ik de overtuiging toegedaan dat het Armageddon van de Joden de vreselijke holocaust is geweest. Over de uitroeiing van 6 miljoen Joden kan ik nooit anders dan met ontzetting lezen en overdenken. De beschrijving hiervan staat in Openbaring 16: 12-21. Vanzelf houdt de profetie méér in dan alleen de ondergang van 6 miljoen Joden. Maar ik heb er aandacht aan gegeven in mijn boekje: *Ziet Hem, Hij komt!* Daarom laat ik het hier rusten.*

12 En de zesde engel goot zijn fiool uit op de grote rivier, den Eufraat; en zijn water is uitgedroogd, opdat bereid zou worden de weg der koningen, die van den opgang der zon komen zullen. 13 En ik zag uit den mond des draaks, en uit den mond van het beest, en uit den mond des valsen profeets, drie onreine geesten gaan, den vorsen gelijk; 14 Want het zijn geesten der duivelen, en zij doen tekenen, welke uitgaan tot de koningen der aarde en der gehele wereld, om die te vergaderen tot den krijg van dien groten dag des almachtigen Gods. 15 Ziet, Ik kom als een dief. Zalig is hij, die waakt en zijn klederen bewaart, opdat hij niet naakt wandele, en men zijn schaamte niet zie. 16 En zij hebben hen vergaderd in de plaats, welke in het Hebreeuws genaamd wordt Armageddon. 17 En de zevende engel goot zijn fiool uit in de lucht; en er kwam een grote stem uit den tempel des hemels, van den troon, zeggende: Het is geschied. 18 En er geschieden stemmen, en donderslagen, en bliksemen; en er geschiedde een grote aardbeving, hoedanige niet is geschied van dat de mensen op de aarde geweest zijn, namelijk een zodanige aardbeving en zo groot. 19 En de grote stad is in drie delen gescheurd, en de steden der heidenen zijn gevallen; en het grote Babylon is gedacht geworden voor God, om haar te geven den drinkbeker van den wijn des toorns Zijner gramschap. 20 En alle eiland is gevloeden, en de bergen zijn niet gevonden. 21 En een grote hagel, elk als een talentpond zwaar, viel neder uit den hemel op de mensen; en de mensen lasterden God vanwege de plage des hagels; want deszelfs plage was zeer groot.

Het is nu niet de bedoeling om de diversiteit van meningen bij elkaar te schrapen over deze passage. Maar een lange reeks van oude schrijvers uit alle richtingen en verschillende geloofsovertuigingen hebben o. a. in de Hebreeuwse naam Armageddon een catastrofe voorzien, die zijn weerga in de geschiedenis niet kent. En dat *in dezelfde tijd* als de weg gebaad werd naar hun land, wat zinnebeeldig beschreven wordt door het uitdrogen van de Eufraat. Jes. 27:12 en Zach. 10:11. Jac. Durham wijst in zijn verklaring over deze tekst erop dat Armageddon rouw en smart voor de Joden betekend. Trouwens Zacharia heeft ook niet voor niets de rouw over de Doorstokene vergeleken bij de smart die Israël overkwam door de dood van koning Josia te Megiddo.

Het is m. i. dezelfde tijd als die Daniël voorzegt in hoofdstuk 12:1 *"En te dier tijd zal Michaël opstaan, die grote vorst, die voor de kinderen uws volks staat, als het zulk een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is, sinds dat er een volk geweest is, tot op dienzelven tijd toe; en te dier tijd zal uw volk verlost worden, al wie gevonden wordt geschreven te zijn in uw boek."*

Wat de letterlijke tekst van Zach. 12:5 betreft, er is mijns inziens een overeenkomst met Zacharia 4 en 14. In Zacharia 4 wordt het visioen over de tempelherbouw van

hoofdstuk 3 voortgezet. Het heiligdom zal verlicht worden met een kandelaar. Hoe onmogelijk deze dingen waren wegens de tegenstand die Zerubbabel ondervond, de Heere Zelf zou de weg banen, niet door kracht of geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden. Vers 7: *Wie zijt gij o, grote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld*, enz. Die berg was een beeld van de beletsels die de herbouw van de tempel in de weg stonden. Als die berg geslecht was, zou Zerubbabel de Hoofdsteen van de tempel toebrengen en heel het huis van God, de Tempel voltooien, vers 9. De kandelaar die de Tempel verlichtte, was een beeld van het licht van Gods Woord, schijnend onder het Joodse Volk.

Maar in hoofdstuk 14 is het *zeer opmerkelijk dat er niet van tempelherbouw wordt gesproken in het Joodse land*. Neen, het licht schijnt over de hele wereld. De Naam des Heeren zal één zijn, de Waarheid en Godsdienst zal één zijn over de hele wereld. De beletsels voor het Joodse volk worden weggenomen, en de terugkeer van de Heere tot Israël baant de weg, óók voor de volkeren, opdat die in de Waarheid en de gunst des Heeren zullen delen. Wat in hoofdstuk 4 voor *Israël* geldt, is in hoofdstuk 14 universeel.

"Dan zal de Heere mijn God komen en al de heiligen met u".

Door de wending van 3e naar de 2e persoon, stelt deze tussenzin ons voor nieuwe vragen: Wie bedoelt de profeet met u? Is U de Heere, zoals onze Statenvertalers het opvatten, dan worden met heiligen de engelen bedoeld. Bijna alle verklaarders leggen het zo uit. Engelen worden soms heiligen genoemd, zoals in Deut. 33:2.

Maar het zouden ook de heiligen uit Joden of de volkeren kunnen zijn. In het verband van de tekst spreekt Zacharia tot Jeruzalems inwoners. Het is ook mogelijk dat hij bedoeld dat het nageslacht van de Joden die uit Jeruzalem verdreven waren, - misschien al eeuwen geleden, - nu terugkeren. En dat zij in de vreze Gods terugkeren. Als de Heere terugkeert tot Zijn Stad, komt ook Zijn heilig volk.

Een troostvolle waarheid door G. Hutcheson, die hij in zijn verklaring opmerkt.

Bij deze voorzeggingen voegt de profeet een besluit, zeggende: *Dan zal de Heere mijn God komen*, enz. hetwelk op verscheiden wijzen aangemerkt en verklaard kan worden, met betrekking op de voorgaande voorzeggingen. (...)

Ten tweede. Dit Besluit kan ook begrepen worden, met een bijzondere betrekking op de laatste belofte van de uitbreiding van de Kerk des Evangeliums, en dat Christus in de wereld komen zoude, om zulks te vervullen, en om geestelijk tegenwoordig te zijn in Zijn Kerk, waar al Zijn uitverkorenen vergaderd zouden worden, als Zijn oppassers om Hem op te wachten. Hetwelk de profeet zó bewogen maakt en aandoet, dat hij het spreekt in een vrijmoedige erkentenis, als één die bewogen is in het te geloven. En zo leert het ons:

- (1) Dat de Heere niet alleen aan Zijn volk dingen besteedt, die voor het *tegenwoordige* troostlijk zijn; maar dat Hij ook de hoop van *toekomende* weldaden aan de Kerk geeft, welke in zware tijden tot vertroosting zijn. Want de profeet wordt hier verkwikt met hetgeen, dat toekomende was.
- (2) Van al de verkwikkelijke gedachten en gezichten hier in de tijd, is die van de staat der Kerk onder het Evangelie de voornaamste, inzonderheid daar veel bekering is, en daar de stoet van Christus tot de Kerk komt. Want dit neemt het hart van de profeet geheel in. *"De Heere mijn God zal komen en al de heiligen."*

- (3) Gelijk het inkomen van heiligen in de Kerk een blijk is, dat Christus daar tegenwoordig is, Die hen trekt, en hen als de Man van Zijn Kerk doet baren, also is het ook een bewijs van nog verdere openbaringen van Hem, waarmee Hij deze Zijn vrienden onthalen wil. Want wanneer de heiligen komen, dan komt *Hij* ook, en zij met Hem. Elke bekeerde helpt, om nog meer van Christus tegenwoordigheid te brengen aan het geheel.
- (4) Christus, en de innemendste genaden van het Evangelie kunnen voor niemand dierbaar zijn, dan voor degenen, die er zelf een aandeel aan hebben. En dezulken, die met de gelukzaligheid van de Kerk, en met de weldaden die haar bewezen worden, recht bewogen en aangedaan zijn, mogen dat als een merkteken aanmerken, dat zij er aandeel aan hebben, en dat zij Christus hun God mogen noemen. Dit wordt ons uit de stijl van de profeet geleerd. Het zou zijn hart niet zoo ontvonkt hebben, noch hij zou deze heerlijkheid niet kunnen onderscheiden hebben, indien hij geen recht gehad had, om te kunnen zeggen: De Heere *mijn God* zal komen.
- (5) Christus' uitnemendheid overwogen zijnde, inzonderheid van degenen, die een aandeel aan Hem hebben, en aan Zijn dierbare openbaringen aan Zijn volk, kan niet anders dan hun harten innemen, en dezelve trekken, om een vermaak te hebben om met Hem te verkeren. Want de profeet, begonnen hebbende om te spreken *van* Hem, moet eindelijk sluiten, met te spreken *tot* Hem: *en alle heiligen met U, o Heere!*

Zacharia 14 vergeleken met Openbaring 20

De meeste verklaarders leggen deze komst van Christus tot Zijn Kerk geestelijk uit. De geleerde en bekwame John Gill is een andere mening toegedaan. Gill is in de Engelssprekende wereld een zeer geacht Bijbelverklaarder. Niemand stond als Bijbelverklaarder bij William Huntington zo hoog aangeschreven als Gill.

In de visie van Gill over Zacharia 14 wordt verder uitgewerkt in Openbaring 19 en 20 waar de Koning der koningen de strijd beslecht met al Zijn vijanden op aarde en door Zijn komst de heerlijke kerkstaat inluidt. De heiligen die de komst van Christus vergezellen zijn de opgestane martelaren en zij die daartoe verkoren zijn, om met Christus 1000 jaar te regeren.

Deze parallel tussen Zacharia en Openbaring wordt in diverse hoofdstukken uit beide boeken duidelijk aangetoond in de Bijbel.

In Openbaring 19 wordt Christus vertoont als het WOORD GODS, een Ruiters op een wit paard. Vers 11. *“En ik zag de hemel geopend; en ziet een wit paard, en Die daarop zat was genaamd Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid.* Hetzelfde wordt in Zacharia uitdrukkelijk gezegd dat, Christus Koning zal zijn over de hele wereld. Dat houdt in, de verlossing van Zijn Kerk en de ondergang van de vijanden. Het Beest en de valse profeet worden geworpen in de poel die brandt van vuur en sulfer. Wat zal het einde zijn van deze laatste strijd voorafgegaan aan de overwinning op alle antichristelijke wereldlijke en kerkelijke machten? Wij lezen in Openbaring niet dat *de helft* van de bewoners op aarde gedood werd, maar wel dat *een derde* van de bevolking stierf, hetzij een geestelijke of lichamelijke dood. Dit kan weer gebeuren!

Verder kunnen we opmerken, dat de mensen die het Beest volgden verslagen worden door het Woord. Dat houdt in dat de mensen tot bekering komen, óf, indien ze zich niet bekeren met het Beest in de eeuwige verdoemenis terecht komen. Beide aspecten

is het werk van de Koninklijke Overwinnaar. “Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op de weg vergaat.” Psalm 2.

Dr. Gill over Zacharia 14:5

En gij zult vlieden [aan] het dal van de bergen om te zoeken naar onderdak en veiligheid in hen, uit angst voor de Heere, en de heerlijkheid van Zijn majesteit, die alle oog zal zien, (Jesaja 2:19; Openbaring 1: 7); want de vallei van de bergen zal reiken tot Azal, een naam van een plaats niet bekend is; er kan worden gedacht aan een ruime afstand: ja, gij zult vlieden, gelijk als gij vluchtte voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, den koning van Juda, twee jaar voordat Amos geprofeteerd heeft, (Amos 1:1) en die, volgens Josephus, was ten tijde van koning Uzzia. Deze werd getroffen door melaatsheid voor het uitvoeren van het priesterwerk. Toen, zoals Josephus zegt, op een plaats voor de stad, genaamd Eroge, een half deel van de berg naar het westen was gebroken, en rolde een halve mijl voor het oostelijke gedeelte, en daar bleef liggen, zodat de wegen werden toegesloten tot aan des konings tuinen.

En de Heere mijn God zal komen, de Heere Jezus Christus, die waarlijk God en de God van Zijn volk is, en die zal verschijnen om zo bij Zijn tweede komst, die hier betekent de opstanding van doden, het verzamelen van alle volken voor Hem, en het scheiden van hen door te brengen om alle geheime en verborgen dingen licht, het beoordelen van de hele wereld, en het uitvoeren van de straf over hen, en in het bijzonder door het nemen van zijn eigen volk tegen zichzelf: *[en] al de heiligen met U*. De Targum, en de Septuagint, Syrisch en Arabisch-versies, lezen: "met hem", wat betekent: ófwel de heilige engelen, aldus Aben Ezra, Kimchi, en Ben Melech, die Hem zullen bijwonen deels voor de glorie van Zijn majesteit, en deels tot verschrikking der goddelozen, en ook tot dienstverlening; óf liever de verheerlijkte heiligen, de geesten der rechtvaardigen, die volmaakten, die met Christus zullen verenigd worden met hun lichaam; die nu zullen opstaan om met Hem - in de nieuwe hemel en nieuwe aarde, die nu nieuw zal worden gevormd, en Hem zal worden gegeven, - die te bewonen, gedurende de duizend jaar.

(en) al de heiligen met U.

In het Oude Testament wordt *kadesh*, heiligen, of heiligheid meestal gebruikt voor personen die het heiligdom bedienen. Bijna nooit engelen. Veel liever kunnen we de mening aanvaarden, dat *de heiligen* kinderen Gods zijn, die opstaan zullen bij het begin het van 1000 jarig tijdperk. Alle gelovigen vanaf Adam liggen dood in de aarde, behalve Enoch, Mozes, Elia en een groot aantal die opstonden bij de dood van Jezus. „En de graven werden geopend, en vele lichamen van de heiligen die ontslapen waren, werden opgewekt; en uit de graven gegaan zijnde, na Zijn opstanding, kwamen zij in de heilige stad, en zijn aan velen verschenen,” Matth. 27: 52, 53. Nu, in deze eerste opstanding staan apostelen en de martelaren op, en velen die hun getuigenis in oprechtheid hadden gegeven. De *overige doden* - namelijk alle mensen die geleefd hebben vóór en na de 1000 jaar - zullen ook opstaan bij de Algemene Opstanding.

De Heere noemt het: ***de eerste opstanding***. Openb. 20: 5. Het Griekse *anastasis* wordt geen enkele maal in het Nieuwe Testament gebruikt in een andere zin dan om uit te drukken: *het weer opkomen van het lichaam uit het graf, of uit de (doods)slaap*. Meer dan veertigmaal komt het voor en altijd in die éne gelijkwaardige en bepaalde zin.

Hun opstanding wordt ook genoemd, *een weder levendig worden*. De personen worden regelrecht geplaatst tegenover de *overige doden die niet weder levendig worden*, vers 5.

Onder de Engelse theologen zijn een groot aantal die een lichamelijke opstanding verwachten, namelijk *de opstanding der rechtvaardigen*, al dan niet op deze aarde verblijvende. Als wij zonder vooroordeel de teksten in dit hoofdstuk overwegen, en de zeer rijke inhoud van de Schrift hanteren, is de letterlijke, de lichamelijke betekenis van de opstanding legaal: *het lichaam komt met de ziel tot nieuw leven*.

Reden: is er een eerste opstanding, dan ook een tweede. Is er een eerste dood dan ook een tweede. Wij vinden geen grond in de Schrift om de doodstaat in zonden en misdaden de *eerste* dood en de levendmaking van een zondaar de *eerste* opstanding te noemen, namelijk in die zin zoals er in Openbaring 20 over gesproken wordt. Dus *eerste* opstanding en *tweede* dood is Bijbels regelrecht gerelateerd aan het lichaam. In Openbaring 20 wordt dus gesproken over twee hoofdgroepen, twee opstandingen, twee soorten personen die dood zijn, en twee soorten doodse toestand/staat.

- (1) Deze is *de eerste* opstanding. Het is een *lichamelijke* opstanding en vindt plaats bij het begin van het duizendjarig koninkrijk der hemelen. Ze wordt genoemd de opstanding der Rechtvaardigen. „Zij zullen priesters van God en Christus zijn en zij zullen met Hem als koningen heersen duizend jaren.”
- (2) De *tweede* opstanding is de Algemene *lichamelijke* Opstanding voorafgaand aan het laatste oordeel. Daaronder vallen allen. Eerst zullen alle kinderen Gods opstaan vanaf het begin van de wereld. En niet te vergeten allen die gestorven zijn tijdens de 1000 jarige periode en kort daarna. Vervolgens, alle goddelozen van alle tijden die in hun geestelijk *doodse staat* gestorven zijn.
- (3) De *eerste dood* is de *lichaamsdood* (of, *doodse staat*) die alle mensen onderworpen zijn in het graf. Met dit grote verschil dat de zielen van Gods kinderen in de hemel zijn en van de onbekeerden in de hel. Hun lichaam ondervindt geen pijniging.
- (4) De *tweede dood* is de pijniging van *lichaam* en *ziel* in de hel. In Openbaring 20: 14 staat met nadruk: *dit is de tweede dood*. De tweede dood staat tegenover de eerste opstanding, *want over dezen heeft de tweede dood geen macht*, vers 6. De eerste opstanding kan dus niet vergeestelijkt worden, want dan moet de tweede dood ook vergeestelijkt worden. Met de tweede dood kan toch niet anders bedoeld worden, dan dat de *ziel* en ook het *lichaam* in de hel geworpen worden.

De inwoning van de HEERE bij Israël en de volken

Zacharia 14:6

En het zal te dien dage geschieden, dat er niet zal zijn het kostelijke licht, en de dikke duisternis.

Letterlijk: *En het zal zijn in die dag*

er zal niet zijn licht kostbaar; dikke duisternis (verstijving)

Niet alleen het Hebreeuws van deze tekst maar ook de uitleg van deze tekst is heel moeilijk. In letterlijke zin beschrijft het de meteorologische gevolgen van de "dag des Heeren". De wetten van het Noachitisch verbond worden buiten werking gesteld. Zie ook Joël 3:15; Jes. 13:10; Ezech. 32:7,8; Matth. 24:29 en Openb. 6:12, met dit verschil, dat die teksten een negatieve betekenis hebben, maar onze tekst een positieve uitwerking.

De kanttekening (nummer 24) vermeldt: "...enigen verstaan dit van het licht van het heilig Evangelie, hetwelk ten tijde van Christus lichten zal. Anderen van de verduistering der zon ten tijde van het lijden van Christus."

Dat er geen afwisseling meer zal zijn van dag en nacht, verklaren de kanttekenaars: "Dat is, daar zullen gene beurten zijn van licht en duisternis, klaren dag en nacht, het zal een eeuwige dag zijn". Terecht merkt Van der Woude op, dat het vanwege het heilsprophetisch karakter van deze perikoop onmogelijk is dat er geen licht meer zal zijn. Hij vertaalt het woord 'or' door dageraad, evenals in Zef. 3:5, Job 24:14, Neh. 8:3, etc. Er zal dus geen dageraad meer zijn, omdat het altijd dag zal wezen.

Bierman verklaart het zo: "*het nevelachtige en het dikke licht*"; het dikke nevelachtige licht dat ook gezien wordt als de dageraad aanbreekt. Volgens hem ziet het op een schemertijd, met beroep op Jes. 5:30; Amos 5:18 en Joel 2:2. Bierman volgt Rabbijn Kimchi.

De vertaalmoeilijkheid in deze tekst speelt zich af rond het woord *jaqaroth*, (kostelijk licht). De overschrijvers van de Hebreeuwse Bijbel hadden hier ook problemen mee. Omdat ze vonden dat het woord niet correct gekopieerd was hebben ze het zonder masoretische tekens in de Bijbeltekst geplaatst. In de kantlijn hebben ze wel een opmerking geplaatst hoe het volgens hen moest zijn.

Opmerkelijk is dat ook Calvijn met de vertaling van *jaqaroth* heeft geworsteld. Hij stelt voor om de eerste letter *jod* te vervangen door een *waw*. Hij interpreteert de tekst echter wel dat er op die dag geen licht zal zijn maar dichtheid, "dat is, het zal een bewolkte tijd zijn, want veel duisternis zal de lucht omfloersen en de ogen van de mensen verhinderen het licht van de zon te zien"

We kunnen onze tekst dus op de volgende manieren vertalen:

"Op die dag zal er geen licht zijn, de kostbaren zullen verstijven"

"Op die dag zal er geen licht (in de zin van dageraad) zijn en (geen) koude en (geen) vorst." Er ligt in de tekst een tegenstelling: *jaqaroth*, een heerlijk licht en *jequfaon*, een (dikke) duisternis

De eerste vertaling is negatief, ze gaat uit van de gedachte dat (voordat in de avond het licht doorbreekt) er sprake is van een vreselijke dag waarop het schemerachtig is en

waarop het heldere licht geweken is en waarop alles van koude verstijfd. Bij het flauwe schemerlicht zal men tastend zijn weg zoeken.

De tweede vertaling is positief, ze veronderstelt een Goddelijk ingrijpen in het lot der Joden, die heel de wereldorde zal veranderen. Die uitleg komt overeen met Jesaja 60:19, 20: *"Maar de Heere zal u wezen tot een eeuwig licht, ... Uw zon zal niet meer ondergaan, en uw maan zal haar licht niet intrekken."* Dat er geen daglicht en geen nacht meer zal zijn en de natuurlijke dag zal ophouden op aarde kan de bedoeling van de tekst niet zijn. Het strijdt o.a. tegen het Noachitisch verbond, enz. Deze mening voorkomt Zacharia door er even verder aan toe te voegen: *Het zal des zomers en des winters zijn.*

Vers 7. *Maar het zal een enige dag zijn, die den HEERE bekend zal zijn; het zal noch dag, noch nacht zijn; en het zal geschieden, ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen.*

Letterlijk kan het vertaald worden:

En het zal een (telwoord = enkel) dag zijn

Het zal bekend zijn aan de Heere.

Geen dag en geen nacht

En het zal zijn aan de avond het zal blijven licht.

Vers 6 en 7 is een eenheid. Vers 6 is door het onvolledig Hebreeuws praktisch niet te vertalen zonder vers 7. Vers 7 verklaart duidelijk de bedoeling van vers 6.

Hutcheson geeft de volgende opmerking:

"Het mag nog verder tot bemoediging zijn, dat de droevigste tijden van de Kerk in licht en vertroosting eindigen zullen. Het zal licht wezen. Dit licht zal komen, wanneer men, naar alle waarschijnlijkheid nog meer duisternis mocht verwachten, gelijk als des avonds, wanneer de zon ondergaat, en het licht wegwijkt. Voornamelijk mag dit tot bemoediging zijn, dat er tegen het einde van de dagen van het Evangelie, inzonderheid wanneer geheel Israël bekeerd zal worden, en de volheid der heidenen in zal gaan, een tijd van licht, troost, en rust zijn zal: Want ten tijde des avonds, op het einde van deze dag, zal het licht wezen. Hetwelk niet volstrekt te verstaan is, dat er geen inmengsel van duisternis zal zijn, maar vergelijkenderwijze, ten aanzien van voorgaande tijden. Want daar zullen, onmiddellijk voor Zijn tweede komst, verdrukkingen zijn, Matth. 24:29."

Er ligt in de tekst een profetisch element, dat we regelmatig in de profetieën van het Oude en Nieuwe Testament tegenkomen. Het is dit volgende:

De profetie wordt ons meegedeeld in beeldspraak uit de Joodse aarde/wereld. De Joden hebben een denkbeeld: Er is een *Joodse aarde* en hemel en een *heidense aarde* en hemel.

De dagen *onder de Wet* kenmerken zich hieraan dat de Heere Zichzelf alleen openbaart op de Joodse aarde/wereld. (Johannes gebruikt deze taal dikwijls. Jezus is gekomen op de *wereld*, maar de wereld heeft Hem niet gekend, gekomen tot de Zijnen, maar ze hebben hem niet aangenomen, etc.)

Volgens de Bijbel worden de dagen *van de Messias* verdeeld in 2 tijdperken:

1. De tijd dat de Messias tot de Joodse wereld komt en dat Hij verworpen zou worden. Dit werd gevolgd door de verwoesting van Jeruzalem. Een tijdperk van

ruim 70 jaar. Het is ontstellend jammer dat de Joden dit tijdperk niet opgemerkt hebben, terwijl het zo duidelijk is geprofeteerd door Daniël dat de Messias zou uitgeroeid worden, 490 jaar na de opbouw van Jeruzalems muren door Nehemia, Daniël 9:24-27. En dat daarna Jeruzalem zou verwoest worden.

2. Het tweede tijdperk betreft de latere of *laatste dagen van de Messias* nadat de langdurige verwerping van de Joden een einde heeft genomen en Israël hun Messias hebben aangenomen. Zie voor deze perioden Rom. 11.

In de profetie van het Oude Testament wordt het tijdperk van de Messias op aarde aangeduid als een *nieuwe hemel en een nieuwe aarde*, Jesaja 65:17-25. Let wel, er wordt bedoeld dat eer figuurlijk gezien een *nieuwe sterrenhemel* komt. Het gaat niet over de derde hemel waar de Heere woont. Want met de hemel, het firmament, zon, maan en sterren wordt de Kerk des Heeren bedoeld, zoals zij zich op aarde openbaart als Lichtdrager en Lichtverspreider. De kerk des Heeren is schoon als de maan, zuiver als de zon. En haar profeten en leraars worden sterren genoemd, Openbaring 1:20. En valse leraars etc. dwaalsterren of planeten.

Met de aarde wordt in de oude profetie dikwijls bedoeld: de inwoners van de aarde, Joden of heidenen of beiden.

Veel verstandige schrijvers over Openbaring van Johannes e.d. hebben deze beeldspraak uitvoerig toegelicht. Vooral Jac. Durham, W. à Brakel en dr. J. Owen in zijn uitleg over Hebreeën 1:2.

De afwisselende tijdperken die de Kerk doormaakt, van bloei en verwelking, van licht en donker, van zomer en winter worden in de Schrift dikwijls vergeleken bij de wisseling van dag en nacht. De reden is duidelijk.

Als nu de Heere beloofd, bijvoorbeeld in Jesaja 60, dat de zon niet meer zal ondergaan, wat kan dat anders betekenen dan dat de Zon der gerechtigheid, de Waarheid van het Evangelie, het Licht van de Geest, niet meer van het Joodse volk weggenomen zal worden? DE HEERE ZAL U WEZEN TOT EEN EEUWIG LICHT, Jes. 60:19.

De Joden hadden onder het Oude Testament hun wisselende tijdperken. Soms genoten ze het Licht der waarheid en soms zaten ze in duisternis van afval. En nu zitten ze al 19 eeuwen in pikzwarte duisternis. Maar eens zal hun Licht opgaan en niet meer ondergaan, Jesaja 60:1. In deze richting ligt de betekenis van Zacharias profetie.

Nogmaals wil ik terugkomen op het symbool van de kandelaar, het licht in de tempel. De Eeuwige God -geprezen zij Hij voor eeuwig- woont in Zijn hemels Heiligdom. Maar daar niet alleen. De Heere wilde ook bij Zijn volk Israël wonen.

Salomo zegt: De Heere heeft gezegd dat Hij in de donkerheid wonen zal. Dat wil zeggen: in het Heiligdom te Jeruzalem. Er mocht geen kiertje daglicht van buiten in het heiligdom vallen. Het Heiligdom moest verlicht worden met de Menorah, de 7 armige, gouden kandelaar, brandend met speciaal bereide olie. Deze was een afbeelding van de Zeven Geesten Gods, zoals Johannes zegt in Openbaring 4:5.

Na de verwoesting van de tempel, door Nebukadnézar was Israël zonder dit licht. Maar nu belooft de Heere in Zacharia 4 dat de Tempel weer herbouwd zal worden en de kandelaar het heiligdom weer zal verlichten. Een zeer grote troost voor het Joodse volk. Dit licht symboliseerde Gods tegenwoordigheid in Christus. Simeon begreep dat goed toen hij Christus in zijn armen droeg en uitriep: *Een Licht tot verlichting den*

heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël. Jezus heeft Zich ook zo genoemd: Ik ben het Licht der wereld.

Maar in dit hoofdstuk 14 belooft de Heere iets veel groters dan die verlichting die alleen het Joods volk gold. Want de Joodse *hemel* werd pikzwart toen de tweede Tempel in rook opging. De Joodse *aarde* werd omgekeerd. De zon werd veranderd in duisternis en de maan werd bloed toen de grote en vreselijke dag van Gods wraak kwam, Joël 3:31, enz.

(In beginsel kwam er al een nieuwe hemel en nieuwe aarde, de heidenwereld kreeg voor het eerst het Licht van de Zon der gerechtigheid en het licht van de Maan van het Oude Testament. Zoals de Kerk wordt afgebeeld in Openbaring 12.)

Maar hier belooft de Heere, dat die oneindig vreselijke duisternis zal wijken en het Licht weer zal schijnen in die grote dag van Christus' komst tot Zijn volk. En dan niet meer in de oude afwisseling van donker en licht, zoals in de dagen van het Oude Testament, maar het Licht zal permanent schijnen. De zon gaat niet meer op en onder in de avond, maar het Licht zal blijven schijnen.

En dan zal het zo anders gaan als onder het Oude Verbond, want Jeruzalem en Israël zullen er niet alleen in delen, maar de hele wereld zal ervan profiteren. De Heere zal Koning zijn over de hele aarde en Zijn Naam en dienst zal één zijn.

Dit is m.i. de kerninhoud. *Jezus is het Licht der wereld en die in Hem gelooft zal leven, al ware hij gestorven.* Die gelooft wandelt niet meer in de duisternis, maar in het licht. En dit Licht waar Israël en de volkeren in wandelen, zal van hen niet meer worden weggenomen zoals eertijds. "Komt, en laat ons wandelen in het Licht des Heeren."

Zacharia 14:8

Ook zal het te dien dage geschieden, dat er levende wateren uit Jeruzalem vlieten zullen, de helft van die naar de oostzee, en de helft van die naar de achterste zee aan; zij zullen des zomers en des winters zijn.

Letterlijk kan het vertaald worden:

En het zal zijn in diezelfde dag

Ontspringen zal water des levens vanuit Jeruzalem

De helft naar het water (des oosten) des voorsten

En de helft naar het water des achtersten

In zomer en in herfst zullen ze zijn.

Meestal wordt dit vers geestelijk verklaard. Levende wateren zijn vaak het beeld van de werking van de Heilige Geest. Zie bijvoorbeeld Jesaja 44:3: *"Want Ik zal water gieten op de dorstigen, en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten, en Mijn zegen op uw nakomelingen."* En Johannes 7:38, 39: *"Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien. En dit zeide Hij van den Geest, Denwelken ontvangen zouden, die in Hem geloven; want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was."* Vloeiende wateren wordt ook gebruikt als beeld voor de uitbreiding van het Evangelie. Zie bijvoorbeeld Jes. 11:9: *"Men zal nergens leed doen, noch verderven op den gansen berg Mijner heiligheid; want de aarde zal vol van kennis des HEEREN zijn, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken."* Vergelijk Ezech. 47:1-12, Joël 3:18, Openbaring 22:1.

Volgens Rashi verwijst "te dien dage" naar de dag dat de Olijfberg scheurt van oost naar west. Uit de ontstane scheur zal het water vloeien. Volgens hem is hier sprake van dezelfde bron als in Joël 3:18. "En er zal een fontein uit het huis des HEEREN uitgaan, en zal het dal van Sittim bewateren." Het is ook de bron waar Ezechiël van geprofeteerd heeft in Ezechiël 47:1-12. Edelkoort wijst nog even op het verschil tussen de bron uit Joël en Ezechiël. Het water uit de bron bij Joëls profetie stroomt slechts oostwaarts terwijl het water uit de bron in onze tekst oost- en westwaarts stroomt.

Alle verklaarders zijn het er over eens dat de Oosterse Zee, de Dode Zee is en de Achterste zee de Middellandse Zee. Het oriëntatiepunt is de Tempel, omdat daar de Heere woont. De in- en uitgang van de Tempel was oostwaarts gericht. De Oosterse Zee vormt in de Bijbel de oostgrens van Israël, (Num. 34:3, Ezech. 47:18). De Middellandse zee vormt de westgrens van het Bijbels Israël.(Num 34:6). De levende wateren zullen zich dus verspreiden over het hele land.

Het land Israël wordt hier als type genomen van de hele wereld. Hutcheson zegt dan ook: "De wateren zijn een beeld voor de verbreiding van de Evangelie vanuit Jeruzalem over de gehele wereld. De kanttekening zegt dat dit beeld ziet op "alle gelovigen der ganse wereld, zij zijn waar zij zijn mogen, hetzij tegen den opgang of den ondergang der zon, zullen die geestelijke gaven deelachtig worden".

Vanwege het subtropisch klimaat van Israël kent het land eigenlijk maar 2 jaargetijden. De zomer en de winter. (Gen. 8:22; Ps. 74:17; Jes. 18:6) Het onderscheid tussen deze 2 seizoenen wordt bepaald door de regen. De winter is de regentijd, de zomer is regenloos. Dat de regen de beslissende factor is, blijkt bijvoorbeeld uit Hooglied 2:11.

De levende wateren zullen *"in de zomer en in de winter zijn"*. Dus het gehele jaar door. Dit is een beeld voor het voortdurende karakter van de geestelijke zegeningen van het Evangelie.

Zacharia 14:9

En de HEERE zal tot Koning over de ganse aarde zijn; te dien dage zal de HEERE één zijn, en Zijn Naam één.

Letterlijk kan de tekst vertaald worden:

En de Heere zal tot Koning zijn over de hele aarde.

En in diezelfde dag zal zijn JEHOVAH ENIG en Zijn Naam ENIG.

Ik citeer over deze tekst uit de analyse van dr. J. Weststrate.

"Als de volkeren die Jeruzalem hebben aangevallen de wonderen zien die in de voorgaande verzen beschreven zijn, zullen deze volkeren, *volgens Rashi*, erkennen dat de Heere de Regeerder is van de gehele aarde en dat Hij met de hemel en de aarde doet wat Hij wilt en dat Hij de natuur wijzigt terwille van hen die Hem vrezen. Want alles is Zijn handenwerk.

Volgens Rabbi Elijah van Vilna zal er echter een tijd komen dat de hele wereld de Heere als hun soevereine Koning erkent en Hem zal dienen met het gehele hart.

Deze gedachte komt ook naar voren in de Moesafdienst van Rosj Hosanna. (Het Joods nieuwjaar) In het eerste deel van het gebed dankt men de HEERE dat Hij Zich bekend gemaakt heeft aan Israël en bidt men voor een spoedig aanbreken van de dag waarop alle volken Hem als Koning zullen erkennen. In de gehele Joodse eredienst speelt onze tekst een grote rol. Het vormt het slot van het *Abenoe gebed* (het *Onze Vader* gebed) waarmee het dagelijkse ochtend, middag en avond gebed wordt afgesloten. (Zie

Tenachon blz. 278) Dit hoogst belangrijke gebed neemt de Heere Jezus als een patroon voor het Gebed des Heeren, *het Onze Vader!* Mr. Vermeer attendeerde daar zijn toehoorders reeds op in zijn verhandeling over *het Onze Vader*.

Ibn Ezra brengt ook de vierletterige naam van de HEERE in verband met onze tekst. Volgens hem zal "in die dag" iedereen Zijn Naam uitspreken zoals die geschreven is. In Tenachon wordt Rabbi Nachman geciteerd over dit verband: "Deze wereld is niet als de toekomstige wereld. In deze wereld wordt de Naam geschreven met 4 letters, maar spreken we uit de Eeuwige. Maar in de toekomstige wereld wordt de Naam geschreven met 4 letters en ook zo uitgesproken. Rabbi Menachem Vinstok hoorde hierover het volgende commentaar, maar weet niet meer waar hij het las of hoorde: "De vierletterige Naam werd alleen uitgesproken in de Tempel, en dan nog alleen door de hogepriester en op Jom Kippoer. Maar *"op die dag" zal de hele wereld Zijn tempel zijn en dan zal de Naam over de gehele aarde worden uitgesproken.*"

Volgens de Engelse Godgeleerde Lowth beschrijft onze tekst de wereldwijde toestand die volgt op de bekering van de Joden. Als de volheid der heidenen ingaat zal de Naam van God aan geen afgod meer gegeven worden. De afgoderij zal volledig uitgeroeid zijn, (Zach 13:2). De Heere zal dan door de gehele wereld met één hart en één mond verheerlijkt worden, (Micha 5:12-14; Zef. 3:9, 10). De kantekening van de Statenvertaling geven dezelfde visie, maar dan voor de hele Nieuw Testamentische tijd: "Hij zal alleen geëerd worden, als zijnde de enige ware God en Zaligmaker, de afgoden zullen uitgeroeid worden".

In het Hebreeuws drukt de naam van een voorwerp *het wezen* van dat voorwerp uit. In de Bijbel wordt de Naam des Heeren gebruikt om Hem te onderscheiden van de afgoden maar ook wordt Zijn Naam gebruikt voor Gods Wezen Zelf, (Ps. 5:11, 7:17) Zijn deugden en volmaaktheden, (Ex. 34:5), om de openbare godsdienst oefeningen aan te geven. (Gen. 4:26, Ex 20:24). Dus, als de HEERE Zijn Naam één is zullen alle volken het Goddelijke Wezen, Zijn Deugden, Volmaaktheden met hun gehele hart en mond belijden en verheerlijken.

Als dit ingaat, dan zal de afgod van het materialisme, de afgod van de sex, de afgod van de dode-vormen godsdienst, de afgod van ons "eigen-ik" verleden tijd zijn. We roemen nu nog al eens op de "zuivere" godsdienst. Maar dan zal de godsdienst pas echt zuiver en rein zijn. Ieder die dan leeft zal dan de Naam des Heeren aanroepen en Hem dienen met een éénparige schouder. Ja, alle koningen zullen zich voor Hem nederbuigen, alle heidenen zullen Hem dienen (Ps. 72:11). Zie ook Ps. 97:1 en 67:3, 4

Wij leven thans in het Globaliseringsproces. Een kenmerk van Globalisering is dat er een bepaalde eenheid van de mensheid in zicht komt. Ook de Heere had met de schepping eenheid als doel. Een andere eenheid. De nieuwe aarde zal deze eenheid ook weer bevatten. Immers we lezen in Zacharia: "te dien dage zal de HEERE één zijn, en Zijn Naam één," Zach. 14:9b. Het doel van de Schepping was dat alle schepsel (en dus ook alle talenten van de mensheid) Hem zouden dienen, vrezen en loven. Ook wetenschap, kennis, techniek en communicatie zijn talenten. Ook deze talenten moeten ondergeschikt gemaakt worden aan Gods eer." Tot zover Weststrate.

ENIG is de vertaling van het hebreeuwse ECHAD. Er zal één Koning zijn, één Heere, één geloof, één doop, één Godsverering zijn over de hele wereld.

{Mattheüs Gargon, een oude schrijver, predikant te Vlissingen, schrijft dat het Hollandse woord God waarschijnlijk afkomstig is van ECHAD, ver-germaanst tot God, Gott; en op z'n Vlaams en Zeeuws: Chod.}

Er zal één Koning, één Heere, één geloof, één Godsverering zijn over de hele aarde. Zoals één zon de hele aarde verlicht.

Zoals we al gezegd hebben, de kandelaar verlichtte onder het Oude Testament de tabernakel, en figuurlijk *het Joodse volk*. Daarna verlichtte de kandelaar de Tempel van Salomo. Misschien is dat een type van de kerk des Heeren uit *Jood en heiden*. Ten laatste verlichtte de kandelaar de tempel van Zerubbabel. Misschien is dat een beeld *van de Kerk in het laatste der dagen*. In de tweede Tempel ontbrak de Schechina, maar de Heere Jezus Zelf heeft erin geleerd en onderwezen. En Hij heeft tijdens deze tempeldienst de Heilige Geest uitgestort. Deze laatste tempel zal heerlijker zijn dan de eerste, zegt de Heere, door Haggaï, hfd. 2:10. Christus is het LICHT der wereld Die door de ZEVENVOUDIGE (7 armen van de kandelaar) GEEST de hele wereld verlicht. Met name de HEILIGE GEEST wordt een Fontein genoemd, stromen van levend water die uit dit ALTAAR (Christus) voortvloeien. Deze wateren vloeien door het hele land van Israël, te beginnen van Jeruzalem.

Waarschijnlijk dat we hier het hele land van Israël weer moeten zien als een type van de hele wereld. Dat blijkt duidelijk uit vers 9. Wat eerst onder het beeld van water en licht wordt geprofeteerd, wordt in vers 9 in klare en heldere Hebreeuwse - en Hollandse - woorden beschreven: DE HEERE ZAL KONING ZIJN OVER DE HELE AARDE. Niet in Klein Azië alleen, niet in Piëmont of Bohemen alleen, niet in Duitsland, Engeland, Nederland en Amerika alleen, zoals in vroeger eeuwen, neen, op heel de aarde wordt Zijn Naam aangeroepen in Geest en in Waarheid. Dit is de belofte des Heeren. Dit is hetgeen de Heere ons heeft nagelaten in zo'n verschrikkelijke donkere tijd. Dit is het onderpand wat de Heere Jezus Zijn volk heeft gegeven. Ach, hoe wordt dit onderpand verkwanseld! Andrew Gray zegt: *Zal het geen wonder zijn voor de gelovige Abraham, als hij zal zien dat zulke ongelovigen, zulke verkwanselaars van Gods beloften, tot die waardigheid verheven worden, om met Christus te regeren?* (Grote en dierbare beloften, vlg. Engelse editie)

Jeruzalems uitbreiding

Vers 10 en 11.

10 Dit ganse land zal rondom als een vlak veld gemaakt worden, van Geba tot Rimmon toe, zuidwaarts van Jeruzalem; en zij zal verhoogd en bewoond worden in haar plaats; van de poort van Benjamin af, tot aan de plaats van de eerste poort, tot aan de Hoekpoort toe; en [van] den toren van Hananéël, tot aan des konings wijnbakken toe.

11 En zij zullen daarin wonen, en er zal geen verbanning meer zijn; want Jeruzalem zal zeker wonen.

Letterlijk zou het vertaald kunnen worden:

*10 En Hij zal veranderen het hele land in een woestijnvlakte
Vanuit Geba tot/naar Rimmon, zuid van Jeruzalem.*

*En zij zal rijzen en bewoond worden in de plaatsen er onder
Van de poort Benjamin tot de plaats (van de) poort, de voorname,
tot de poort van de Hoeken*

*En van de toren Hananel tot de wijnpersen van de koning.
Vers 11 En zij zullen wonen in haar en een ban zal er niet meer zijn.
En zij is wonend, Jeruzalem in zekerheid.*

Ik citeer uit de Analyse en uitleg van dr. Weststrate:

In dit vers ziet de profeet in een verre toekomst het heuvelachtige land rondom Jeruzalem als een vlakte en ziet Jeruzalem als enige plaats daarboven uit steken. Dat is nog niet genoeg. Jeruzalem zal zelf ook nog verhoogd worden. Ze zal dus dubbel verhoogd worden. Er worden 2 zaken stellig beloofd.

1. Jeruzalem zal in een vlakte liggen zodat ze van ver gezien zal worden.
2. Een tweede punt: Jeruzalem zal een veilige en vredige woonplaats zijn binnen haar oude grenzen. Want, ze zal zijn *op haar plaats*.

Er zijn uitleggers die de tekst letterlijk verklaren en letterlijk toepassen. Er zijn er ook die de tekst letterlijk verklaren en vervolgens geestelijk toepassen. De meesten echter beperken zich alleen tot de geestelijke uitleg.

Parallele teksten zijn Jes. 2:2-3 (en Micha 4:1-5):

En het zal geschieden in het laatste der dagen, dat de berg van het huis des HEEREN zal vastgesteld zijn op den top der bergen, en dat hij zal verheven worden boven de heuvelen, en tot denzelven zullen alle heidenen toevloeien. En vele volken zullen heengaan en zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en dat wij wandelen in Zijn paden; want uit Sion zal de wet uitgaan, en des HEEREN woord uit Jeruzalem.

De Engelse bijbelverklaarder Lowth neemt de tekst ook letterlijk. Volgens hem zullen de bergen die rondom Jeruzalem zijn (Ps. 125) geslecht worden. Mogelijk door de aardbeving die in vers 4 genoemd wordt. Dat lijkt voor ons vreemd. Maar het is zo vreemd niet als het lijkt. Als je ziet hoeveel bergachtige landschappen rondom Jeruzalem bouwrijp gemaakt zijn, moet het ons verbazen dat de tekst zó letterlijk vervuld wordt.

Lowth geeft echter ook een geestelijke uitleg van deze tekst: alles wat de uitbreiding van Gods Koninkrijk in de weg staat zal verwijderd worden. Hij verwijst naar Zach. 4:7, Jes. 40:3-5.

Polus neemt de tekst wel geestelijk. Hij beschouwd het "ganse land van Juda" als een beeld van de "ganse aarde" wat op zichzelf "de zetel is van de algemene kerk". Jeruzalem is het beeld van de Kerk van Christus. De tekst voorzegt volgens hem dat de gehele aarde vol zal zijn met bekeerden en vervuld zal zijn met de kennis des Heeren. Alle geestelijk dorre en steenachtige gronden zullen in geestelijk vruchtbare wijngaarden veranderen. De herstelling van Jeruzalem is een beeld van de volkomen opbouw van de Kerk van Christus over de gehele wereld. Het Evangelie zal verbreid worden in alle windrichtingen.

Hutcheson behandelt vers 10 en 11 samen. Volgens hem worden in deze verzen "Israëls aandeel in de evangelische voorrechten" beschreven. Omdat de uitspraak "Jeruzalem zal bewoond worden in haar eigen plaats" niet vergeestelijkt kan worden moeten we deze teksten toepassen op het Joodse volk zelf.

Hij ziet de volgende beloften in deze teksten:

- De Kerk (met daarin Israël ingelijfd) zal verhoogd en zichtbaar worden, alsof het bergachtige land van Juda in een vlak veld verandert.

- De stad Jeruzalem zal weer herbouwd en bewoond worden.
- Zodra de stad Jeruzalem herbouwd is en Israël zich bekeerd heeft, zal de stad nooit meer (volledig) verwoest worden. Jeruzalem zal dan een veilige plaats zijn.

Thomas Moore legt de tekst uit in de lijn van Polus. Deze tekst beschrijft volgens hem de toekomstige verhoging en herstelling van de Kerk. Dit zal een wereldomvattend gebeuren zijn (vanwege "van Rimmon tot Geba toe"). De uitspraak over de poorten geeft volgens hem aan dat de Kerk in z'n oorspronkelijke glorie hersteld zal worden.

De grenzen van de stad worden zeer nauwkeurig gegeven. Iedere uitlegger heeft wel zijn eigen opvattingen over de locatie van de poorten. De poort van Benjamin lag aan de noord(oost) kant. Het schijnt dat de profeet de omtrek aangeeft vanaf het noordoosten, via het westen naar het zuidoosten waar de wijnpersen van de koning stonden.

Letterlijk: *En van de toren Hananel tot de wijnpersen van de koning.*

Het Hebreeuwse woord voor wijnpers wordt soms met wijnvat en soms met wijnpers vertaald. Als toelichting geeft het woordenboek "een trog of een uitgegraven holte in de rotsen om het uitgeperste sap in op te vangen. Soms een wijnpers, de trog waarin de druiven uitgeperst worden". Volgens Rashi is het een uitdrukking voor de verbinding tussen de wijnpersen en de put waar de wijn naar toestroomt. De Midrash Aggadah identificeert de "putten van de koning" met de oceanen. Vervolgens geeft het een geestelijke uitleg.

1. Jeruzalem zal reiken tot aan het einde der aarde. De putten zijn uitgegraven door de Koning der Koningen.
2. Zodra de stad Jeruzalem herbouwd is, zal ze nooit meer volkomen verwoest worden (zoals bijvoorbeeld in het jaar 70). Na de bekering der Joden en de herstelling (van de Joden) in derzelver plaats zal het nooit meer verwoest worden. Heel nadrukkelijk zegt hij dat het laatste deel van onze tekst niet geestelijk genomen kan worden.
3. Jeruzalem zal veilig zijn zodra de vijanden ten ondergebracht, overwonnen en vernietigd zijn.

Dr. John Gill is ook heel positief gestemd. Volgens hem zullen grote aantallen mensen in grote vrede en veiligheid weer in Jeruzalem wonen. En dat niet voor een tijdje maar van generatie op generatie. Hij noemt Ibn Ezra die zegt: *"Dan komt de Messias, de Zoon van David"*.

Dezelfde mening is Hutcheson toegedaan. Hij schrijft over vers 10,11:

Aan Israël wordt beloofd:

- Dat de stad Jeruzalem wederom gebouwd zou worden op haar oude plaats, haar eigen palen en gebied zou hebben, en van haar bewoond zou worden.
- Dat de stad, hersteld zijnde, niet meer geheel verwoest zou worden zoals voormaals is geschied. Hetwelk niet van de stad, die ten tijde van Zacharia, gebouwd werd, verstaan kan worden. Want in vers 1 en 2 was voorzien, en de historiën en de bevinding hebben het bevestigd, dat die geheel verwoest geworden is. Maar dat die, ná de bekering van Israël, en derzelver herstelling in haar eigen plaats, (hetwelk niet wel geestelijk genomen kan worden) niet meer also verwoest zou worden.

- Dat Jeruzalem voor haar een veilige woning zal zijn. Namelijk nadat deze vijanden ten onder gebracht zullen wezen, die haar beroeren en haar de bezitting van het land beletten; waarvan in de volgende verzen gesproken wordt.

Vers 11 Letterlijk:

En zij zullen wonen in haar en een ban zal er niet meer zijn.

En zij is wonend, Jeruzalem, in zekerheid.

Het woord: *cherem* betekent uitroeijing verbanning, vervloeking, een vervloekte zaak. Er zijn 3 vormen van verbanning bij de Joden. De bestraffing, de afzondering en de vervloeking.

De Kanttekening geeft als toevoeging: "Dat is, zij (Jeruzalem) zal niet meer verstoord worden, gelijk voor dezen geschied is, toen het scheen dat Ik hen geheel verbannen en verstoten had; zie Deut. 2:34."

De ene vertaler legt dus de nadruk op de (ver)ban(ning) en de andere op de gevolgen van de verbanning. Je zou ook kunnen zeggen dat verwoesting op het materiële ziet en verbanning op het geestelijke.

Vitringa formuleert de kracht van het woord *cherem* heel duidelijk: "verbannen te worden tot het eeuwig verderf en rampzaligheid zonder enige hoop op verlossing" (Vitringa, Jesaja V, 193).

De ban werd ook toegepast in de (rechtvaardige) oorlogen van Israël tegen de heidense volkeren. Dit was een middel om de Godsregering in Israël te bewaren. Door de volkeren volledig te verdelgen van de aarde kon het volk ook niet verleid worden om hun afgoden te gaan dienen. Zie bijvoorbeeld Deut. 7:25 en 26: "De gesneden beelden van hun goden zult gij met vuur verbranden; (...) gij zult het ganselijk verfoeien, en ten enenmaal een gruwel daarvan hebben, *want het is een ban.*"

Als er staat in onze tekst dat er geen ban meer zal zijn dan ziet dus ook op het feit dat er geen valse goden meer zullen zijn in Jeruzalem. Dan zal de Heere gediend worden met een reine spraak, een reine lip en een eenparige schouder: "*Gewisselijk, dan zal Ik tot de volken een reine spraak wenden; opdat zij allen den Naam des HEEREN aanroepen, opdat zij Hem dienen met een eenparigen schouder,*" Zef. 3:9.

Het Oude Testament eindigt met: "opdat Ik niet kome, en de aarde met den ban sla." Men kan het ook vertalen als "Opdat Ik niet kome en het land (Judéa) met de ban sla". Deze dreiging volgt op het gebod om de prediking van Johannes de Doper aan te nemen. De prediking die de weg van verlossing in Christus aanwees. Het gros van de Joden hebben deze prediking weggegooid (tot ons voordeel!!). De Heere is gekomen met Zijn ban. De Joden hebben bijna 2000 jaar verschrikkingen moeten ondergaan. De verstrooiing van de Joden is dan ook een voorbeeld voor ons dat de Heere doet wat Hij zegt. Lees Leviticus 26:14 tot 39. Al deze verschrikkelijke straffen zijn de Joden in de achterliggende 2000 jaar ondergaan. Wat staat een land, een volk, een kerk en een persoon een verschrikkelijk oordeel te wachten als men het Evangelie niet aanneemt. De oprichting van de staat Israël is echter een bewijs van Gods onveranderlijke verbondstrouw en barmhartigheid over Zijn Volk. Want "Dan zal Ik gedenken aan Mijn verbond met Jakob, en ook aan Mijn verbond met Izak, en ook aan Mijn verbond met Abraham zal Ik gedenken, en aan het land zal Ik gedenken". (Lev 26:42).
(Einde citaat Weststrate)

Het oordeel over de ongelovige volken

Zacharia 14:12-15.

12 En dit zal de plaag zijn, waarmede de HEERE al de volken plagen zal, die tegen Jeruzalem krijg gevoerd zullen hebben: Hij zal een iegelijks vlees, daar hij op zijn voeten staat, doen uitteren; en een iegelijks ogen zullen uitteren in hun hollen; een eens iegelijks tong zal in hun mond uitteren.

13 Ook zal het te dien dage geschieden, dat er een groot gedruis van den HEERE onder hen zal wezen, zodat zij een ieder zijns naasten hand zullen aangrijpen, een eens ieders hand zal tegen de hand zijns naasten opgaan.

14 En ook zal Juda te Jeruzalem strijden; en het vermogen aller heidenen rondom zal verzameld worden, goud en zilver, en klederen in grote menigte.

15 Alzo zal ook de plaag der paarden, der muildieren, der kemels, en der ezelen, en aller beesten zijn, die in diezelfde heirlegers geweest zullen zijn, gelijk gener plaag geweest is.

Een letterlijke vertaling luidt als volgt:

Vers 12: *En dit zal zijn de plaag (epidemie) waarmee kastijden (slaan) zal Jehowah alle volken (amien) die tegen Jeruzalem geoorloofd hebben.*

Hij zal wegteren ieders vlees en hij zal staan op zijn voeten.

En ieders ogen zullen uitteren in hun hollen (kassen)

En hun tong zal verrotten in hun monden.

Een wonderlijke omwending! De ban die zoveel eeuwen op het Joodse volk lag, wordt nu gelegd op de volken die niet zullen optrekken naar Jeruzalem, om het Loofhuttenfeest te vieren. Met andere woorden, alle volken, collectief en individueel, die het zalig Evangelie ongehoorzaam zijn, zullen vergaan. God zal hen met een bijzondere plaag treffen. Het Hebreeuwse *maggéfa* betekent een ziekte, Ezech. 24:16, straffen, Exod. 9:14, nederlaag, 1 Sam. 4:17, 2 Sam. 17:9, enz. De meeste overeenkomst van onze tekst met andere teksten schijnt Num. 25:8-9, 18; 26:1 en 31:16 te zijn. Daar wordt de plaag beschreven die God zond na de vreselijke zonde van afgoderij en cultische hoererij van Israël en Moab. En de plaag die de Heere zond over Israël na de volkstelling, 2 Sam. 24:21, 25, Kron. 21:22. Deze plaag wordt als pestilentie vertaald. Maar het is geen slepende ziekte, staande op hun voeten worden ze hiermee aangedaan.

Vers 13 kan letterlijk luiden:

En het zal geschieden in die dag

er zal zijn grote onrust/wanorde van Jehowah onder hen.

En zij zullen vastgrijpen een man de hand (van) zijn metgezel

en opheffen zijn hand tegen de hand van zijn metgezel.

Het is te begrijpen dat een zichtbare straf een grote verwarring en angst onder de mensen veroorzaakt. De een zoekt steun bij de ander, maar tevergeefs. Als God als Rechter komt, worden wij een zekere zin vóór Hem gedagvaard. Maar in een vijandige, onverzoende toestand kunnen wij Hem niet onder ogen komen. Dan zoekt men overal steun en sterkte, maar niemand kan het geven. De verachting van het Evangelie, op een ruwe wijze, zoals de wereld, en op een fijne wijze zoals de godsdienstige mens, brengt de mens in de grootste ellende. Vroeg of laat komt de

afrekening. En wie zal voor Hem kunnen bestaan, Die te rein van ogen is dan dat Hij het kwade kan aanschouwen?

Vers 14 kan letterlijk vertaald, luiden: *En ook zal Juda strijden in Jeruzalem*

En verzamelde de legermacht/legeruitrusting van al de volken rondom;

Goud en zilver en kleren naar/tot zeer grote (= zeer veel), of in overvloed.

Vers 15: *En zo zal geschieden de plaag van paard, van muildier, (wilde ezel), van kemels (kamelen) en ezels en alle dieren die zijn in dat leger, zoals die plaag.*

En ook zal Juda strijden in Jeruzalem. Dit is een merkwaardige tussenzin. Eigenlijk past dit zinnetje als het zó vertaald wordt niet in de samenhang. *Làham*, vertaald met strijden, betekent hier *zegevierend strijden*, zoals Van der Woude terecht opmerkt. Daarop volgt de verdeling van de kostbare buit.

Op zichzelf zou goud en zilver voor een volk wat zich in God mag verheugen en verlustigen, geen grote blijdschap geven. Maar het beeld van overwinning op eeuwenlange verdrukking, onderdrukking en oorlogvoering, moeten we niet uit het oog verliezen. Eindelijk, eindelijk, is er echte shalom! Shalom, vrede! Vrede zal over Israël zijn!

Niet alleen zal de plaag de mensen treffen, maar heel hun oorlogsvoerend vermogen, zoals hun strijdpaaarden. Ja, zelfs hun beroepsuitoefening zal belemmerd worden: de plaag treft ook hun trek- en lastdieren. Namelijk, de plaag die in vers 12 wordt beschreven.

Het Loofhuttenfeest

Vers 16:

En het zal geschieden, dat al de overgeblevenen van alle heidenen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, die zullen van jaar tot jaar optrekken om aan te bidden den Koning, den HEERE der heirscharen, en om te vieren het feest der loofhutten.

Letterlijk vertaald:

En het zal zijn al overblijvers vanuit al die gojim (heidenvolken) die komen tegen Jeruzalem,

En zij zullen opgaan vanaf jaar naar jaar om te buigen voor de koning Jehowah Zebaoth

En om te vieren het feest van Sukkoth.

Hier komt een nieuw element in de profetie die van grote betekenis is. Om dit duidelijk te maken, moeten we eerst onze aandacht geven aan de betekenis van het Loofhuttenfeest.

Op bevel van de Heere moest Israël drie bijzondere feesten houden, Exodus 23:14-17.

1. *Het Paasfeest*, wat 1 dag duurde, en direct daarop het *feest van ongezuurde broden*, wat zeven dagen duurde.
2. *Het feest van de oogst, of het feest van de eerstelingen*; ook wel het *feest der weken* genoemd. Dit feest begon op de 50e dag na Pasen. Dat wil zeggen, de telling begon vanaf de éérste dag van het feest van de ongezuurde broden. Pinksteren komt van het Griekse woord *hè pentecostè* wat betekent: de 50e. In het Hebreeuws wordt dit feest *omer* (garve) genoemd.
3. Het Loofhuttenfeest duurde vanaf de 15e tot en met de 22e dag van de zevende maand, Tisjri. De zevende maand was een bijzondere feestmaand. De eerste dag van de maand begon het burgerlijk nieuwjaar. Deze feestdag is de dag des geklanks, Numeri 29:1. *Desgelijks in de zevende maand, op den eersten der maand, zult gij een heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen; het zal u een dag des geklanks zijn.*

De orthodoxe Joden verklaren dit zó, dat God op deze dag op Zijn rechterstoel gaat zitten om Zijn volk Israël te oordelen. Het volk wordt door trompetten opgewekt tot voorbereiding en boetvaardigheid. Als het Joods nieuwjaar ingaat, worden in de hemel drie boeken geopend:

- Het eerste is het boek van de rechtvaardigen.
- Het tweede is het boek van de verworpenen.
- Het derde is het boek van de onbekeerden.

Deze gedachten vinden wij in zekere zin terug in Openbaring 20, waarin veel beelden ontleend worden aan de Joodse liturgie.

De sabbat tussen de eerste Tisjri en de 15^e dag is de Teshoeva-sabbat d.w.z. de sabbat van bekering.

De tweede feestdag in de maand Tisjri is de grote Verzoendag op de 10^e van de maand. Op die dag werden de twee bokken geslacht om de zonde van het gehele volk te verzoenen. Dit is thans nog de heiligste dag van het jaar voor het Jodendom.

Het Loofhuttenfeest valt op de 15^e tot de 22^e dag van de zevende maand. Het Loofhuttenfeest is eigenlijk een oogstfeest na de inzameling van alle vruchten, gewassen en van de wijnoogst. Israël gedenkt dan de lange zwerftocht door de woestijn, Leviticus 23: 43. Het was Gods gebod om tijdens het Loofhuttenfeest vrolijk te zijn, Deut. 16:13-15. Overvloed en jubel karakteriseert dit feest. In Openbaring 7:9 zinspeelt Johannes op het Loofhuttenfeest, waar de schare, uit alle volkeren en naties, met palmtakken in hun handen, God loven en prijzen.

Het Loofhuttenfeest draagt een universeel karakter. Het is bestemd voor alle naties. Zo wordt het al vanouds verklaard. Tijdens de tempeldienst moesten op de eerste 7 dagen 70 jonge stieren geofferd worden. Volgens Genesis 10 telt de aarde zeventig oervolken, voortgekomen uit de drie zonen van Noach. De loofhutten zien op een vreedzaam samenwonen, zonder vijandelijke bedreiging. Een vreedzame samenwoning tussen Joden en de volken. En dit zal een lange tijd duren.

Vervulling

De vervulling van de nationale feestdagen van Israël is tweevoudig:

1. In Christus.
2. Voor het volk.

1. Alle offers die gebracht worden, zo wel dagelijks als op de feestdagen zijn in het volmaakte offer van Christus vervuld. Christus heeft God verzoend door Zijn dood. Wij merken tevens op, dat niet alle heilsfeiten door een feestdag afgeschaduwd werden. Bijvoorbeeld de Hemelvaartsdag werd in het oude Israël niet op een bepaalde feestdag afgeschaduwd.

2. De vervulling ten opzichte van het volk is gedeeltelijk gebeurd en is deels nog toekomstig.

Israël kende twee jaartellingen. De eerste was het burgerlijk jaar en de tweede het kerkelijk jaar. Het burgerlijk jaar begon in de nazomer, ca. september. Noach onderhield deze jaarindeling, Genesis 7:11; 8:4-14. Dan mogen wij concluderen dat de oorsprong in de schepping ligt. Het burgerlijk jaar van de uittocht was 430 jaar ná de roeping van Abraham; die 70 jaar was toen de Heere hem de belofte van een zaad gaf, Galaten 3:17.

Ná de uittocht uit Egypte stelde de Heere die maand Abib in tot het begin van het jaar, Exodus 12:2. Dit was het kerkelijk jaar. De feestdagen werden naar deze jaarindeling berekend.

- Nu, de vervulling van Pascha is niet moeilijk. Op die dag werd het dierbaar Lam van God geslacht.
 - De vervulling van het Pinksterfeest is ook bekend. De eerstelingen van de nieuwe bekeerlingen uit Joden en Jodengenoten begon op die dag.
 - Maar nu de feesten in de zevende maand.
1. De dag des geklanks kan een afschaduwing zijn van de geboorte van de koning van Israël.
 2. De *offers* van de grote Verzoendag werden vervuld toen onze dierbare Hogepriester inging in het hemels heiligdom, Hebreeën 9:11, 12, 24-26. De verzameling van Joden en heidenvolken is vanaf de uitstorting van de Heilige Geest begonnen. Wij kunnen nu door het geloof samen door de Middelaar tot God de Vader gaan en zijn daardoor medeburgers en huisgenoten van God, Efeze 2:19. Omdat ze vervuld zijn heeft de Nieuw Testamentische kerk geen opdracht gekregen om deze feesten op Joodse wijze te vieren.

3. Maar er is meer. De heilsfeiten hebben een chronologische volgorde. Pinksteren was het feest van *de eerstelingen*, het Loofhuttenfeest was het feest van *de volle oogst*. Op gezag van Paulus mogen wij zeggen dat de vervulling hiervan nog niet ten volle is gebeurd. De eerstelingen van de Joden zijn toegebracht, vele takken van de heidenen zijn ingeënt, maar God is machtig en getrouw om ook de natuurlijke takken opnieuw in hun eigen olijfboom in te enten, Romeinen 11:16-26.

2. Wij moeten onderscheid maken tussen de vervulling in Christus *het Hoofd*, en tussen de vervulling in Zijn leden, *in de kerk*. Het is toch zo duidelijk als de zon aan de hemel schijnt, dat de verzoening door Christens tot stand gebracht is, maar de *toepassing en uitwerking ervan* aan het gehele volk van Israël nog moet komen. Het hele land en volk werd niet verzoend, toen Christus stierf, maar de belofte dat die verzoening gegeven zal worden bleef van kracht: "*En Ik zal de ongerechtigheden dezes land op één dag wegnemen.*" (Zach. 3:9a) Precies hetzelfde, namelijk *een meervoudige vervulling*, zagen wij bij de tekst uit Zacharia 12:12: Zij zullen Hem aanschouwen dien zij doorstoken hebben. *En het gehele land zal rouwklagen*. Het vasten van het gehele land en volk, is precies hetgeen op de verzoendag gebeurt. En daarom wordt het een verzoening genoemd, *omdat de verzoening met der daad zal gegeven worden aan Israëls volk*. Door de kracht en de werking van Gods Geest wordt het volk met God verzoend. Daarom zegt Mozes: en Hij zal verzoenen Zijn land en Zijn volk, Deut. 32: 43.

Niet alleen *de volgorde* van de feesten wijzen ons op een toekomstige vervulling, maar ook de *aard* van het Loofhuttenfeest. Het was een herdenking van de langdurige omzwervingen van Israël in de woestijn. 38 jaar moest Israël omzwerven omdat ze Gods belofte van Kanaan niet geloofden. Dit omzwerven was een profetisch type van Israëls omzwerving door de wereld, de diaspora. Vanwege het verwerpen van de Tweede Mozes, de grote Middelaar. De straf duurt 38 x 1 Jubeljaar-periode van 50 jaar, dus op zijn minst 1900 jaar. Het is opmerkelijk dat Jeruzalem en het Joodse land onder de ban hebben gelegen vanaf 68, toen de Romeinen het land verwoesten tot 1967, wanneer Jeruzalem bevrijd werd van Mohammedaanse machthebbers. Hoe vreselijk is die ban! En in geestelijke zin ligt het arme volk er nog onder!

Bovendien wordt van de kerk van het Nieuwe Testament gezegd dat zij 1260 jaar zullen wonen in de woestijn, vanwege de Antichristelijke machten, openbaring 12:14; 13:5. Aan het einde van deze periode, ná de val van Babylon, - het symbool van de Antichristelijke godsdienstigen en wereldlijke machten, - klinkt het vreugdegeroep: *Laat ons blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de heerlijkheid geven!* Openbaring 19:7.

Nu, het bovenstaande toont ons de oorzaak, waarom de Paasdag - waarop de Metgezel van de Vader gedood werd, - totaal verschilt in tijd van de vervulling van het Loofhuttenfeest. God is door God verzoend op Pascha, en God zal met Zijn volk verzoend worden als de grote Verzoendag aanbreekt. Dus, dat wil zeggen als de verzoening door Christus toegepast wordt. Daarna zal dit zijn uitstraling hebben door de gehele wereld volgens de leer van Paulus, zodat de Joden en de volkeren gezamenlijk de Heere zullen dienen in liefde en vrede. Hallelujah!

Mr. Justus Vermeer spreekt positief over de vervulling van het Loofhuttenfeest. Waarom ook niet? Zacharia doet het toch ook?

De blijde tijden van de kerk worden op het hoogst afgeschaduwd door het vieren van het feest der Loofhutten, en dat in het laatste van het heilig jaar, Zach. 14:9 en 16.

Dit nu is op te merken in het feest der loofhutten, dat in het aflopen van hetzelfde, alle dag het getal der brandofferen verminderde, volgens Num. 29:13. Waaruit men afnemen moet, dat die heerlijkheid van de kerk niet tot de oordeelsdag zal duren, maar integendeel, dat zorgeloosheid onder vroom en onvroom en de goddeloosheid de wereld als weder zal overstromen, Lukas 18:8. Zondag 48 Heidelbergse Catechismus.

Mr. I. Da Costa verwachtte in het geloof de vervulling van het Loofhuttenfeest. Bijbellezingen, deel II, blz. 134 e.v.

"God zal dit volk tot een volk van zendelingen maken, die de wereld zullen overstromen met geloof, gelijk zij het nu doen met ongeloof. Heerlijke tijden die wij verwachten en biddend, werkend inwachten. Want men moet niet stilzitten, neen, maar al het werk van de Christelijke Kerk is nog slechts *een feest der eerstelingen*, een pinksterfeest; *de zending van Israël zal het Loofhuttenfeest, het feest van de volle oogst zijn*. Is er niet een vroege en een spade regen? De vroege regen is er; de spade zal komen."

Da Costa vervolgt in hetzelfde deel:

"Voorts zijn de feesten van Israël een geestelijke tijdrekening voor het koninkrijk Gods. Het hangt alles aan een. Het is één geheel. De sabbat is de grondslag van al de andere feesten. Het is het scheppingsfeest, alleen bij Israël gevierd, en al de volken hebben er indrukken en afdrukken van. Bij Israël is de sabbat de dag van het einde, bij ons is de dag des Heeren de dag van het begin. Bij hen is de sluiting; bij ons de opening en het feest der nieuwe schepping. Voorts ook bij Israël werd elk begin geheiligd. Vandaar het feest der nieuwe maan. In de eerste maand was het Pasen, in de zevende maand Grote Verzoendag; op de zevenmaal zeven jaren volgde het jubelfeest, [Loofhuttenfeest] vertegenwoordigende het grote denkbeeld van herstel."

Veroordeling van ongelovigen en de nationale heiligheid

Zacharia 14:17-21

17 En het zal geschieden, zo wie van de geslachten der aarde niet zal optrekken naar Jeruzalem, om den Koning, den HEERE der heirscharen, te aanbidden, zo zal er over henlieden geen regen wezen.

18 En indien het geslacht der Egyptenaren, over dewelke [de regen] niet is, niet zal optrekken noch komen, zo zal die plaag [over hen] zijn, [met] dewelke de HEERE die heidenen plagen zal, die niet optrekken zullen, om te vieren het feest der loofhutten.

19 Dit zal de zonde der Egyptenaren zijn, mitsgaders de zonde aller heidenen, die niet optrekken zullen, om te vieren het feest der loofhutten.

20 Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: DE HEILIGHEID DES HEEREN. En de potten in het huis des HEEREN zullen zijn als de sprengbekkens voor het altaar.

21 Ja, al de potten in Jeruzalem en in Juda zullen den HEERE der heirscharen heilig zijn, zodat allen, die offeren willen, zullen komen, en van dezelve nemen, en in dezelve koken; en er zal geen Kanaäniet meer zijn, in het huis des HEEREN der heirscharen, te dien dage.

Vers 17 en 18 kunnen letterlijk vertaald worden:

En het zal zijn die niet op zal trekken vanuit de geslachten van de aarde naar Jeruzalem om te aanbidden voor de Koning Jehowah Zebaoth,

En er zal geen regen over hen zijn.

Vers 18: *En (mocht) echter het geslacht van Egyptenaren niet opgaan en niet komen; en niet over hen zal het (regen) zijn.*

Die plaag waarmee plagen zal Jehowah de gojim die niet optrekken om te vieren het feest Sukkoth.

Opnieuw worden degenen die onwillig zijn om op te trekken naar Jeruzalem om daar de Heere in oprechtheid te dienen, met zware straffen bedreigd. Vanuit oosters perspectief gezien, is het ontbreken van regen rampzalig. Het betekent de dood. Bijzonder aandacht krijgen de Egyptenaars. Zij hadden het water van de Nijl. Alsof ze willen zeggen: wij kunnen het zonder regen ook wel volhouden. In deze zin zijn ze een type van verachters van Christus en Zijn zuivere Evangelielingen. Regen is een beeld van geestelijke zegen. De profetie van Zacharia toont tal van overeenkomsten met Ezechiël. Onze tekst met hoofdstuk 34:26: *"Want Ik zal denzelve, en de plaatsen rondom Mijn heuvel, stellen tot een zegen; en Ik zal den plasregen doen nederdalen op zijn tijd, plasregens van zegen zullen er zijn."*

Wij hebben hier weer een bewijs dat we de meeste teksten zinnebeeldig moeten opvatten. Want als alle mensen van de wereld naar Jeruzalem zouden reizen, zou de stad en het land zó veel overlast krijgen, dat ze geen raad meer wisten. De bedoeling van de Heere kan toch niet anders zijn, dan de universele aanbidding van Hem als Koning van de aarde. Maar Jeruzalem is het centrum, dáár heeft onze Heere geleden, gestorven en is vandaar opgevaren. En dáár is Hij weer teruggekomen. Van daar is Zijn reine en zuivere Evangelieleer als een milde regenstroom over de hele aarde getrokken. De Samaritaanse vrouw heeft het beter begrepen dan vele Christenen, toen ze Jezus' woorden grif geloofde: *De zaligheid is uit de Joden!* (Joh. 4:22).

Vers 19: *Dit zal zijn de zonde Egypte en de zonde al de gojim*

die niet optrekken te feesten/vieren het feest Sukkoth.

Het oordeel over de ongelovigen wordt gesloten, en met de heiligheid en zaligheid van Jeruzalem wordt besloten. Niet de priesters, niet alleen het priestergereedschap, maar alle inwoners zijn heilig in de dienst des Heeren:

Vers 20, 21 kunnen letterlijk vertaald worden:

In die dag er zal zijn op de bellen (schellen) van het paard:

HEILIG VOOR DE JEHOWAH.

En de potten in het huis des Heeren als sprengbekkens voor het aanzien van het altaar.

En zal zijn alle potten in Jeruzalem en in Juda heilig voor Jehowah.

En allen die willen offeren komen en nemen en er in koken.

21. En er zal geen Kanaäniet meer zijn in het Huis Jehowah Zebaoth in die dag.

Zacharia 14: 20.

In het Hebreeuws staat paard in het enkelvoud. Bellen van *het paard*. Paard wordt collectief genomen voor al de paarden. In hoofdstuk 10:3 staat *dat de Heere het huis van Juda zal stellen als het paard van Zijn majesteit in de strijd*. Deze strijdpaarden worden nu voorzien van bellen. De versiering met gouden of koperen bellen gebeurde alleen ná een overwinning, of in vreedstijd, als een demonstratie van vrede en rijkdom. Het wondermooie in deze profetie is de gravering op die bellen: *de heiligheid des HEEREN*. Deze spreuk stond op de gouden plaat die de hogepriester droeg op zijn voorhoofd, Exodus 28:36. Was onder het Oude Testament alleen de hogepriester afgezonderd tot het Heilige der heiligen, nu wordt die spreuk niet op mensen in het algemeen, maar zelfs op hun voornaamste huisdier geplaatst. Hoezeer toont het ons dat de uitnemende heiligheid van de Kerk des HEEREN! Ja, dat alles tot hun dienst staat om hun heiligheid te bevorderen!

Dezelfde betekenis maar dan in een mindere graad, ligt in het volgend tekstgedeelte. *En de potten in het huis des Heeren als sprengbekkens voor het aanzien van het altaar*. Het beeld van Loofhuttenfeest wordt nog steeds gevolgd. Tijdens dat feest hadden de priesters enorm veel potten, of vaten nodig om al te ontvangen offers te kunnen bereiden. Deze vaten werden in Gods huis bewaard. Een groot aantal sprengbekkens, van gepolijst koper, waren tijdens het feest nodig, Exodus 27:3; 38:3. Het bloed van de offerdieren werd daarin opgevangen. Maar een grote mate van heiligheid had het sprengbekken op de grote Verzoendag, omdat de hogepriester daarmee één keer per jaar het verzoendeksel besprengde.

En zal zijn alle potten in Jeruzalem en in Juda heilig voor Jehowah.

Nu, de heiligheid zal algemeen zijn. Geen onderscheid is er meer tussen de priesters en het volk, maar allen zullen een zuivere heiligheid afstralen, die al de voorgaande tijden ver overtreft.

En tenslotte, er zal geen geveinsde heilige, geen Kanaäniet, in het huis des HEEREN komen. Alleen oprechte, heilige kinderen Gods.

Ds. Johannes Plevier te Middelburg, heeft een bevestigingsrede van Ds. Isaäk Schorer uitgesproken, over Zacharia 14:20,21, op 23 mei 1728. Het thema is de algemene verheerlijking van Gods volk in het laatste der dagen. Dominee Plevier zegt in de toepassing:

"Ach, wie zal leven als God dit zal doen geschieden? Indien toch de val, verwerping en verbanning der Joden de tegenwoordige rijkdom is der wereld, en hun vermindering de rijkdom der heidenen, hoeveel te meer hun volheid, aanneming en verheerlijking in hun land tot die volkomenheid en welbehaaglijkheid voor God, welke hier beloofd wordt! Wat zal het voor alle heidenen, die van jaar tot jaar optrekken zullen om aan te bidden de Koning, de HEERE der heirscharen en om te vieren het feest der loofhutten; wat zal het voor zulken, die van die geheiligde potten in Jeruzalem en in Juda nemen en in dezelfde koken zullen, anders zijn als een leven uit de doden? Zo spreek ik met Paulus, Romeinen 11:12, 15. En ik herhaal nog eens in ernstig verlangen naar en in vast vertrouwen op de zekere vervulling van deze heerlijke en troostelijke voorzegging: ach, wie zal leven, als God dit doen zal?"

Nu zien wij daar nog niets van. Toch geloven wij het. Wij geloven onmogelijke dingen, ja ongelooflijke dingen. Dingen die wij niet zien. Maar Paulus zegt: *wij zien Jezus met eer en heerlijkheid gekroond, nadat Hij zo diep vernederd was*. Nu, zo zeker zal Hij ook Zijn bijna dode kerk levend maken en met heerlijkheid kronen.

'Het is genoeg, Jozef leeft, ik zal gaan en hem zien eer ik sterf', sprak Jacob eens, toen hij de boodschap kreeg dat Jozef nog leefde.

Het is genoeg, Jezus leeft, wij zullen gaan, door het geloof tot de belofte, en Hem daarin zien, eer dat wij sterven; dat mogen wij ook zeggen.

Het is genoeg. Hebben wij zoveel beloften? Hebben wij een eedzwerend God? Hebben wij een onderpand in Zijn Woord? Hebben wij een pand van Zijn Geest Die met onze geest getuigd? En Die Zijn getuigenis heeft gegeven aan zoveel heldere geloofsgetuigenissen van Gods oude volk?

Het is genoeg. Méér hebben wij niet nodig. Door het geloof zien wij en omhelzen wij de belofte, en de beloofde zaak tevens. Ja nog méér, Hem, Die de Belover is!

Het is genoeg. Hij is de Getrouwe, de God Die niet liegen kan, niet liegen zal en ons niet bedrogen heeft.

Het is genoeg, want meer dan Jozef is hier!

SUPPLEMENT 1

Chronologie vanaf de terugkeer van de Joden uit Babel tot de instelling van Purimfeest door Mórdechai.

Vóór Regerings

Chr. jaren

536 Kores Kores koning van Perzië, Medië en Babel.

537 2 In het 2^e jaar van de Terugkeer in de 2^e maand, ong. april wordt het fundament van de Tempel gelegd onder leiding van Zerubbábel, (in Hag. 2:22 vorst van Juda genoemd) en hogepriester Jesúa, Ezra 3:8. Als de fundering klaar is wordt dit feestelijk gevierd, Ezra 3:10. De oude garde die de 1^e Tempel nog meegemaakt hadden, en die precies 50 jaar geleden verbrand was, weenden, maar de jongeren hadden groot plezier. (Toen ik -als jonge man- deze Chronologie maakte kon ik de jongeren goed begrijpen, en nu bij het uittypen schaar ik me bij de ouden in hun diepe smart, ziende op Nederlands Sion.)

De Samaritanen en anderen werken de Joden tegen en sturen raadslieden naar Kores om hem negatief te beïnvloeden, Ezra 4:5. Darius de Meder (Dan. 11:1) stierf ca. het 2^e jaar van Kores. Zijn positieve invloed wordt gemist.

536 3 In 3^e j. van Kores, 24^e dag, 1^e maand ontvangt Daniël een visioen, Dan 10:1-4.

De engel openbaart o.a. aan Daniël de tegenstand van de vorst van Perzië, Dan. 10:20. Misschien ziet dit op (tijdelijke) tegenwerking van Kores in het verder bouwen van de tempel, Dan. 10:13.

De engel voorzegt dat er nog minstens 4 koningen over Perzië zullen regeren, Dan 11:2.

530 9 Kores sterft in het 26e regeringsjaar over Perzië, het 9e jaar over Babylonië. Zijn zoon Cambyses volgt hem op.

Cambyses/
Ahasvéros

529 1 Cambyses wordt Ezra 4:6 Ahasvéros genoemd, de Hebr. naam voor het Perzische Arthahsasta /Artaxerxes, Ezra 4:7 en Joséfus Joodse Historie 11e b. 2e hfd.

De Samaritanen schrijven aan hem een aanklacht tegen de Joden; kopie brief in Ezra 4:6-16. Arthahsasta verbiedt de verdere tempelbouw, Ezra 5:24. Het werk ligt 9 jaar stil

525 5 Cambyses herovert Egypte en onderwerpt het (40 jaar?) Ez. 29:12, 13. (8, 35)

523 7 Maansverduistering in juli, 192 jaar en 64 dagen voor Alexander de Grote, (zie jaar 331)

W. Perkins schrijft hierover: 'Die deze dingen voor versierd achten moeten de orde van alle astronomische berekeningen omverwerpen. En waarlijk dit schijnt mij een merklijk bewijs voor de waarheid van de Heilige Schrift. Dewijl de heilige Historie in orde van verhalen zeer net met de omloop van de hemel overeenkomen.' (W. Perkins, Al de werken, dl. 3, Chronologie)

- 522 8 Cambyes doodt zijn broer Smerdes en sterft kort daarna, 1 juli 522.
Een magiër, priester, volgt Cambyes op en regeert 0,5 jaar van 11 maart – 11 okt.
Darius I Hystapis wordt koning van Perzië, 5 okt. De 2^e koning na Kores, van de drie genoemd in Dan. 11:2.
Zijn beginjaar gerekend wordt van het Perzisch nieuwjaar, mrt. 521.
- Darius
- 520 2 Haggai profeteert in 2^e j. van Darius, 6^e maand, 1^e dag, (29 aug.)
Haggai 1:1. Data in Haggai en Zacharia uit: C. L. Meijers,
The ancor- Bible Haggai, Zechariah.
De Joden hervatten de tempelbouw. Haggai bemoedigt hen, 24^e dag, 6^e maand Hag. 2:1,2
Zacharia roept het volk tot bekering, 8^e maand, 2^e j. van Darius,
Zach 1:1. Haggai bemoedigt het volk, 24^e dag, 9^e maand, (18 dec.),
Hag. 2:11, 16, 19
- 519 Zacharia krijgt een belofte van de komst des Heeren tot Zijn tempel,
11^e maand, 24^e dag, (15 febr.) Zach. 1:7-21 en hfd. 2
Zacharia roept het volk tot bekering op de 24^e dag van de 11^e maand
(hetzelfde jaar), en herinnert het volk dat de Heere 70 jaar vertoorned is
geweest Zach. 1:2. Met andere woorden, de gestelde termijn van 70 jaar
is haast voorbij. De 70 jaar die hier worden genoemd, hebben
betrekking op de verwoesting van de *tempel*, vanaf 587- 517.
Zacharia bemoedigt Zerubbábel dat hij de tempel zal voltooien, Zach.
4:9.
Thatnai en Sthar-Boznai, 2 satrapen (landvoogden) van Perzië, gesteld
over Syrië en Fenicië - waaronder ook Juda behoorde - worden
woedend en schrijven direkt naar Darius, Ezra 5:1-5. De Joden bouwen
met grote moeite verder, Ezra 5:5
Darius stuurt een brief terug (Ezra 5:6 etc.) met kopie van de
Proclamatie van Kores en zijn bevel om de tempel te bouwen, uit het
Rijksarchief van de koning, Ezra 6:1-12.
De tempelbouw gaat met grote spoed verder, Ezra 6:14.
- 518 4 4^e jaar van Darius, 4^e dag, 9^e maand, (7 dec.) een vraagstuk over het
vasten, Zach. 7. O.a het vasten in de 5^e maand, wat ging over de
tempelverwoesting. De Joden zeiden dat dit vasten niet meer nodig was
nu de tempel herbouwd werd.
De Heere bestraft hun *uitwendig* vasten, deze 70 jaar, Zach. 7:5
- 515 6 De tempel wordt voltooid in het 6^e j. van Darius op 3e Adar,
(18 febr.) Ezra 6:15 Helaas, de ark en de Sjechina worden gemist! (Jer.
3:16)
De Joden vieren Pascha 14e van de 1e maand, Ezra 6:19.
De tempel werd ingewijd 532 j. 6 mnd. 10 d. vanaf Sauls regering, Jos.
J. Hist. VI, 4, 442. 515 + 533 = 1048 v. Chr. (Een exacte berekening
van Joséfus, hoewel deze chronologie van hem verschilt in enkele
perioden.)
- MERK OP: In het **480** jaar na de Uittocht uit Egypte, werd het
fundament gelegd van de 1e Tempel, 1 Kon 6:1, 994 v.Chr.;
480 j. later werd de 2e Tempel voltooid.

Vanaf de Terugkeer tot de inwijding van de nieuwe tempel, zijn 22 jaar. Beschreven in het boek Ezra, die later leefde.

Vanaf de nieuwe tempel, 515 v. Chr. tot het 1ste jaar van Arthahsasta koning van Perzië 464 v. Chr., is een periode van ong. 51 jaar. Deze periode is niet beschreven in de Bijbel. De regeringsjaren van de Perzische vorsten worden door Joséfus niet precies weergegeven. Toch konden de Joden uit later tijd de duur ervan enigszins weten uit andere gebeurtenissen en de geslachtsregisters met name van de hogepriesters, zie Ezra 10 en Nehemia 12: 10,11,22

486	36	Darius I sterft, nov. 486, Xerxes wordt koning, de 3 ^e Perzische koning na Kores, Dan. 11:2.
		Xerxes
483	3	Xerxes voert oorlog met Griekenland. Met een fabelachtig rijk leger trekt hij op, overwintert te Sardis.
481	5	Zerubbábel, landvoogd van Juda sterft, (Joséfus, Joodse Hist. 11 ^e boek). Hij wordt opgevolgd door Rezamesullam, ook Resa genoemd, geslachtsregister Maria, Lucas 3:27.
479	7	Xerxes verliest de zeeslag bij Salamis
478	8	Xerxes verslagen door de Grieken te Platea en Mikale.
Sommige latere theologen schrijven dat de geschiedenis van Esther plaats vond tijdens het leven van Xerxes. Dit strijdt tegen de historiebeschrijving, die gewag maakt van zijn tocht naar Griekenland. Xerxes kan niet te Susan geweest zijn in zijn 3 ^e en 7 ^e jaar, Esther 1:3 en 2:16
465	21	Laatste jaar van Xerxes.
		Arthahsasta
464		Xerxes wordt vermoord na 21 j. regering door Artabanus die 7 maanden regeert.
Arthahsasta Longimanus doodt Artabanus en wordt koning over Perzië. Longimanus betekent: langhand. In Perzisch: Artaxerxes, in Hebr. Ahasvéros. Hij wordt koning ong. in november.
Hij is de beroemde 4 ^e koning na Kores, Dan. 11:2
463	1	'Hij is die Ahasvéros die regeerde van Indië af tot Morenland toe 127 landschappen', Esther 1:1
461	3	Ahasvéros maakt in zijn 3 ^e j een prachtig feest omdat hij zijn broer Hystaspes verslagen had en hij alleenheerser werd over het grote Perzische rijk, Esther 1:3
Vasthi wordt verstoten, Esther gekozen, Esther 2:8
	4	Na 1 jaar wordt Esther voor het eerst bij Ahasvéros gebracht, Esther 2:12, 13
458	6	Ongeveer 1 november begint het 7 ^e jaar van Ahasvéros
457	7	Esther wordt tot koningin aangenomen in maand Tebeth, de 10 ^e maand, Esther 2:16. De komst van Esther aan het Hof had grote betekenis en goede gevolgen voor de Joden, want:

In het 7e jaar van Arthahsasta geeft hij Ezra de priester **opdracht** om naar Jeruzalem te gaan om de Tempeldienst te onderhouden uit de Schatkist. Die mee willen, krijgen vrijgeleide. Ezra 7:1-7.

Ezra gaat met een grote schat naar Jeruzalem en regelt er de burgerlijke zaken, Ezra 7:11-26. De optocht vanuit Susan begint 1^e van 1^e maand, ong. half maart. Zij vasten 12^e van de 1^e maand, Ezra 8:31 en men bereikt Jeruzalem 1^e van 5^e maand, Ezra 7:9. Ongeveer aug. 457.

Deze terugkeer wordt in de literatuur genoemd:

DE TWEEDE TERUGKEER IN 457 VOOR CHR. JAARTELLING.

Met deze terugkeer beginnen de 70 jaarweken, de 1e periode van 49 jaar, zoals Gabriël aan Daniël openbaarde: "Van **de uitgang des woords** om te doen **wederkeren en om Jeruzalem te bouwen**", Dan 9:25

* Ahasvéros en zijn 7 raadsheren en alle geweldigen deden een gebod uitgaan van vrijgeleide en hulp aan degenen die wederkeerden naar Jeruzalem; Ezra 7:28

* 13 jaar later, in het 20e jaar van Ahasvéros doet hij opnieuw een gebod om Jeruzalems **muren** te herbouwen, Neh. 2:7-9

Vanaf sept. 457 tot sept. 26 na Chr. -toen het Joods burgerjaar aanving waarin Johannes zijn prediking begon- is $69 \times 7 = 483$ jaar, volgens de engel Gabriël, Dan 9: 25 etc.

Had het Joodse volk maar meer acht geslagen op deze periode! Helaas, de Schriftcritici onder Joodse en Christelijke schrijvers dateren Daniël's profetie als geschreven in de tijd van de Makkabeeën

456	8	Ezra verzamelt alle mannen van Juda en Jeruzalem inzake vreemde vrouwen; vanaf de 20 ^e van de 9 ^e maand en stuurt ze weg. Het karwei is klaar op 1 ^e dag van 1 ^e maand, (maart), Ezra 10:9,17
450	12	In het 12 ^e j. van Ahasvéros wordt Haman onderkoning en begint zijn vervolging tegen de Joden, Esther 3:1,7. Vanaf de 1 ^e maand Nisan (voor de Gevangenschap Abib genoemd) wordt het Pur, het Lot geworpen om de Joden uit te roeien, Esther 3:7-13
451	13	In de laatste maand, Adar, ong. febr/mrt wordt het Pur beëindigd, Esther 3:13
Op de 13 ^e van de 1 ^e maand, ong. april worden de brieven voor de holocaust van de Joden verzonden. (13, het ongeluksgetal) 's Daags voor hun Pascha! Esther 3:12.
Esther gaat naar de koning; Haman wordt opgehangen en Mórdechai wordt onderkoning, Esther 5, 6, 7.
Op de 23 ^e van de 3 ^e maand ong. juli, schrijft Mórdechai aan de Joden, Esther 8:9
450	14	Op de 13 ^e dag van 12 ^e maand, ong. maart worden de zaken omgekeerd. Grote blijdschap, Esther 9:1.
Het PURIMFEEST (Lotenfeest) wordt ingesteld op 14 en 15 Adar, Esther 9:21

SUPPLEMENT 2

Overgenomen uit de Bijbellezingen van Mr. Isaïc Da Costa, deel 2.

Een van deze Bijbellezingen werd door Da Costa uitgesproken op vrijdagavond 14 November 1851, bij de opening zijner twee jaren achtereen gehouden lezingen: "over de aard en omvang van reeds vervulde en nog te vervullen profetie, gelijk die in het bijzonder is weggelegd in de Schriften des Ouden Testaments," van welke lezingen ik hier en op andere plaatsen in dit werk mijn aantekeningen, in kort bestek verenigd, bij wijze van inleiding mededeel.

DE PROFETIEËN.

"Zullen deze dingen wel alzó zijn?" vraagt gij, en ik antwoord: misschien niet in alles naar deze uitlegging, misschien in een andere orde, misschien niet afzonderlijk, maar gelijktijdig of snel op elkander volgend en samenstromend. Maar misschien is het ook aan de andere kant mogelijk, dat wij nog veel meer andere heerlijkheden te verwachten hebben, dan wij hier uit de Schrift vinden opgetekend. In elk geval echter ontkennen wij niet, dat wij, over onvervulde profetieën sprekende, "door een spiegel zien in een duistere rede," en onze kennis, gelijk in alles, zo vooral hier ten dele is. *Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte en de Morgenster opga in uw harten.* Deze woorden van Petrus geven ons het standpunt aan, waarop wij met de profetieën staan. De profetie is een licht in de nacht, waarvan Christus de Morgenster is. Alleen de dag, waarvan Christus de Zon is, is de vervulling. Laat ons dan niet menen, de profetieën zo klaar te verstaan en zo juist te kunnen bepalen, alsof de vervulling reeds gezien werd. Dat ware evenveel als de volle dag reeds te willen zien in de dageraad. Daarom moet het verre van ons zijn:

1. Vooreerst om onze eigen opvattingen der Schrift, bijzonder in dat opzicht, anders dan met bescheidenheid en zonder enige aanmatiging of meesterschap voor te stellen en te verdedigen.
2. En ten andere om de broederen, die van een tegenovergesteld gevoelen, maar overigens gezond in het geloof zijn, minder te achten en lief te hebben, dan die het met ons ééns zijn. Immers het verschil tussen hen en ons loopt niet over *de zaak*: de wederkomst des Heeren. Deze wordt, zo als wij reeds zeiden, door ieder gelovige verwacht. Maar over de *bijzonderheden van die zaak*, over de tijd wanneer, en de oogmerken waartoe des Heeren wederkomst strekken zal.

Het verschil betreft dus bijkomstige zaken, die geen gelovigen van elkander mogen verwijderen, veel minder vervreemden, maar die hen veeleer tot meer gezet en aanhoudend onderzoek der Schrift moeten verenigen. *Want al zijn het bijkomstige zaken, zij zijn echter gewichtig genoeg om ze met elkander te bespreken en in het licht der Schrift te stellen.*

Al wat zich als leer der Schrift kan bewijzen, is de gelovige boven alles dierbaar. Het is hem een aanwinst, een schat te meer uit de hand zijns Gods, waarover hij zich meer verblijdt, dan het kind der wereld zich verblijden kan over de aanwinst van zijn vermogen. Op deze grond rust dan ook de verdediging onzer inzichten in de Schrift met betrekking tot de *bijzonderheden van de wederkomst des Heeren*. *Wij zijn er rijker*

door geworden, en zouden gaarne zien, dat anderen er ook rijker door werden. Ik wil niet zeggen in geloof en in liefde, maar in troost en in hoop.

Daarbij moeten wij u opmerkzaam maken op een gewichtige onderscheiding, die de Schrift van het begin tot het einde maakt, en die wij niet altijd maken. De Schrift onderscheidt de verwachting van *de enkele gelovige* van de verwachting *van de Kerk*. De gelovige is sterfelijk, en daarom is zijn verwachting: door de dood te komen tot *de Heere*; maar de Kerk sterft niet, en daarom is haar verwachting de komst des Heeren *tot haar*. De Kerk blijft, totdat de Heere komt. De enkele gelovige gaat heen, wanneer de Heere hem tot Zich roept. Nu heeft de Schrift naar de aard der zaak hoofdzakelijk te doen met *de Kerk*. Vandaar dat zij gedurig spreekt van de komst des Heeren, en slechts zelden van de dood van de enkele gelovige. Wij moeten dus als enkel *gelovigen*, onze dood verwachten als onze komst tot de Heere, maar als Kerk, des Heeren wederkomst tot ons. Men blijve dus indachtig, dat wij met de Schrift van de komst des Heeren sprekende, daarmee de verwachting der Kerk, der gemeente bedoelen.

Wat nu de uitlegging der *onvervulde profetieën* betreft, wij ontkennen de zwarigheden niet. Ook hier moet men de donkerheden erkennen, alvorens tot het licht te kunnen komen. De profetie geeft doorgaans wel het wezenlijke van de zaak op, maar op een raadselachtige wijze. Er komen bij haar een menigte bijzonderheden voor in de vorm van algemeenheden, en men moet het geheel der Schrift kennen, om de profetische schriften te kunnen verstaan. De profetie geeft alles stuksgewijze, waarin geen volkomen verband of eenheid te brengen is. *Alleen de vervulling zal deze geven*. Alsdan daalt het nieuw Jeruzalem als de volmaakt gebouwde stad uit de hemel en het Eden Gods erbij. Ja, dan sluiten al de stukken in elkander, en zijn al de delen en fragmenten een volmaakt Goddelijk geheel.

Natuurlijk weten wij niet *op welke wijze* de nog onvervulde profetieën vervuld zullen worden, doch in alles heerst hetzelfde beginsel: alles streeft naar verwezenlijking. Het is ook niet ieders roeping, om volgens de profetieën alles te voorzeggen, wat op aarde gebeuren zal, maar het is aller gelovigen plicht onophoudelijk wachtende te zijn op de ene grote gebeurtenis, die, al de andere in zich bevat en ondergeschikt maakt: de wederkomst van Christus. Is deze wederkomst ons dierbaar, dan zullen wij gaarne naar meer bijzonderheden vragen en vorsen. De Schrift moet door ons bearbeid, dat is overdacht, besproken, uitgelegd worden. Zij is leven, zij moet ook in ons en dóór ons leven; alle gelovigen moeten haar hun bijzonder getuigenis van waarheid geven.

Het is een eenzijdige richting, enkel de Bijbel te willen lezen. Filippus moet Jesaja uitleggen, en Jesaja wil door Filippus uitgelegd zijn. Het is met de Schrift niet als met de registers van Archieven, zodat men slechts de namen of de datum heeft op te slaan, om te zien, wat men begeert te weten. Nee, men moet een geopend oog hebben om het Goddelijke te zien, en een geopend hart om het te verstaan. De Schrift is niet duidelijk in die zin, dat ieder die er in leest, haar verstaat, maar zij is klaar als een raadsel, wanneer men zich de moeite gegeven heeft het door te denken, te begrijpen en alzo te ontraadselen. (...)

De meeste en wel de belangrijkste dingen worden niet klaar, voordat de dag der vervulling is aangebroken. Zo weet ik bij voorbeeld niet, *wat de tempel van Ezechiël* betekent. Ik sta vóór deze tempel. Ik wil ook niet beproeven binnen te gaan. Ik zie geen kans om Ezechiëls tempel te verklaren. Doch er is maar een kleine straal van

licht uit de hemel op deze tempel nodig, en hij staat ontsluitend voor onze ogen. Zo houd ik ook *de bekering van Israël* vast in haar geheel, of in haar grote omtrekken, maar in de uitwerking der delen of der omtrekken, heb ik een menigte van mobiele (bewegelijke) punten, waarvan ik zeggen moet en zeg: het kan zó zijn, maar het kan ook anders zijn.

Zo schijnt het mij op dit ogenblik toe, dat Israël onbekeerd naar zijn land zal terugkeren. Palestina is toch het land der openbaring, en de vrijwording van het Oosten is de verlossing der gehele wereld. Eerst dus: roering der beenderen, dán hereniging der delen, dan zenuwen, aderen, en vlees. Maar de Geest is er dan nog niet. Christus is hier de Geest. Israël kan niet leven zonder die Geest, zonder Christus. Ik zeg: zo denk ik op dit ogenblik over deze zaak, doch wellicht brengt meerder licht tot beter inzicht. Men moet nooit zwaarigheden ignoreren of wegdeneren, doch aan de andere kant mag men de zaken niet loochenen om haar zwaarigheden.

Men zegt dikwijls tot de kinderen: *je mag dat niet vragen*. En waarom zegt men dat meermalen? Eigenlijk, omdat wij hun vragen niet altijd goed weten te beantwoorden. Zo zegt men ook: U mag over deze duistere zaken niet spreken, omdat men niet weet hoe ze op te helderen. Niets is lichter dan het ontkennen ener zaak, doch er is niets moeilijker dan zijn ongeloof te rechtvaardigen, en de gronden op te lossen van hen die geloven, en die toch ook geen onwetende lieden zijn. Nee, met ze te ontkennen zijn de verschijnselen niet opgelost. Op elk gebied van wetenschap zijn onverklaarbare zaken; dus is onverklaarbaarheid geen bewijs van onwaarheid. Met betrekking tot de profetie is de vraag: *hoe werd zij gegeven, en hoe wordt zij vervuld?* Het eerste is uit de Schrift te weten, het laatste enkel op grond der Schrift te geloven. De wijze hoe het geprofeteerde vervuld zal worden, hangt natuurlijk alleen van God af, maar is het geprofeteerd, dan is het even zeker dat het gebeuren zal, als dat men een eclips zal zien, die de sterrenkundigen berekend hebben. Alleen de overdrijving behoort er niet bij, zo als zij bij voorbeeld, bij Lady Stanhope was, die in haar stal het paard gezadeld hield, waarop de Messias Zijn triomftocht zou doen. De vervulling der profetie is op geen dag en jaar te berekenen. Men kan in dit opzicht niets vaststellen, maar hoogstens de waarschijnlijke tijd gissen.

Vraagt men dus, welk een denkbeeld men zich van de wijze der vervulling maken moet? Dan antwoord ik: *maak er u in het geheel geen denkbeeld van*. Onze verbeelding speelt met ons en wij spelen met onze verbeelding. Nee, vraag nooit: *hoe zal het zijn?* Dit behoort tot de eer en de heerlijkheid Gods, en daar hebt gij geen denkbeeld van. Dunkt het u onmogelijk, ofschoon het geschreven staat? Welnu juist daarom zal God het doen. God bewijst altijd door Zijn daad, dat Zijn Woord de waarheid is. Hoort dit, gij schriftbestrijders! Gij wilt niet geloven dat de Schrift waarheid is. Welnu, gij zult het ondervinden; aan deze ondervinding zult gij u niet kunnen onttrekken, en hoe zal het u dan zijn? Ons zij het genoeg, dat het geschreven staat. *Dat* het gebeuren zal, is het onze, *hoe* het gebeuren zal is Gods, en God weet Zich door de onmogelijkheden heen te verheerlijken. De mogelijkheid aan de zijde Gods ligt juist in de onmogelijkheid aan onze zijde. Het is God waardig juist datgene te doen, wat naar al onze begrippen volstrekt onmogelijk is. Ja, hierin ligt onze zaligheid.

Zal deze mogelijk zijn, dan moet God goddelozen rechtvaardigen, en nu kunnen alle verstanden het niet verder brengen dan tot de vraag: *Hoe zal dit geschieden?* En toch het is geschied. In Christus is dat onmogelijke mogelijk, ja werkelijkheid

geworden. In Zijn uitroep op het kruis: *het is volbracht!* was dat onmogelijke volbracht. Dat wij dan ook met betrekking tot de nog on vervulde profetieën geloven, dat God alles bij uitnemendheid en in de hoogste orde zal doen plaats hebben, maar eisen wij niet, dat men ons tevoren zegge *hoe* het geschieden zal, want dat kan en dat mag niet geweten worden. Zo veel weten wij nochtans, dat er tijden en afstanden zijn, die zo veerkrachtig zijn, dat God ze klein en groot kan maken, al naar dat Hij wil. (...)

In de prediking en voor het eigen hart doet een enkele tekst veel, zeer veel, soms alles, maar in de strijd doet hij niets. Daar moet de gehele Schrift het doen. Waar een leger is, moet een leger tegenover staan; daar is een afzonderlijk mens krachteloos, en zo ook een afgezonderde tekst. Immers een tekst ontvangt zijn waarheid alleen uit het verband, en het organisme der Schrift is zo fijn, dat de tekst buiten zijn verband dikwijls zijn kracht verliest. Nochtans moeten wij geheel de Schrift samentrekken tot een enig punt, en welk is dat punt? *De Christus*. De komende Christus, en gekomen zijnde, de wederkomende Christus, in het binnenste, in het brandpunt der profetie, en de gehele Schrift is daar om dit éne denkbeeld te ondersteunen. *Zie, Hij komt!* is de roep der Schrift, en deze roep eindigt niet, voordat de Schrift eindigt. Ja, deze roep is door de Kerk gegaan van alle eeuwen, en daarom moet ook de gehele Kerk deze roep levend houden door deel te nemen aan de arbeid der profetische uitlegging. Wat kan één mens doen in zulk een grote zaak! De enkele mens weet slechts een stukje der zaak. Daarom moeten allen zich verenigen rondom dat ene Middenpunt; want dit is de ware eenheid, dat allen op hetzelfde zien, al zien zij niet in alles hetzelfde. Doch gewoonlijk willen wij wiskundige zekerheid, en bepaalde getallen, geen schriftlogarithmen (kunstgetallen, als gronden van menigten van berekeningen) voor de eeuwen. *Wij zijn dan ook blijkbaar in alles en vooral in de Kerk in een voorlopige toestand: hier staat een schoof, en dáár staat een schoof, doch er is geen geheel, geen eenheid. Het Loofhuttenfeest moet nog komen.*

De meesten zijn onverschillig of bevreesd voor de toekomst, maar de profetie voorkomt beide, de onverschilligheid en de vrees. Zij geeft ons de rechte richting, en maakt ons waarlijk vrij van allerlei bezwaar, dat zich op ons werpt. Te wonen in een stad, in staat van beleg, is verdraaglijk, maar daarom niet genoeglijk. Men moet daarbij ook de moed hebben om de dingen, die niet meer van deze tijd zijn, weg te nemen, doch men zorgde het wezen en het leven niet aan te raken. Men werke mede in de grote bewegingen en vooruitgangen Gods, maar niet in die der mensen. Zeker is de wereld in barensnood, en wel zou de fabel waar worden dat de berg een muis baarde, wanneer het einde van al die wereldschuddingen niets anders ware dan de verwezenlijking van de wijsgerige droom van een paar mensen, die zich een denkbeeld van de beste en deugdzaamste wereld gevormd hebben. Nee Gods ontwerpen en deze alleen zijn het, welke verwezenlijkt zullen worden. Geen partijen kunnen zich dan ook staande houden op enig gebied; *zij allen hebben gebrek aan toekomst*. Van daar, om zo te spreken, het blind lopen aller menselijke ondernemingen in onze tijd. Doch vooral in zaken van de Staat en de Kerk zijn alle theorieën van mensen verward en onzeker. Alleen de heilige mensen Gods hebben de toekomst beschreven alsof zij geschiedenis was. Alleen de bijbel is zwanger van toekomst. In het licht der toekomst moeten dan ook de profetieën gelezen worden.

Doch nu willen velen niet, dat de Bijbel zo veel heerlijks van de toekomst zegt. Er zijn rechtzinnigen en vrijzinnigen; in de orthodoxie is ietwat stilstaands (stationairs) maar

op een vaste bodem, en in het liberalisme is een kracht van beweging, maar welke geen wortel in de onveranderlijke waarheid heeft. Beider eisen worden in de profetie voldaan. Dáár is vastheid en beweging, onveranderlijke waarheid, én toekomst. *Wat zich niet ontwikkelt, sterft. (...)*

Nee, wij moeten ons niet in de profetieën verliezen, maar wij moeten ook tevens zorgen de profetieën niet te verliezen door ze geheel en al te vergeestelijken en daarmee te verdampen. *Ik zou niet weten, waarom het niet mogelijk ware voor Christus, zowel op aarde te regeren, als er op geleden te hebben.* Men zegt: *"het kan niet."* Doch waarom kan het niet? Wat zijn dat toch voor regels, die wij ons zelf gesteld hebben! Denkt u welk een plaats gij wilt, altijd zal er toch een zetelplaats voor Christus moeten zijn, en waarom kan de aarde deze zetelplaats niet zijn? *Neem het koninkrijk en de regering van Christus op aarde weg, en gij verscheurt dertig, veertig kapitels van de Schrift. Vergeestelijkt gij ze, dan strooit gij ze in de wind; maar volgt gij de Schrift, dan komt gij met haar aan het doel, waar zich het einde verbindt met het begin.* Als gij met Columbus de wereld omzeilt, keert gij nooit rugwaarts, maar zeilt gij altijd door, en keert op deze wijze terug naar het punt van waar gij zijt uitgegaan. Hoe weerspanning is toch het menselijk verstand en hart tegen God! *Er is een hijgen naar uitkomst, er zijn kreten van verlangen, er zijn barensweeën van een nieuwe geboorte, en nu God aan de wereld een toekomst geeft zo heerlijk als er ooit gewenst kan worden, nu wil de mens haar niet hebben, maar vernietigd hij haar, door haar oneigenlijk gemeend, zinnebeeldig bedoeld, van enkel geestelijke strekking te verklaren.* In Christus belichaamt God zich en belichaamt zich alles wat Goddelijk is. Waarom zijn wij dan toch zo tegen het lichamelijke? Is niet in het lichaam van Christus de volheid der Godheid, der heerlijkheid uitgestort? En kennen wij de ziel anders dan in het lichaam waarin zij denkt? Wat hebben wij mensen, aan bloot geestelijke voorstellingen? Zeker wij kunnen en moeten leven *in* de lucht, maar niet *van* de lucht; wij moeten tegelijk een vaste grond onder onze voeten hebben. Nochtans heerst er bij de mensen een zekere platonische voorstelling van een volkomen toestand.

Doch gewoonlijk doen eerst de mensen de dingen Gods kwalijk, en doet God ze daarna goed. Wij willen aan de wereld een *denkbeeldige* toekomst geven, trouwens een *wezenlijke* toekomst kunnen wij haar niet geven. Dat kan God alleen, en dat heeft Hij gedaan door zijn profeten. De enkel geestelijke opvatting der Schrift zij goed voor hart en huis, maar niet voor de wereld. Al wordt een heilige Thérésia in het eenzaam bidvertrek opgetrokken tot in de derde hemel, wat heeft de wereld daaraan? God is geen God der enkelen alleen, maar ook der massa's, der volken. De bloot geestelijke schriftverklaring is een persoonlijke schriftverklaring, en er is altijd een strijd tussen het voorwerpelijke en onderwerpelijke, tussen hetgeen buiten en hetgeen binnen ons is; doch laat ze te samen huwen en de twist is uit. Alle twist over het huwelijk eindigt in het huwelijk. Vóór die tijd beschouwt de een het huwelijk als ongepast, en de andere als ongelukkig; de gehele familie wordt geraadpleegd en de onderhandelingen duren voort. Dus, laat het paar huwen en alles is vereffend. Verenigen wij het geestelijke en letterlijke, want zij behoren bij elkander. Kleur en geur zijn op zich zelf niet denkbaar, en bestaan niet zonder lichamen waaruit zij voortkomen. De bloem ademt geur, zo ademt de letter geest; doch beide behoren bij elkander. Wie de bloem heeft zonder de geur, heeft de rechte bloem niet, en wie de geur heeft zonder de bloem heeft de rechte geur niet. Laat ons dan niet scheiden wat God heeft verenigd, en wat in

die vereniging alleen Goddelijk is en blijft, maar door de scheiding ophoudt Goddelijk te zijn en menselijk wordt.

Wat baat het om de Schrift te hebben, indien wij haar niet goed verklaren? Wat baat het, dat God ons heerlijk rein en zoet water geeft, en dat wij alvorens het te drinken, er *ons stof en slijk in laten vallen* en er daarenboven nog ons zout bij inwerpen? Gods Woord is de beste spijs, daarom eist zij ook de beste wijze om opgediend te worden. Gods Woord moet in zijn volle waarheid, met smaak, met tact, met kracht worden verkondigd. Ja Gods Woord is geïnspireerd (ingegeven) en het moet met inspiratie (bezieling) teruggegeven, uitgelegd en verklaard worden. En nu de profetie? - Welk een zoete wijn is er in haar druiventrossen! Men moet ze slechts weten uit te drukken, zo als de schenker ze in de beker van de koning Farao uit te drukken wist. Ja de druif, de olijf, de granaatappelen moeten uitgedrukt worden.

Misschien ben ik gedurende deze vijftientig jaren daartoe niets dan een behulpzel geweest, doch gaarne zal ik aftreden, wanneer ik niet meer nodig zal zijn.

Einde citaat Da Costa.

LITERATUURLIJST

Biblia Hebraïca	ad optimad editiones
Everardus van der Hooght	
J. Pimentel	Hebreeuws-Nederlands woordenboek	
De Apocriefe boeken		
Bijbelverklaring van Patrick, Polus, Welsh, Doddridge,
Lowth, Withby, dr. Gill e. a. 17 delen.		Amsterdam, 1740
Bijbelverklaring van M. Henry.		J. H. Kok, Kampen
Bijbelverklaring van K. A. Dächsel.		Den Hertog, Utrecht
Korte Verklaring van de Heilige Schrift.		J. H. Kok, Kampen
Bijbels handboek.		J. H. Kok, Kampen
Bijbelse encyclopedie.		J. H. Kok, Kampen
Christelijke encyclopedie.		J. H. Kok, Kampen
The Internat. Standard Bible encycl. 4 delen.		Grand Rapids, 1986
J. Bierman	Verklaring van Zacharia	Utrecht, 1699
Ds. C. den Boer,
M. van Kampen,
Ir. J. v. d. Graaf
Th. Boston	Zicht op Israël
De bekering van Israël
Preek over Zacharia 12:12	Boekencentrum, 1988
J. Calvijn	Verklaring van de kleine profeten,	Uitgeverij Bolier, Elspeet
J. H. Charlesworth	The Old Testament Pseudepigrapha	De Groot, Goudriaan
Mr. I. Da Costa	Bijbellezingen, 9 delen	Amsterdam, 1879
J. Durham	Uitlegging over Openbaring	Rotterdam, 1745
A. Gray	Grote en dirbare beloften	Leiden, ca. 1925
M. Gargon	Walcherse Arkadia	Leiden, 1715
Hart, Josef	Kort verhaal uit mijn leven	Kool, Veenendaal 1978
S. H. Horn	Opgravingen bevestigen de Bijbel	1979
George Hutcheson	Zakelijke en praktikale verklaring
van de Kleine profeten	1747
Flavius Joséfus	Al de werken	Amsterdam, 1722
W. Keller	En zij werden verstrooid onder de
volken	Zwolle, 1977
Ds. G. H. Kersten	De nachtgezichten van Zacharia	De Banier, z.j.
Jac. Koelman	Sleutel tot opening van Openbaring	Amsterdam, ca 1688
L. Koehler and
W. Baumgarten	The Hebrew and Aramic Lexicon
of the Old Testament	Brill, Leiden, 1994

L. Lambert	De dag breekt aan...	St.Chr.voor Israël, 1991
J. Mobachius	De langgewenste en vastaanstaande beking van het volk der Joden, naar Jeremia 31. (Pred. te 's Hertogenbosch)	Leeuwarden, 1741
D. Monshouwer en H. Vreekamp C. L. Meijers	Een profeet om te gedenken The ancor bible Haggai, Zechariah	
S. I. Mulder	De vijf boeken van Mozes	Amsterdam, 1871
Chaim Pearl	Wegwijs in het Jodendom	Amsterdam, 1997
W. Perkins	Al de werken, 3 delen	Amsterdam, 1659
dr. H. Prideaux	Het Oude en Nieuwe Verbond aaneengeschakeld in de geschiedenissen der Joden en der aangrenzende volkeren, 2 delen,	1723
Rashi, P. Siebesma,	Twelve prophets Door het oog van de Rabijnen	
Mr. J. Vermeer	De leer der waarheid 85 oefeningen over den Heidelbergse Catechismus	1749
C. Vitringa	Uitlegging over Jesaja	1739
J. A. Vos	Het boek Daniël	Utrecht, 1761
Dr. F. García Martínez en Dr. A. S. van der Woude.	De rollen van de dode zee	Kok, Kampen, 1995
Dr. A. S. van der Woude	De prediking van het oude Testament; Zacharia	Callenbach, Nijkerk, 1984

Enkele belangrijke boeken die geraadpleegd werden, zijn afkomstig uit de *Zeeuwse Bibliotheek* te Middelburg, met zeer gewaardeerde medewerking.